

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/I/2022/36109009333599492

**DEFORESTÁCIA V KONŽSKEJ PANVE AKO
CELOSPOLOČENSKÝ PROBLÉM: PRÍČINY, DÔSLEDKY
A VÝCHODISKÁ**

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

DEFORESTÁCIA V KONŽSKEJ PANVE AKO
CELOSPOLOČENSKÝ PROBLÉM: PRÍČINY, DÔSLEDKY
A VÝCHODISKÁ
Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie
Vedúci záverečnej práce: Ing. Mikuláš Černota, PhD.

Bratislava 2022

Bc. Petra Korbíniová

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa veľmi pekne poďakovať môjmu školiťovi, p. Ing. Mikulášovi Černotovi, PhD. za poradenstvo, ústretový prístup, odbornú pomoc a celkové vedenie mojej diplomovej práce.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že záverečnú (diplomovú) prácu som vypracovala samostatne pod odborným vedením vedúceho diplomovej práce, pričom som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave, dňa

.....
Bc. Petra Korbíniová

Abstrakt

KORBÍNIOVÁ, Petra: *Deforestácia v Konžskej panve ako celospoločenský problém: príčiny, dôsledky a východiská*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov. Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Mikuláš Černota, PhD. Bratislava: FMV, 2022, počet strán: 81

Cieľom diplomovej práce je poukázať na odlesňovanie v pralese Konžskej panvy ako aj na riešenia do budúcnosti. Čiastkovým cieľom je analýza príčin a dôsledkov odlesňovania v tomto regióne a skúmanie ekonomickej situácie krajín, v ktorých sa nachádza Konžská panva, na porozumenie tejto problematiky. Práca je rozdelená do troch kapitol, s obsahom 2 grafov a 5 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná všeobecnej charakteristike pralesa v Konžskej panve a opisom príčin, a následkov, ktoré deforestáciu spôsobuje. V druhej kapitole sa skúma situácia krajín v tomto regióne. Dôraz sa kladie najmä na historické, spoločenské a ekonomické pozadie štátov, ktoré má priniesť pochopenie, prečo v tomto regióne dochádza k odlesňovaniu. Tretia kapitola opisuje konkrétne zahraničné iniciatívy a projekty, ktoré majú za cieľ spomaliť, a zabrániť odlesňovaniu v Konžskej panve. Skúmajú sa problémy spojené s deforestáciou a hľadajú sa k tomu adekvátne riešenia. Výsledkom záverečnej práce je, že medzinárodné organizácie a podporné projekty na záchranu pralesa Konžskej panvy sú síce nápomocné, ale nie dostatočne účinné. Dôležité je, aby sa hlavne vlády štátov začali venovať tejto problematike a podporovali lokálnych farmárov, aby nemuseli ťažiť stromy, a taktiež, aby užívanie pôdy na poľnohospodárske účely bolo udržateľné.

Kľúčové slová: Konžská panva, prales, odlesňovanie, Stredná Afrika, medzinárodné spoločenstvo

Abstract

KORBÍNIOVÁ, Petra: *Deforestation in the Congo Basin as a societal problem: causes, consequences, and solutions*. - University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations. Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. - Thesis supervisor: Ing. Mikuláš Černota, Ph.D. Bratislava: FMV, 2022, number of pages: 81

The aim of the diploma thesis is to point out the deforestation in the rainforest of the Congo Basin as well as the solutions for the future. The partial goal is to analyze the causes and consequences of deforestation in this region, and to examine the economic situation of the countries in the Congo Basin, to understand this issue. The diploma thesis is divided into three chapters, with the content of 2 graphs and 5 tables. The first chapter deals with the general characteristics of the rainforest in the Congo Basin and a description of the causes and consequences of deforestation. The second chapter examines the situation of countries in the region. Emphasis is placed on the historical, social, and economic background of the states, which should bring an understanding of why deforestation is taking place in this region. The third chapter describes specific foreign initiatives and projects aimed at slowing down and preventing deforestation in the Congo Basin. Problems associated with deforestation are being investigated and adequate solutions are being sought. The result of the diploma thesis is that international organizations and initiatives for the rescue of the Congo Basin are helpful, but not effective enough. It is important that national governments start working on this issue and support local farmers so that they do not have to harvest trees, and that the use of land for agricultural purposes is sustainable.

Key words: Congo Basin, rainforest, deforestation, Central Africa, international community

Obsah

Zoznam použitých skratiek.....	9
Úvod	10
Ciele a metodika práce	12
1. Charakteristika	14
1.1 Charakteristika dažďového pralesa-Konžskej panvy	14
1.2 Odlesňovanie v Konžskej panve.....	16
1.3 Príčiny odlesňovania.....	19
1.3.1 Poľnohospodárstvo	20
1.3.2 Infraštruktúra.....	21
1.3.3 Ťažba dreva	22
1.3.4 Drevospracujúci priemysel Číny	26
1.4 Následky odlesňovania - zmeny ekosystému a teploty podnebia, emisie	26
1.4.1 Zmena ekosystému a teploty podnebia.....	27
1.4.2 Emisie uhlíka z odlesňovania.....	28
1.5 Vplyv čínskeho drevárskeho priemyslu na odlesňovanie v Konžskej panve	29
1.6 Opatrenia vlády a ich postoj k odlesňovaniu	31
2 Ekonomiky krajín v oblasti Konžskej panvy	34
2.1 Kamerun	35
2.2 Stredoafrická republika.....	36
2.3 Konžská republika	37
2.4 Konžská demokratická republika.....	38
2.5 Gabon.....	40
2.6 Rovníková Guinea	40
2.7 Ekonomická štruktúra obyvateľstva Strednej Afriky	42
2.7.1 Hospodárstvo krajín Strednej Afriky	42
2.8 Zaberanie pôdy na príklade KDR	44
2.9 Ekoturizmus	47
3 Súčasný stav riešenia	48
3.1 Iniciatívy na pozastavenie odlesňovania/úloha medzinárodných organizácií	50
3.1.1 Stredoafrická iniciatíva pre lesy - CAFI.....	50

3.1.2 Lesné partnerstvo v Konžskej panve - CBF	52
3.1.3 Stredoafrický regionálny program pre životné prostredie – CARPE	52
3.1.4 Stredoafrická iniciatíva za svetové dedičstvo lesov - CAWHFI	53
3.1.5 Svetová banka v Konžskej demokratickej republike	54
3.2 REDD + projekty	54
3.2.1 REDD+ projekt v Konžskej demokratickej republike	58
3.2.2 REDD+ projekt v Kamerune	60
3.2.3 REDD+ projekt v Konžskej republike	61
3.3 Budúcnosť Konžskej panvy	62
3.4 Diskusia	63
Záver	69
Zoznam použitej literatúry	72
Zoznam príloh	81

Zoznam použitých skratiek

CAFI – Stredoafrická iniciatíva pre lesy

CARPE – Stredoafrický regionálny program pre životné prostredie

CAWHI - Stredoafrická iniciatíva za svetové dedičstvo

CBFP – Lesné partnerstvo v Konžskej panve

CFA frank – stredoafrický frank

CO₂ – oxid uhličitý

DSPA – chránená oblasť Dzanga-Sangha

EÚ – Európska únia

UNFAO – Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo

FCPF – Nástroj pre partnerstvo v oblasti lesného uhlíka

FIP – Lesný investičný program

FREL – Lesná referenčná úroveň emisií

GEF – Globálny fond pre životné prostredie

HDP – hrubý domáci produkt

IDA – Medzinárodná asociácia pre rozvoj

JICA – Japonská agentúra pre medzinárodnú spoluprácu

KDR – Konžská demokratická republika

LOL – List o úmysle

NFMS – Národný systém monitorovania lesov

OSN – Organizácia Spojených národov

REDD+ - Znižovanie emisií z odlesňovania a degradácie lesov v rozvojových krajinách

TNS – troj-národnosť Sanghy

TRIDOM – trojnárodná Dja, Odzala, Minkébé (tri známe chránené územia, každé sa nachádza v inej krajine)

UN-REDD – Program OSN na znižovanie emisií z odlesňovania a degradácie lesov

UNFCCC - Rámcový dohovor OSN o zmene klímy

UNFD – Národný zväz Džibutských žien

USA – Spojené štáty americké

USAID – Americká agentúra pre medzinárodný rozvoj

USD – americký dolár

WRI – Svetový inštitút zdrojov

WWF – Svetový fond na ochranu prírody

Úvod

Najväčší tropický dažďový prales v Afrike a druhý najväčší pôvodný les na celom svete hneď po Amazonskom pralese. Reč je o pralese, ktorý sa nachádza v Konžskej panve, v Strednej Afrike. Rozprestiera sa na území šiestich štátov: Konžská republika, Konžská demokratická republika, Gabon, Kamerun, Stredoafrická republika a Rovníková Guinea. Cez dažďový prales preteká najhlbšia rieka sveta, rieka Kongo. Pre milióny obyvateľov tohto regiónu predstavujú tropické lesy Konžskej panvy živobytie. Okrem iného je Konžská panva domovom pre množstvo ohrozených živočíšnych a rastlinných druhov.

Posledné dekády populácia v tomto regióne, ale aj v iných častiach sveta, rýchlo narastá, zvyšujú sa jej životné potreby a celé to má za následok zrýchľujúce sa tempo deforestácie v Konžskej panve. Myslíme si, že téma ochrany lesov pred odlesňovaním je dôležitá nie len pre našu planétu, ale aj pre ľudstvo a je nutné o nej diskutovať. Na základe mojich doterajších skúseností a znalostí o ťažbe stromov v Nízkych Tatrách, som sa chcela tejto téme venovať hlbšie, odbornejšie a podrobnejšie, s cieľom preskúmať odlesňovanie v Afrike, nakoľko sa jedná o druhý najväčší prales sveta. Tiež som toho názoru, že na Slovensku nie je dostatok informácií o odlesňovaní v Bazéne Konga. Názov našej diplomovej práce je „Deforestácia v Konžskej panve ako celospoločenský problém: príčiny, dôsledky a východiská“. Záverečná práca je rozdelená do troch kapitol, pričom posledná kapitola je ukončená diskusiou o odlesňovaní Konžskej panvy s profesormi a vedcami zo slovenských a zahraničných univerzít. V práci sa snažíme zodpovedať na našu vedeckú otázku, ktorú sme si stanovili: *„Podielajú sa krajiny, na ktorých sa rozprestiera Konžská panva na zmiernení odlesňovania?“*

Cieľ a metodiku diplomovej práce si stanovujeme pred začiatkom prvej kapitoly. V tejto časti prezentujeme naše hlavné a čiastkové ciele, a v neposlednom rade aj vedeckú otázku. Primárnym cieľom je priblížiť čitateľovi problematiku odlesňovania v Konžskej panve, vysvetliť historickú a ekonomickú situáciu krajín na objasnenie problematiky ako celku.

V prvej kapitole sa zameriavame na opis a charakteristiku pralesa v Konžskej panve, vysvetlenie jeho podstaty a dôležitosti pre planétu. Jasne vysvetľujeme príčiny, dôsledky a dopady odlesňovania na región Strednej Afriky, ale aj celý kontinent. Hlavným dôvodom odlesňovania je dopyt po palivovom dreve, ťažba dreva určeného na predaj a jeho následné spracovanie, a potreba rozširovania poľnohospodárskej pôdy. V druhej kapitole sa snažíme

priblížiť ekonomickú a politickú situáciu v krajinách, na ktorých území sa nachádza Konžská panva.

Tretia kapitola je zameraná prevažne na konkrétne medzinárodné organizácie a iniciatívy, ktoré majú za cieľ spomaliť odlesňovanie v Konžskej panve. Porovnávame rôzne druhy iniciatív a organizácií, ktoré sa v tomto regióne angažujú, a ktoré sú v záverečnej práci špecifikované. V rámci kapitoly sa venujeme aj analyzovaniu REDD+ programov, ktoré sa implementujú v niektorých krajinách Strednej Afriky. Skúmame, či programy splňajú svoj účel pri zlepšovaní života domácim obyvateľom na vidieku a učení ich využitia potenciálu lesa udržateľnejším spôsobom. Na konci kapitoly sme vyhradili priestor na diskusiu, kde prezentujeme a porovnávame názor vedcov a profesorov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Naším cieľom je porovnať naše poznatky a výsledky záverečnej práce s ich výpoveďami.

Ciele a metodika práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je zmapovať súčasnú lesnú pokrývku pralesa v Bazéne Konga, základné dôvody, ako aj následky odlesňovania v Konžskej panve a identifikovať riešenia, ktoré by mali za následok zmierniť mieru odlesňovania v regióne Strednej Afriky. Dôležité je identifikovať domáce, či zahraničné podporné záchranné programy na spomalenie odlesňovania a preskúmať politicko-ekonomickú situáciu v krajinách, na ktorých sa rozprestiera prales Konžskej panvy. Pre dosiahnutie tohto cieľa sme si v záverečnej práci stanovili nasledovné čiastkové ciele:

- určenie primárnych príčin odlesňovania,
- identifikácia následkov deforestácie,
- analýza ekonomík krajín nachádzajúcich sa na území Konžskej panvy,
- analýza medzinárodných iniciatív a opatrení vlád na spomalenie odlesňovania,

V diplomovej práci sme si stanovili aj vedeckú otázku: V1 – „*Podieľajú sa krajiny, na ktorých sa rozprestiera Konžská panva na zmiernení odlesňovania?*“

Pre dosiahnutie stanovených cieľov použijeme rozličné metódy. Bibliografická rešerš predchádzala ešte pred samotným začatím písania diplomovej práce. V rámci nej sme preštudovali množstvo výskumov, dokumentov, satelitných snímok a štúdií, ktoré boli zamerané na prales v Konžskej panve. Väčšinu spomínanej literatúry tvoria odborné vedecké zahraničné články, či výročné správy. Na lepšie porozumenie odlesňovania pralesa a celkového života v Strednej Afrike využijeme publikácie a články z Rainforests Mongabay. Konkrétne dáta a satelitné snímky z Global Forest Watch a informácie z FAO nám poslúžia na detailné preskúmanie a komparáciu odlesneného územia v krajinách Konžskej panvy. K lepšiemu pochopeniu problematiky čerpáme informácie z Researchgate, WWF a UNDP.

V záverečnej práci použijeme metódu analýzy. Podrobne preskúmame stav lesov a odlesňovania v každej krajine, na ktorej území sa nachádza prales Konžskej panvy. Jedná sa o Konžskú demokratickú republiku, Gabon, Kamerun, Konžskú republiku, Rovníkovú Guineu a Stredoafrickú republiku. Okrem toho použijeme aj metódu porovnávania. Pokúsime sa porovnať stav odlesňovania v krajinách Strednej Afriky a zhodnotiť, v ktorej krajine je najvyššia miera odlesňovania a naopak najnižšia. Použijeme metódu komparácie podporných programov a iniciatív na spomalenie odlesňovania. Výsledky práce zhodnotíme v závere našej diplomovej práce. Okrem cieľov sme si stanovili aj hypotézu: „*Medzinárodné*

dohody sú účinné natoľko, že pomáhajú znižovať mieru odlesňovania. “ V závere diplomovej práce vyvrátíme alebo potvrdíme jej platnosť.

Diplomová práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. V prvej kapitole opisujeme prales v Konžskej panve a historický vývoj odlesňovania. Skúmame primárne príčiny odlesňovania a dopad deforestácie na ekosystém, spoločnosť a ekonomiku štátov v tomto regióne. Skúmame opatrenia vlád štátov, na ktorých území sa rozprestiera Konžská panva, ako aj ich postoj k tejto problematike. Druhá kapitola je zameraná primárne na ekonomiku štátov v tomto regióne. Prezentujeme historickú, politickú, hospodársku a najmä ekonomickú stránku krajín, s cieľom poukázať na bližšie porozumenie odlesňovania v pralese Konžskej panvy. Obyvateľstvo štátov a ich zvyšujúci sa nárast má veľký dopad na ťažbu stromov v regióne, najmä kvôli dopytu po poľnohospodárskych produktoch, palivovom dreve a ťažbe nerastných surovín. Okrem toho druhá kapitola obsahuje aj časť kde sa venujeme ekoturizmu a zaberaniu pôdy.

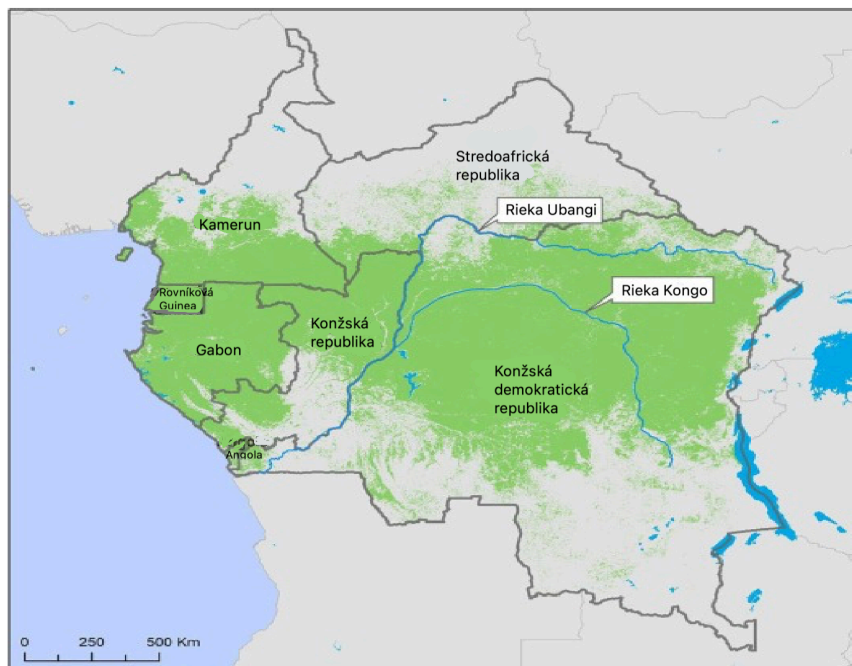
Obsahom tretej kapitoly je súčasný stav pralesa a riešenia do budúcnosti. Opisujeme konkrétne programy a iniciatívy, ktorých cieľom je spomalenie odlesňovania. Bližšie špecifikujeme zahraničné organizácie, ktoré majú podiel na zlepšení ekonomickej situácie v regióne a poskytujú finančné prostriedky na zníženie ťažby stromov. Zameriavame sa na REDD+ programy v Konžskej demokratickej republike, Kamerune a Konžskej republike, ktoré majú za úlohu ochraňovať udržateľné hospodárenie a zvyšovať zásoby uhlíka v lesoch. Na záver tretej kapitoly je už spomínaná praktická časť, v ktorej sa pýtame otázky profesorov a výskumníkov z rôznych zahraničných univerzít a tuzemska, ktorí sa venujú tejto problematike. Tretiu kapitolu zakončíme predikciami o budúcom vývoji pralesa Konžskej panvy.

1. Charakteristika

1.1 Charakteristika dažďového pralesa-Konžskej panvy

Konžská panva, nazývaná aj Bazén Konga sa nachádza v strednej časti Afrického kontinentu. Tiahne sa cez územie šiestich krajín a to konkrétne cez Konžskú demokratickú republiku, Konžskú republiku, Gabon, Rovníkovú Guineu, Kamerun, a Stredoafrickú republiku. Na severe je ohraničená Saharskou púšťou, Atlantickým oceánom na juhu a západe, a Veľkými africkými jazerami na východe. Svojou rozlohou sa považuje za druhý najväčší dažďový prales na svete hneď po Amazonskom pralesi.¹ Konžská panva zahŕňa takmer 70% všetkých lesov Afriky.² Z 530 miliónov hektárov územia Konžskej panvy pokrývajú približne 300 miliónov hektárov lesy.³ Avšak v dôsledku odlesňovania sa zalesnené územie Konžskej panvy každým rokom znižuje.

Obrázok 1: Konžská panva

Prameň: vlastné spracovanie podľa SHAPIRO A.C. a kol. Forest condition in the Congo Basin for the assessment of ecosystem conservation status. In: Science Direct. [online] 2020. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X20312085>>

¹ Congo Basin. In: World Wild Life. [online]. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.worldwildlife.org/places/congo-basin>>

² Deforestation and forest degradation in the Congo Basin: State of knowledge, current causes and perspectives. In: The Center for International Forestry Research. [online] 2020. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/5894>>

³ MEGEVAND C., Deforestation Trends in the Congo Basin: Reconciling Economic Growth and Forest Protection. The World Bank Washington, D.C. 1 s. ISBN 978-0-8213-9742-8 <https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=GysyXKzQPsQC&oi=fnd&pg=PP2&dq=deforestation+in+congo+basin+&ots=LUMfTZYKIJ&sig=pNyLrZrUFoT87RG7ByqV2UIPcoM&redir_esc=y#v=onepage&q=deforestation%20in%20congo%20basin&f=false>

Konžská panva, ako aj iné dažďové pralesy je dôležitá najmä pre kontrolu klímy Zeme. Jednou z jej podstatných úloh je regulácia dažďových zrážok a udržiavanie nižšej povrchovej teploty Zeme, ako v iných krajinách, kde sa Konžská panva nenachádza. Tento tropický dažďový prales je známy svojou vysokou úrovňou biodiverzity, bohatými dažďovými pralesmi a močiarmi. Je domovom pre množstvo zvieracích spoločenstiev a mnohých voľne žijúcich ohrozených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napríklad slony, gorily, šimpanzy, rôzne druhy opíc, hrochy a približne 1 000 druhov vtákov. Okrem živočíchov sa v Konžskej panve nachádza aj viac ako 10 000 druhov rastlín, z ktorých okolo 3 000 existuje iba v tomto pralesi. Lesy Konžskej panvy obsahujú 25% uhlíka uloženého v pralesoch celosvetovo.

Prales v Konžskej panve zahŕňa 22 vegetačných typov, z toho je 11 typov neopadavého lesa, 2 typu sú močaristé lesy, 3 typy riedkeho opadavého a polo opadavého lesa a aj 6 typov saván.⁴ Ťažba stromov, zmena klímy a poľnohospodárska činnosť, to všetko ovplyvňuje zmeny vo vegetácii lesa.

Konžskou panvou preteká najhlbšia rieka sveta, rieka Kongo. Systém rieky Kongo preteká cez Konžskú republiku, Konžskú demokratickú republiku, Stredoafrickú republiku, západnú časť Zambie, severnú časť Angoly a cez časť Tanzánie, a Kamerunu. Dlhý riečny systém rieky Kongo má jedinečnú anatómiu, ktorá ju rozdeľuje do troch odlišných oblastí. Hornú časť tvoria prítoky a kaskády, pričom v niektorých častiach dosahuje úsek rieky až 14 km šírku. Stred pozostáva najmä zo stabilného prúdu rieky a nižšia oblasť rieky je typická roklinami, a strmými vodopádmi.⁵ Celková dĺžka rieky Kongo je 4 380 km, ale ak človek berie riekou Chambezi ako pôvodný zdroj tejto rieky, celková dĺžka rieky tak dosiahne 4 670 km. Práve preto je rieka Kongo druhá najdlhšia rieka Afriky hneď po rieke Níl a piata najdlhšia na svete.⁶ Rieka Kongo tvorí prírodnú hranicu medzi Konžskou demokratickou republikou a Konžskou republikou.

Oblasť Konžskej panvy je obývaná už vyše 50 000 rokov a doteraz obývajú časť územia aj komunity domorodých Pigmejov. Okolo 75 miliónov ľudí a 150 rôznych kultúrnych skupín je závislých od tohto dažďového pralesa, pretože predstavuje pre nich

⁴ GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.425. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <http://regionálnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>

⁵ Holly Secon. The Congo River Basin: Home of the deepest river of the world. In: Live Science. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.livescience.com/congo-river.html>>

⁶ Rivers of the Green Heart in Africa. In: World Wide Fund for Nature – Congo Basin. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <https://www.wwf-congobasin.org/congo_basin_at_a_glance/area/ecosystems/rivers/>

obživu a živobytie. Napríklad lovenie rýb, spracovanie dreva, obohacovanie a ochrana pôdy, regulácia miestnej klímy a vodných tokov, a množstvo ďalších.⁷ Práve preto je ochrana tohto regiónu veľmi dôležitá. Ochrana je nevyhnutná najmä pre stabilitu klímy, zmiernenie množstva emisií, ktorých nadbytok zapríčiňujú ľudia a pre odlesňovanie. Stredná Afrika je jedným z mála zostávajúcich regiónov sveta, kde lesy absorbujú viac uhlíka ako ho vyprodukujú. Tento druhý najväčší dažďový prales sveta každoročne odsaje takmer 1,5 miliardy ton CO₂ z atmosféry, čo predstavuje 4% svetových emisií.⁸ Kvôli odlesňovaniu Konžskej panvy sa naskytajú obavy z uvoľňovania väčšieho množstva CO₂ z pôdy do atmosféry.

1.2 Odlesňovanie v Konžskej panve

Odlesňovanie sa prudko mení v Konžskej panve, napriek tomu bola od roku 1990 v tejto oblasti najnižšia miera odlesňovania spomedzi všetkých veľkých lesných regiónov sveta. Každým rokom sa však miera odlesňovania v Konžskej panve zvyšuje, čo predstavuje hrozbu pre zdravie a ekosystém fungovania celého dažďového pralesa ako aj pre obyvateľov, ktorí žijú na území Konžskej panvy. Hlavnou príčinou odlesňovania tohto dažďového pralesa za posledných 20 rokov je potreba dreveného uhlia ako aj palivového dreva, urbanizácia a s tým spojená ťažba, a subsistenční poľnohospodári. Priemyselná ťažba je ďalšou príčinou odlesňovania Konžskej panvy.⁹ Tempo odlesňovania sa postupne zvyšuje, ale napriek tomu nie je stav odlesňovania v pralese alarmujúci.

⁷ The Congo Basin Rainforest. In: The Congo Basin-Go Conscious Earth. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.gcearth.org/congo-basin>>

⁸ Why Central African Forests?. In: Central African Forests Initiative. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/who-we-are/why-central-african-forests>>

⁹ BUTLER A.R. Deforestation in the Congo Basin. In: Rainforests.Mongabay. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://rainforests.mongabay.com/congo/deforestation.html>>

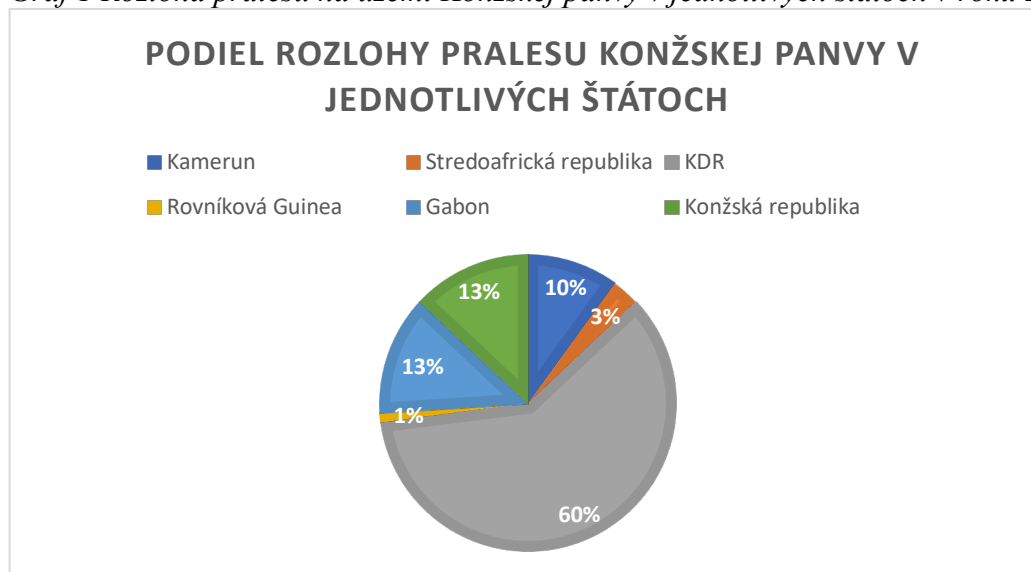
Tabuľka 1 Rozloha lesov a ich úbytok na území Konžskej panvy a jednotlivých štátov

Štát	Rozloha primárnych lesov v roku 2020 v km ²	Podiel primárneho lesa k rozlohe krajiny	Úbytok primárnych lesov v období 2002-2019	Celková rozloha územia pokrytého stromami v roku 2020 v km ²	Zmena pokrytia lesov za rok 2020
Kamerun	16 674 023	35%	-3,30%	25 510 913	+4,20%
Stredoafrická republika	5 687 213	9%	-2,20%	21 226 104	+1,70%
Konžská demokratická republika	99 751 970	44%	-4,60%	187 951 784	+7,10%
Rovníková Guinea	2 187 363	78%	-2,60%	2 538 272	+4,30%
Gabon	22 430 106	87%	-1,10%	24 408 798	+1,70%
Konžská republika	20 829 481	61%	-1,50%	26 041 450	+2,90%
SPOLU	167 560 156	42%	-3,50%	287 677 321	+5,60%

Prameň: vlastné spracovanie. BUTLER A.R. The Congo Rainforest. In: Rainforests Mongabay. [online].[cit. 2021-10-12] Dostupné na internete: <<https://rainforests.mongabay.com/congo/>>

Tabuľka 1 nám zobrazuje rozlohu lesov, ako aj primárnych lesov v konkrétnych krajinách, ktoré sa na území Konžskej panvy nachádzajú. Okrem toho je aj v tabuľke zobrazený podiel primárneho lesa k rozlohe krajiny, pričom najviac podielu rozlohy lesa sa nachádza v Gabone a naopak, najmenej sa nachádza v Stredoafrickej republike. Najväčší úbytok primárnych lesov v období roku 2002 až 2019 bol zaznamenaný v KDR a najmenej v Gabone. Celkovo najväčšia plocha zalesneného územia sa nachádza v KDR.

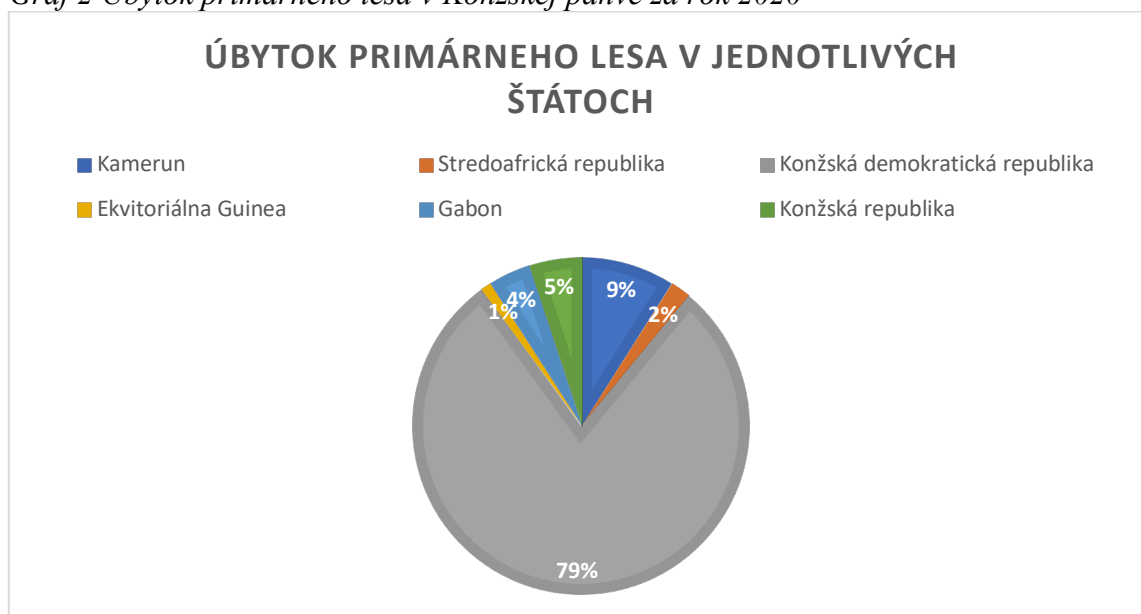
Graf 1 Rozloha pralesu na území Konžskej panvy v jednotlivých štátoch v roku 2020

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov: BUTLER A.R. The Congo Rainforest. In: Rainforests Mongabay. [online].[cit. 2021-10-12] Dostupné na internete: <<https://rainforests.mongabay.com/congo/>>

Graf 1 zobrazuje podiel rozlohy pralesu Konžskej panvy v jednotlivých štátoch za rok 2020. Najväčší podiel rozlohy zo štátov, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy má KDR. Za Konžskou demokratickou republikou nasleduje Gabon a Konžská republika s podielom 13% pralesu na ich území. V Kamerune je podiel pralesa o niečo nižší a nachádza sa len na 10% z celkovej rozlohy krajiny. Prales Konžskej panvy sa iba minimálne nachádza na území Stredoafrickej republiky a Rovníkovej Guinei, kde podiel rozlohy pralesu v krajine predstavuje len 1%.

Graf 2 Úbytok primárneho lesa v Konžskej panve za rok 2020

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov: BUTLER A.R. The Congo Rainforest. In: Rainforests Mongabay. [online].[cit. 2021-10-12] Dostupné na internete: <<https://rainforests.mongabay.com/congo/>>

Graf 2 zobrazuje úbytok primárneho lesa v Konžskej panve za rok 2020. Podľa údajov bol najväčší úbytok zaznamenaný v KDR a to až 79% a najmenší úbytok bol v Gabone, ktorý predstavoval 1%.

Odlesňovanie v tomto regióne sa zdá byť malé v porovnaní s ostatnými regiónmi sveta. Svedčí o tom aj čistá miera odlesňovania, ktorá bola medzi rokmi 1990 až 2000 na úrovni 0,09% a medzi rokmi 2000 až 2005 bola vo výške 0,17%. Hlavnými príčinami odlesňovania je komerčné poľnohospodárstvo, rozvoj infraštruktúry na expanziu do lesných zón spolu s výstavbou sekundárnych ciest. K ďalším dôvodom patrí urbanizácia v dôsledku vidieckeho vysídlenia a rastúcej populácie. Hlavné príčiny úbytku lesov je exploatačná ťažba a zber palivového dreva. Niektoré krajiny však nie sú závislé od drevospracujúceho priemyslu ako napríklad Konžská republika, Gabon, či Rovníková Guinea, kde ako hlavný

príjem do štátneho rozpočtu tvoria príjmy z ropy.¹⁰ Napriek tomu, že sa odlesňovanie zdá byť malé v porovnaní s inými pralesmi sveta netreba to podceňovať. Tempo odlesňovania v Konžskej panve sa za posledných pár rokov zvyšuje, a preto je potrebné sa venovať tomuto problému. Keďže sa jedná o druhý najväčší prales sveta, je dôležité aby sa predišlo hlavne nelegálnemu výrubu množstva stromov kvôli vegetácii, rôznorodým živočíchom a rastlinám, pre ktoré je práve Konžská panva domovom.

Odlesňovanie je všeobecne celosvetový problém, svedčí o tom aj uznesenie Európskeho parlamentu z 22.októbra 2020 s odporúčaniami Komisie o právnom rámci EÚ na zastavenie a zvrátenie globálneho odlesňovania, ktoré *„zdôrazňuje, že existencia veľkých oblastí lesov pomáha predchádzať dezertifikácii kontinentálnych regiónov; navrhuje, aby sa v rozvojových a obchodných politikách výrazne zohľadňovala ochrana lesov aj ako zdroja vlhkosti; zdôrazňuje napríklad, že až 40 % celkových zrážok v Etiópskej vysočine, ktoré sú hlavným zdrojom Nílu, zabezpečuje vlhkosť pochádzajúcu z lesov Konžskej panvy a že zastavenie odlesňovania v tomto regióne je dôležité aj z hľadiska klimaticko-utečeneckej krízy.“*¹¹

1.3 Príčiny odlesňovania

Stav lesov v Konžskej panve sa blíži k zlomovému bodu, pretože sa zvyšuje miera degradácie odlesňovania. Lesy boli prevažne „pasívne“ chránené chronickou politickou nestabilitou a konfliktmi, zlou infraštruktúrou, a nefunkčnými vládami. Štáty Konžskej panvy sa tak stále označujú ako krajiny s nízkym stupňom odlesňovania a s vysokým podielom lesov. Napriek tomu sú tieto krajiny pod rastúcim tlakom z mnohých strán vrátane ťažby nerastných surovín, rozvoja infraštruktúry, poľnohospodárskeho podnikania a bio palív, ako aj z oblasti poľnohospodárskej expanzie a ťažby dreveného uhlia.¹² So zvyšujúcou sa populáciou v krajinách na území Konžskej panvy sa zvyšuje aj dopyt po dreve a výrobkoch z neho. Poľnohospodárstvo sa rozrášťa kvôli dopytu po potravinách, čo má za následok ťažbu stromov.

¹⁰ Deforestation and forest degradation in the Congo Basin: State of knowledge, current causes and perspectives. In: The Center for International Forestry Research. [online] 2020. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/5894>>

¹¹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2020 s odporúčaniami Komisie o právnom rámci EÚ. In: Európsky Parlament. [online]. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0285_SK.html>

¹² MEGEVAND C., Deforestation Trends in the Congo Basin: Reconciling Economic Growth and Forest Protection. The World Bank Washington, D.C. 3 s. ISBN 978-0-8213-9742-8 <https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=GysyXKzQPsQC&oi=fnd&pg=PP2&dq=deforestation+in+congo+basin+&ots=LUMftZYKIJ&sig=pNyLrzuUFoT87RG7ByqV2UIPcoM&redir_esc=y#v=onepage&q=energy&f=false>

Podľa jedného výskumu zmena klímy, ktorá sa prejavuje zvyšujúcim sa teplom a suchom znižuje schopnosť dažďového pralesa absorbovať oxid uhličitý. Štúdia, ktorá skúmala 135 625 stromov na 244 afrických pozemkoch v 11 krajinách zistila, že stromy v Konžskej panve, ktorých rast bol spomalený extrémnym počasím, začali strácať schopnosť absorbovať oxid uhličitý už v roku 2010. Tým, že jednotlivé stromy Konžskej panvy strácajú schopnosť uskladňovať uhlík, klesá aj počet stromov v dažďovom pralese. Priemyselná činnosť, ako sú napríklad plantáže palmového oleja, ťažba dreva a banícka ťažba, prispievajú k odlesňovaniu a súčasne zasahujú do biotopov zvierat, a narúšajú rovnováhu ekosystému. Podľa satelitnej analýzy údajov Global Forest Watch – iniciatívy Svetového inštitútu zdrojov, sa strata primárneho dažďového pralesa v Konžskej panve medzi prvou a druhou polovicou obdobia od roku 2002 do roku 2019 viac ako zdvojnásobila. Len v roku 2019 bolo odlesnených viac ako 590 000 hektárov zalesneného územia.¹³ Jedna z príčin zvýšenej straty primárneho dažďového pralesa za posledné 20.ročie je zvýšený nárast dopytu po dreve a výrobkov z neho, nárast populácie, výstavba infraštruktúry v pralese, ale aj potreba vzniku pasienkov za účelom chovania najmä hovädzieho dobytku.

1.3.1 Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo je dôležitým, ale zanedbávaným odvetvím. Zatiaľ pôsobí ako najväčší zamestnávateľ v regióne. V Kamerune, Stredoafrickej republike, Konžskej demokratickej republike a v Rovníkovej Guinei je viac ako polovica ekonomicky aktívnej populácie zapojená do poľnohospodárstva. Napriek dôležitosti tohto odvetvia bolo poľnohospodárstvo za posledné desaťročia podfinancované. V tomto odvetví dominuje tradičný systém obživy s niekoľkými veľkými obchodnými spoločnosťami, ktoré sú zamerané najmä na palmový olej a kaučuk. Napriek tomu je potenciál poľnohospodárstva v Konžskej panve významný. Budúci vývoj poľnohospodárstva môže byť na úkor lesov. Poľnohospodárske činnosti v stredoafrickom regióne sú spojené predovšetkým so substistenčným poľnohospodárstvom, ktoré zásobuje zväčša miestne trhy a blízke mestské centrá. Táto produkcia často zahŕňa neefektívne postupy v oblasti pôdy, pretože poľnohospodári nemajú prístup ku kapitálu. Priemyselné poľnohospodárstvo má do dnešného dňa obmedzený vplyv na lesné porasty s výnimkou plantáží palmy olejnej a kaučuku, zriadených blízko veľkých ciest. Napriek tomu, vzhľadom na rastúci miestny, regionálny a medzinárodný dopyt, a rastúcu úlohu poľnohospodárskych podnikov,

¹³ The bold plan to save Africa's largest forest. In: BBC. [online].[cit. 2021-10-17] Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/future/article/20210107-congo-basin-a-bold-plan-to-save-africas-largest-rainforest>>

komerčné poľnohospodárstvo má a bude mať rastúci vplyv na lesy vo všetkých krajinách Strednej Afriky.¹⁴ V dôsledku rastúcej populácie sa v najbližších desaťročiach zvýšia nároky malých farmárov na lesy. V Konžskej demokratickej republike sa zhoršuje hlad u obyvateľstva z alarmujúceho na extrémne alarmujúci, keďže sa počet obyvateľov za posledné dve desaťročia zdvojnásobil. Rastúca populácia, ktorú trápi nedostatok potravín sa môže v budúcnosti obrátiť na ťažbu stromov v savanách, či pralesoch. To bude mať za následok skrátenie doby rotácie polí, čo spôsobí neúrodnosť pôdy. V KDR závislosť od samozásobiteľského poľnohospodárstva v kombinácii s nízkym prístupom na trh pre chudobných vidieckych obyvateľov podporuje neudržateľné využívanie lesných zdrojov.¹⁵ Vlády štátov, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy, by mali zvýšiť pozornosť a hlavne finančnú podporu poľnohospodárom. Rôzne finančné príspevky by pomohli prispieť k nákupu efektívnejších strojov a to by uľahčilo poľnohospodárom prácu, čas, ale tým by sa aj zužitkovala každá voľná plocha na pestovanie. Farmári by sa mali preorientovať na pestovanie iných plodín ako len palmový olej, či kaučuk. Plodiny by mohli v budúcnosti predávať na domácom, ale aj zahraničnom trhu.

1.3.2 Infraštruktúra

Dopravná infraštruktúra je nedostačujúca na znižovanie chudoby a podporu rozvoja. Zlá kvalita a nedostatok ciest v Konžskej panve je výsledkom nedostatku financií a mnohých konfliktov na tomto území. Hustota spevnenej cesty v oblasti Konžskej panvy patrí k najnižším na svete. Nedostatok dopravnej infraštruktúry brzdil v minulosti ekonomický rast, čo predstavovalo mnoho prekážok pre domáci, ale aj zahraničný obchod.¹⁶ V súčasnosti sa Čína angažuje v Afrike pomocou iniciatívy Jedno pásmo, jedna cesta. Poskytuje africkým krajinám zlepšenie dopravnej infraštruktúry, čo môže prispieť k lepšej a efektívnejšej infraštruktúre krajín na území Konžskej panve. Na druhej strane treba povedať, že aj keď je budovanie infraštruktúry jednou z príčin odlesňovania, výstavba cestnej siete by výrazne pomohla zvýšiť produktivitu krajiny, zlepšiť ekonomiku a zväčšiť medzinárodný obchod.

¹⁴ Agriculture. In: Central African Forests Initiative.[online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/what-we-do/topics/agriculture>>

¹⁵ GALFORD. G.L. Will Passive Protection Save Congo Forests? 2015. In: Plos One. online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0128473>>

¹⁶ MEGEVAND C., Deforestation Trends in the Congo Basin: Reconciling Economic Growth and Forest Protection. The World Bank Washington, D.C. 8-9 s. ISBN 978-0-8213-9742-8 <https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=GysyXKzQPsQC&oi=fnd&pg=PP2&dq=deforestation+in+congo+basin+&ots=LUMfTZYKIJ&sig=pNyLrZrUFoT87RG7ByqV2UIPcoM&redir_esc=y#v=onepage&q=energy&f=false>

V súčasnosti prebieha rýchly globálny rozvoj ciest. Rozširujúca sa globálna cestná sieť ohrozuje mnohé nedotknuté prírodné biotopy s vysokou ochranárskou hodnotou. V stredoafrickom regióne sa plánuje ďalšia výstavba ciest na základe národných rozvojových priorít a zahraničných investícií, ktoré podporujú ťažbu dreva a ťažobný priemysel. Väčšinu lesov Konžskej panvy vlastní národné štáty, ktoré udeľujú koncesie ťažobným spoločnostiam. Ťažba dreva poskytuje kľúčový ekonomický impulz pre počiatočnú výstavbu ciest v lesoch. Zatiaľ čo niektoré regióny sveta majú prístup k spoľahlivým cestným mapám v digitálnej aj papierovej podobe, úplná mapa všetkých ciest v Strednej Afrike stále nie je k dispozícii. V rámci Konžskej panvy je spevnených len málo ciest a bez pravidelnej údržby takéto cesty v dôsledku silných dažďov rýchlo chátrajú a zarastajú obnovujúcou sa vegetáciou. Práve preto nie je k dispozícii žiadna cestovná mapa Konžskej panvy, ktorá by rozlišovala tieto rôzne typy ciest. V celej Konžskej panve sa celková dĺžka cestnej siete od roku 2003 do 2018 zvýšila o 61%, zo 143 654 km na 230 809 km. Mimo koncesií na ťažbu dreva sa dĺžka ciest zvýšila o 40% a to z 93 321 km na 130 521 km.¹⁷ Na mnohých územiach Konžskej panvy stále pretrvávajú konflikty, ktoré sú zväčša etnického pôvodu, a aj preto je tam ťažké zveľaďovať a stavať novú infraštruktúru. Na druhej strane ťažká technika a stroje, ktoré sa používajú na prepravu stromov z odlesneného územia ničia cesty. Ak by zahraničné firmy, ktoré legálne, ale aj nelegálne ťazia drevo v pralesoch Konžskej panvy platili štátu určité poplatky za používanie infraštruktúry, situácia by mohla vyzerat' inak. Treba ale podotknúť, že väčšina krajín na území Konžskej panvy je chudobná, a preto nemá dostatok financií na rekonštrukciu, respektíve výstavbu novej cestnej siete.

1.3.3 Ťažba dreva

Expanzia neudržateľnej priemyselnej ťažby, najmä na splnenie dopytu po dreve z celého sveta, je jednou z najväčších hrozieb pre lesy v Konžskej panve. S nárastom ľudskej populácie a spotreby na obyvateľa sa tento tlak na lesy zvyšuje. Globálny dopyt po tropickom dreve je obzvlášť silný v dôsledku rastúcich trhov s drevom v Ázii a iných rozvojových ekonomikách. Tento tlak je neúmerne pocit'ovaný v tropických pralesoch ako Konžská panva, keďže rozvinuté štáty zavádzajú silnú politiku na obmedzenie využívania ich vlastných zostávajúcich lesov. Na druhej strane majú vlády krajín, na ktorých sa

¹⁷ KLEINSCHORTH F., LAPORTE N., LAURANCE W.F., GOETZ S.J., GHAZOUL J., Road expansion and persistence in forests of the Congo Basin. In: Nature Sustainability.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://www-1nature-1com-15xv2ygm0435.hanproxy.cvtisr.sk/articles/s41893-019-0310-6>>

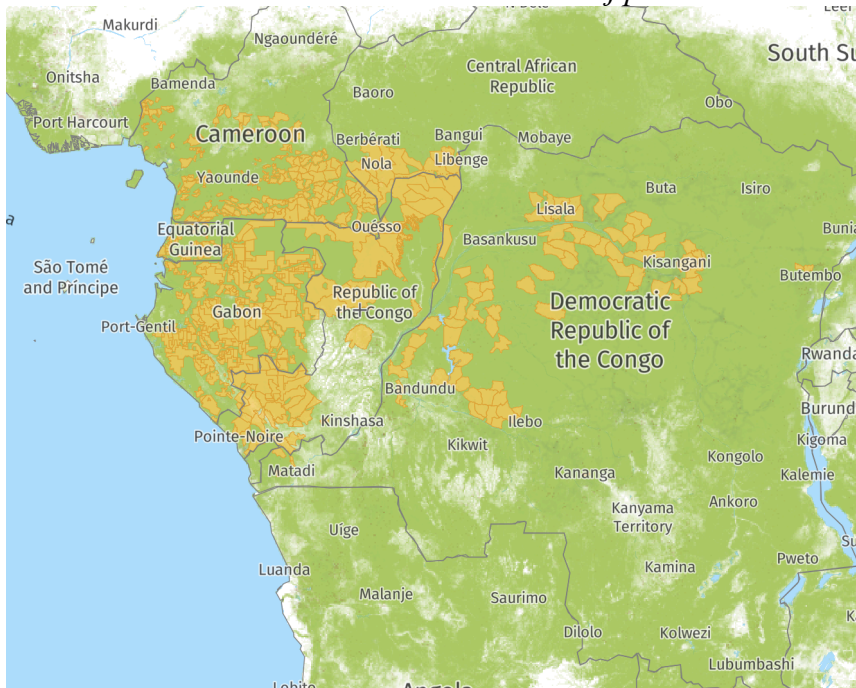
nachádza prales Bazén Konga, často obmedzené zdroje na rozvoj plánov udržateľného riadenia ťažby. V tých istých krajinách sa však nachádzajú posledné zostávajúce rozsiahle plochy neporušených tropických lesov, ktoré sú nevyhnutné na reguláciu globálnej klímy a hydrologických cyklov a poskytujú kritický biotop pre ohrozenú biodiverzitu.¹⁸ Krajiny by mali zaviesť určité kvóty na ťažbu stromov.

Afrika bola v roku 2016 druhým najväčším zdrojom exportu listnatého dreva do Číny. Veľká časť tvrdého dreva pochádza z Konžskej panvy v Strednej Afrike. Za posledných 15 rokov čínski aktéri zvýšili svoju účasť na vývoze dreva z Konžskej panvy. Môže za to aj americký dopyt po čínskom nábytku, ktorý pozitívne koreluje s čínskym dovozom dreva z Konžskej panvy. V roku 2001 bol vývoz dreva z Konžskej panvy do EÚ o 40% vyšší ako dovoz do Číny, ale v roku 2015 bol čínsky dovoz dreva z Konžskej panvy o 10% vyšší ako dovoz do EÚ. Od roku 2001 do roku 2009 Gabon dodával 60 % všetkého vývozu dreva z Konžskej panvy do Číny, ale v nasledujúcich rokoch došlo k výraznému poklesu obchodu po zákaze vývozu surovej (nenapílená na sortimenty ako dosky, hranoly, atď.) guľatiny v roku 2010. Do roku 2015 klesol vývoz dreva z Gabonu do Číny iba na 30% celkového vývozu dreva z Konžskej panvy do Číny a Gabon nahradili Kamerun a Konžská republika ako najväčší vývozcovia.¹⁹

¹⁸ BRANDT J.S. Deforestation and timber production in Congo after implementation of sustainable forest management policy. In: Science Direct.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://www.sciencedirect.com/1yxqzhlmv03ad.hanproxy.cvtisr.sk/science/article/pii/S0264837715003919>>

¹⁹ Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Royal Geography Society.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://rgs-2ibg-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0mv03b6.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1111/area.12469>>

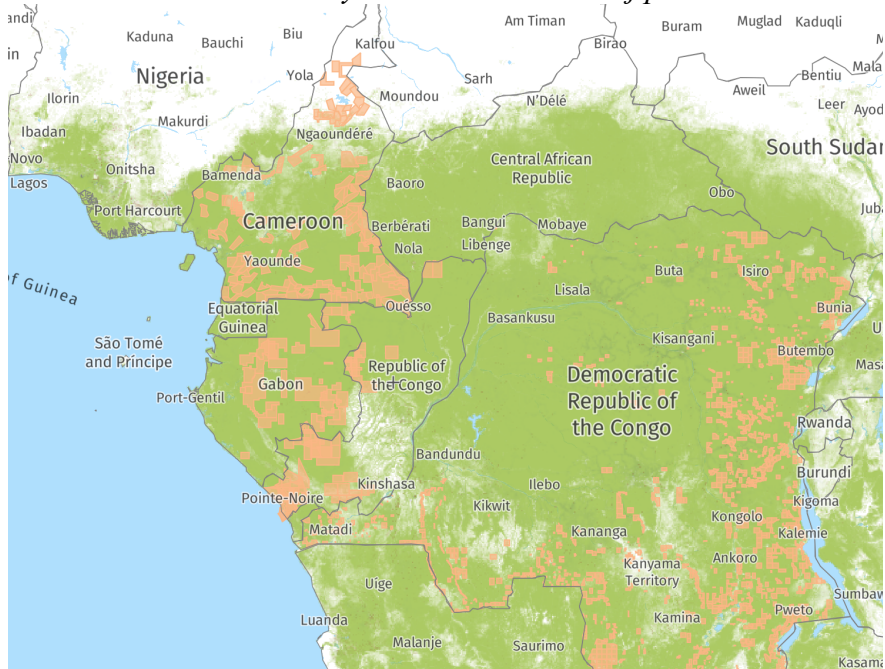
Obrázok 2: Ťažba dreva v roku 2021 v Konžskej panve

Prameň: Logging concessions-2021. In: Global Forest Watch. [online]. [cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://bit.ly/3j5dHwI>>

Na obrázku 2 sú žltou farbou znázornené územia, kde bola udelená koncesia na ťažbu dreva v roku 2021. Podľa obrázka možno skonštatovať, že väčšina územia Gabonu je zafarbená žltou farbou, čo znamená, že takmer na celom území bola udelená koncesia na ťažbu dreva v roku 2021. Prostredníctvom koncesie na ťažbu dáva štát spoločnosti určité práva na ťažbu dreva na určité obdobie. Na oplátku by mali koncesionári splniť určité požiadavky od štátu, ako napríklad zdaňovanie.

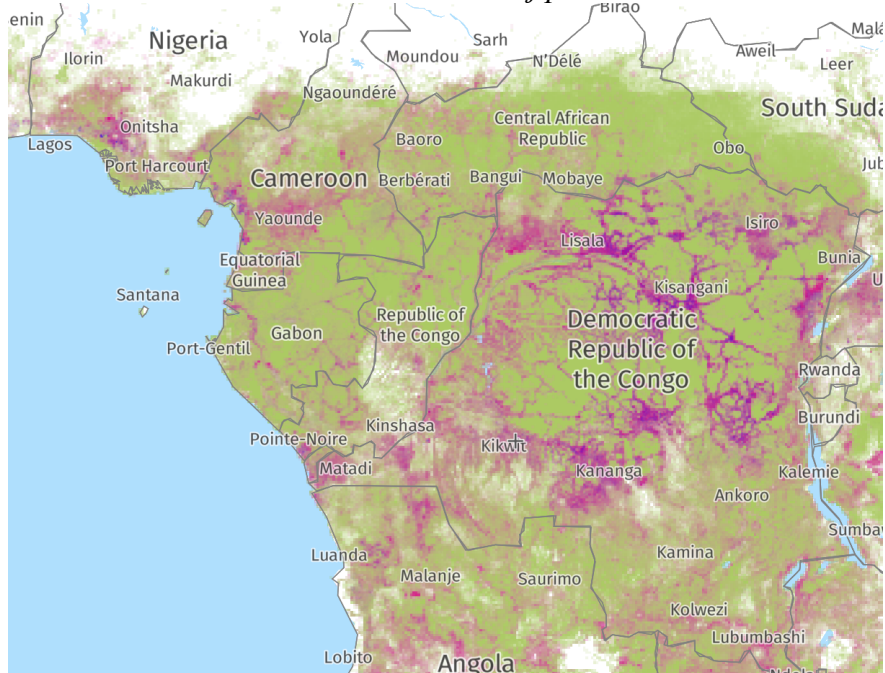
Obrázok 3: Ťažba nerastných surovín v Konžskej panve v roku 2021

Prameň: Mining concessions-2021. In: Global Forest Watch. [online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://bit.ly/3NM20ZT>>

Obrázok 3 poukazuje na koncesiu na ťažbu nerastných surovín, ktorá je vyznačená farebne. Na základe daného obrázka môžeme povedať, že najviac koncesií bolo vydaných v Konžskej demokratickej republike a Kamerune. Naopak takmer žiadne koncesie neboli zaznamenané za rok 2021 v Rovníkovej Guinei a Stredoafrickej republike.

Obrázok 4: Odlesnené územie v Konžskej panve v rokoch 2001 až 2020

Prameň: Tree cover loss 2001-2020. In: Global Forest Watch. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.globalforestwatch.org/map/?map=eyJjZW50ZXIiOnsibGF0IjotMS45ODk3MDgzMT>>

Obrázok 4 označuje ružovým vyznačením stratu zalesneného územia v Konžskej panve medzi rokmi 2001 až 2020. Je potrebné podotknúť, že dôvodom straty zalesneného územia nie je iba odlesňovanie. Môže sa jednať aj o požiare, alebo prebierku lesa. Snímka bola spravená pri 30% hustote pokrytia lesa. Toto označenie sa vzťahuje na podiel plochy na pôde, ktorá je pokrytá korunou stromov a je vyjadrená v percentách z celkovej plochy.

1.3.4 Drevospracujúci priemysel Číny

Rýchla globalizácia viedla k priestorovému nesúladu medzi miestom, kde sa produkty spotrebúvajú a miestom, odkiaľ materiály potrebné na výrobu takýchto produktov pochádzajú. Dopyt po produktoch v bohatších a rozvinutejších krajinách vedie k škodlivým environmentálnym nátlakom v regiónoch, ktoré sú bohaté na nerastné suroviny. Čína funguje v posledných rokoch ako hlavné spracovateľské centrum globálnych produktov. Čína dodáva nábytok do USA, kde sa dopyt po ňom posledné roky stále zvyšuje. Podľa rôznych údajov, USA a Čína viedli v ťažbe prírodných zdrojov v Konžskej panve. Pomocou obchodných štatistík ako aj diaľkového prieskumu, za obdobie rokov 2001 až 2015 sa dospelo k záverom, že celkový akumulovaný vývoz dreva z krajín, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy, sa do Číny zdvojnásobil. Dopyt USA po čínskom nábytku pozitívne koreloval s čínskym dovozom dreva z Konžskej panvy. To naznačuje, že americký dopyt po nábytku povzbudzuje čínskych ekonomických aktérov k ťažbe dreva z lesov v Konžskej panve. Kamerun a Konžská republika patria k najväčším vývozcom dreva do Číny v rámci krajín, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy.²⁰ Malo by sa zvýšiť povedomie amerických spotrebiteľov o globálnom obchode s drevom. Je potrebné zvýšiť informovanosť o pôvode dreva, z ktorého je nábytok vyrobený a aký dôsledok má výrub stromov použitých na výrobu nábytku na biodiverzitu a lesy v Konžskej panve.

1.4 Následky odlesňovania - zmeny ekosystému a teploty podnebia, emisie

Odlesňovanie mení nie len klímu, vlastnosti povrchu pôdy, ale má za následok aj stratu biotopov a biodiverzity. Napríklad mnohé z endemických druhov regiónu, ako je ohrozená horská gorila, sú vysoko ohrozené menšími zmenami klímy. Gorila horská žije v

²⁰ FULLER T., NARINS T., NACKONEY J., Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Research Gate. 2018. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/publication/326036300_Assessing_the_impact_of_China%27s_timber_industry_on_Congo_Basin_land_use_change>

nadmorských výškach od 2 500 do 4 000 metrov v malom rozsahu na hraniciach Konžskej demokratickej republiky, Rwandy a Ugandy, obklopená hustou ľudskou populáciou. So zmenou klímy sa môže zmeniť aj biotop gorily horskej do takej miery, že už nebude vhodný na prežitie tohto druhu.²¹ Ťažba stromov a znižujúca sa zalesnená plocha má za následok uvoľňovanie CO₂ z pôdy do atmosféry. To spôsobuje nárast teploty ovzdušia, pokles vlhkosti a celkovú zmenu klímy v regióne.

1.4.1 Zmena ekosystému a teploty podnebia

Konžská panva sa rozprestiera na území šiestich afrických krajín s rozlohou približne 3 822 000 km². Ekológiu týchto zón charakterizuje rozsiahly vlhký les pokrývajúci viac ako 2 milióny km², čo prináša zónam bohaté zrážky - nad 1 600 mm/rok. Z 20% celkovej rozlohy oblasti Strednej Afriky spadne 37% zrážok na kontinente. Konžská panva, ktorá spadá do regiónu Strednej Afriky, dostáva množstvo zrážok, aj viac ako 1 500 mm/rok. Tento prales sa vyznačuje hustou hydrografickou sieťou, ktorú tvoria dlhé veľké rieky ako Kongo, Oubangui a Sangha. Povodie Konžskej panvy s ročnými zdrojmi okolo 1,3 miliardy m³ vody, predstavuje 30% vodných zdrojov v Afrike. Celkovo 85,3% povodia rieky Kongo spadá do prevažne zalesneného regiónu Kamerunu, Stredoafrickej republiky, Konžskej demokratickej republiky a Konžskej republiky. Les zohráva regulačnú úlohu, pretože riadi prírodné procesy, ako je klíma (teplota a zrážky, prietok potokov a kvalita vody atď.). Les poskytuje globálne služby sekvestráciou a skladovaním uhlíka, čím sa podieľa na boji proti zmene klímy. Poskytuje tiež vodu, potraviny, stavebný materiál s dlhou životnosťou, obnoviteľnú energiu a ďalšie služby. To zdôrazňuje význam multi-sektorového prístupu pri prispôbovaní sa klimatickej zmene na úrovni povodí. Je evidentné, že pitná voda a poľnohospodárstvo sú ovplyvnené modifikáciou hydrologického cyklu. Všeobecným trendom je, že vodný cyklus sa mení. Potoky pod lesom poskytovali čistejšiu vodu ako potoky nepokryté lesmi, čím sa zdôraznila úloha vegetácie a lesa v povodiach. Pokiaľ ide o infraštruktúru, krajiny v regióne neinvestovali dostatočne do pitnej vody, zavlažovania a hydroenergetických systémov. Obyvatelia tohto regiónu majú vodu, ale nemajú prístup ku kvalitnej vode. Preto nie je prekvapujúce vidieť zvýšený výskyt niektorých chorôb, ktoré sa prenášajú vodou, ako je cholera a hnačka. Výskyt týchto chorôb súvisí aj s premenlivosťou klímy. Afrika zažíva menej zrážok a aj tropických zrážok. Konžská republika už pociťuje vážne dôsledky klimatickej zmeny. Tie sa prejavujú miernou variabilitou klímy s

²¹ HARVEY M., Mountain gorilla. In: WWF-Congo Basin. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <https://www.wwf-congobasin.org/mountain_gorilla/>

pokračujúcim trendom znižovania zrážok a vyšších teplôt. V mestách je horúčava intenzívnejšia a pomerne dlho. Vplyvy sú viditeľné na riekach, kde prietok od roku 1970 klesá, čo vedie k nánosom piesku a poruchám plavby. Na pobreží Konžskej panvy otepľovanie podobné El Niño vo východnom Atlantiku ovplyvňuje dostupnosť rýb od Konžskej republiky až po Angolu.²²

Na druhej strane treba ale povedať, že vplyv straty dažďového pralesa na klimatické podmienky v Konžskej panve nie je stále dostatočne preskúmaný. Odlesňovanie Konžskej panvy má lokálne účinky ako aj vzdialené dopady na iné časti afrického kontinentu. Okrem zmeny zrážok dochádza v tomto africkom pralesi aj k otepľovaniu. Úplné odlesnenie Konžskej panvy by spôsobilo oteplenie pri povrchu približne o 2-3 stupne Celzia v odlesnenej oblasti. Odlesňovanie malo tiež za následok aj vznik suchších podmienok v oblasti západnej Konžskej panvy a naopak, vlhkejšie podmienky vo východnej časti pralesa. Je to zapríčinené aj zosilnením horizontálneho vetra nad odlesnenou oblasťou. Silnejší horizontálny vietor prenáša vlhkosť z Atlantického oceánu, čo vedie k zvýšenej konvergencii vlhkosti a následne k zvýšeniu zrážok nad východnou časťou Konžskej panvy.²³

1.4.2 Emisie uhlíka z odlesňovania

Zatiaľ čo spaľovanie fosílnych palív je primárnym zdrojom emisií oxidu uhličitého na celom svete, odlesňovanie a znehodnocovanie lesov je spoločne najväčším zdrojom CO₂ v Strednej Afrike, čo predstavuje asi 90% ročných emisií CO₂ z regiónu. Oblasť Konžskej panvy v súčasnosti nie je veľkým globálnym zdrojom emisií uhlíka v porovnaní s krajinami ako Brazília a Indonézia. Odhadované emisie uhlíka z odlesňovania sú pre Strednú Afriku v rozsahu od 20 do 60 miliónov ton ročne. Potenciál pre dramatický nárast emisií uhlíka z odlesňovania je však obrovský. Vegetácia a pôdy zvyšných lesov tohto regiónu obsahujú obrovské zásoby uhlíka. V skutočnosti sa odhaduje, že lesy v Konžskej panve len vo svojej vegetácii obsahujú 25 až 30 miliárd ton uhlíka. Toto množstvo zodpovedá približne 4 rokom súčasných globálnych antropogénnych emisií oxidu uhličitého. Viac ako polovica uhlíka je uložená v lesoch KDR, čo z nej robí štvrtú najväčšiu zásobáreň uhlíka v lesoch zo všetkých krajín na svete. KDR je najvýznamnejším zdrojom emisií uhlíka zo zmien vo využívaní pôdy

²² SONWA D.J., Living under a Fluctuating Climate and q Drying Congo Basin. In: Multidisciplinary Digital Publishing Institute. [online].[cit. 2021-11-19] Dostupné na internete: <<https://www-1mdpi-1com-158yblea60a38.hanproxy.cvtisr.sk/2071-1050/12/7/2936/htm>>

²³ BELL J.P. a kol. A process-based investigation into the impact of the Congo basin deforestation on surface climate. In: Advancing Earth and Space Science. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <<https://agupubs-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0a609fb.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1002/2014JD022586>>

v regióne. Odhaduje sa, že KDR predstavuje 47 – 56% celkových emisií uhlíka zo zmien vo využívaní pôdy v Strednej Afrike. Ak by sa celá oblasť t.j. 60 miliónov hektárov „produkčného lesa“ v krajine skutočne otvorila novým priemyselným ťažobným aktivitám, potenciálne by sa uvoľnili ďalšie 3 až 6 miliardy ton uhlíka do atmosféry. Predpovede budúceho odlesňovania v Strednej Afrike odhadujú, že do roku 2050 sa pri ťažbe stromov v KDR uvoľní viac ako 30 miliárd ton CO₂, čo je približne ekvivalent emisií CO₂ v Spojenom kráľovstve za posledných 60 rokov. Ochrana dodatočného 1% súčasnej zalesnenej plochy v stredoafrickom regióne by mohla zachovať 230 miliónov ton uhlíka, ktorý má na dnešnom trhu s uhlíkom hodnotu viac ako 500 miliónov USD.²⁴ Práve na túto problematiku sa zameriava program REDD+, ktorý má za cieľ znížiť emisie z odlesňovania a degradácie lesov.

Potenciálne oveľa závažnejšou hrozbou je možné poškodenie, alebo dokonca zničenie rašelinových ložísk ležiacich pod veľkými oblasťami konžských lesov. Podľa nedávnych štúdií sa v nich ukladá priemerne 2 186 ton uhlíka na hektár. V Indonézii medzi rokmi 2000 až 2010 došlo podľa odhadov k odlesneniu 1,6 milióna hektárov, čo viedlo k emisiám CO₂ zhruba vo výške 1-2 Gt CO₂. Mnoho povolení na palmový olej a iné priemyselné plantáže v juhovýchodnej Ázii mali kedysi povolenie len na ťažbu dreva. Udržateľné obhospodarovanie lesov v Strednej a Západnej Afrike sa zvyčajne ubera podobnou cestou, keďže komerčné povolenia na ťažbu dreva sa ukázali ako neudržateľné a vždy ustupujú prechodu na nelesné využitie. Existujú teda určité dôvody na obavu, že rozšírená ťažba dreva v oblastiach rašelinových lesov v KDR spôsobí emisie uhlíka nad rámec strát nadzemnej biomasy.²⁵ Práve preto by mali vlády krajín v Konžskej panve vypracovať prísnejšiu a podrobnejšiu legislatívu o ochrane prírody a zaviesť reguláciu ťažby stromov.

1.5 Vplyv čínskeho drevárskeho priemyslu na odlesňovanie v Konžskej panve

Bohaté dažďové pralesy Kamerunu a Konžskej republiky sú hlavnými zdrojmi veľkej časti svetového tropického dreva. Komunitným sieťam, ktoré prevádzkujú vývoz dreva z Konžskej panvy chýba regulačná podpora a prítomnosť na trhu, aby sa zabezpečilo,

²⁴ Congo Basin Forest. In: WWFEU. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/congo_forest_cc_final_13nov07.pdf>

²⁵ Logging in Congo's Rainforests. A „Carbon Bomb“ about to be primed by the Government of Norway? In: Rainforest Foundation UK. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <https://www.rainforestfoundationuk.org/media.ashx/drc-carbon-bomb-briefing-2017.pdf>

že stromy budú ťažené legálne a spravodlivo. Nelegálny a neriadený obchod s drevom okráda komunity o veľmi potrebné udržateľné príjmy a prispieva k veľkým negatívnym vplyvom na ochranu prírody. Vo Vietname, ktorý je kľúčovým dovozcom dreva a výrobným centrom drevených produktov z Konžskej panvy, chýbajú častokrát pracovníkom lesného hospodárstva kľúčové zdroje na overenie zákonnosti produktov z dreva. Neudržateľné, alebo nelegálne drevo sa potom dostáva na spotrebiteľské trhy v Číne, pričom obchodné združenia s drevom a spoločnosti zo súkromného sektora mnohokrát nedokážu rozlíšiť medzi legálnymi a nelegálnymi výrobkami.²⁶

V dôsledku nárastu globálnych komoditných reťazcov vyvolal dopyt spotrebiteľov v Číne a USA ťažbu prírodných zdrojov v Konžskej panve. Celkový akumulovaný vývoz dreva z krajín Konžskej panvy do Číny sa v rokoch 2011 až 2015 zdvojnásobil, pričom 50% vývozu pochádzalo z Kamerunu a Konžskej republiky. Afrika bola v roku 2016 druhým najväčším zdrojom exportu listnatého dreva do Číny. Nastal ale aj výrazný posun v tom, odkiaľ toto drevo pochádza. Do roku 2009 bol Gabon hlavným dodávateľom dreva Číny a bol zodpovedný za 60% vyvážaného dreva z Konžskej panvy do Číny. Toto číslo bolo však do roku 2015 znížené na 30%, nakoľko začal v roku 2010 v Gabone platiť zákaz vývozu nespracovaného dreva, ktorého cieľom bolo vybudovať vlastný sektor pre spracovanie dreva. Konžská republika a Kamerun vyrovnali tento nedostatok, a do roku 2015 spolu predstavovali polovicu dodávok dreva z tohto regiónu do Číny. Hlavným dôvodom bolo, že v týchto krajinách neplatia také prísne predpisy ako v Gabone. Tento zákaz vývozu nespracovaného dreva v Gabone zmiernil do určitej miery odlesňovanie v krajine.²⁷ Na záchranu pralesa a určitú reguláciu ťažby stromov by mala Konžská republika a Kamerun zvážiť implementáciu podobného zákona ako Gabon.

Dopyt USA po čínskom nábytku pozitívne koreluje s čínskym dovozom dreva z Konžskej panvy. Tieto zistenia naznačujú, že americký dopyt po nábytku povzbudzuje čínskych ekonomických aktérov k ťažbe dreva z lesov v Konžskej panve. Na pochopenie súvislosti medzi čínskym dovozom dreva a odlesňovaním Konžskej panvy je potrebné charakterizovať čínskych ekonomických aktérov v regióne, ktorých možno klasifikovať na štátne a súkromné subjekty. Stratégia čínskej vlády týkajúca sa prístupu k reťazcom

²⁶ Leveraging Legality. In: Traffic. [online].[cit. 2021-11-20] Dostupné na internete: <<https://www.traffic.org/what-we-do/projects-and-approaches/promoting-sustainable-trade/leveraging-legality-along-chinas-timber-supply-to-reduce-deforestation/>>

²⁷ CANNON J., Study links US demand for Chinese furniture to deforestation in Africa. In: ProQuest. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <<https://www.proquest.com/docview/2253050675/3D7097D136B94FB0PQ/14?accountid=59680>>

klúčových surovín sa odráža v jej rozvojovej pomoci subsaharskej Afrike. Čínska rozvojová pomoc sa zameriava na pôžičky pre infraštruktúrne projekty. Naopak západné vlády sa skôr sústreďujú na zdravotnícke služby a ochranu životného prostredia. Podniky čínskej vlády zohrávajú v ekonomikách krajín Konžskej panvy dôležitú úlohu spolu s čínskymi súkromnými podnikmi. V rámci Konžskej panvy používajú čínske firmy odlišné obchodné modely, pričom niektoré vykonávajú rozsiahlu priemyselnú ťažbu dreva a fungujú podľa vládou schváleného plánu riadenia, zatiaľ čo iné vykonávajú remeselnú ťažbu v menšom rozsahu. Vlády povodia Konga sa stále prispôsobujú tomuto meniacemu sa modelu ťažby dreva a často majú obmedzené zdroje na rozvoj plánov udržateľného hospodárenia a ťažby.²⁸ Vlády krajín by mali lepšie narábať s finančnými prostriedkami získanými za predaj dreva zahraničným spoločnostiam. Takéto príjmy by mali prispieť k rozvoju infraštruktúry a ekonomík krajín.

Napriek tomu, že hospodárske vzťahy Konžskej panvy s Čínou vznikli neskôr ako vzťahy s krajinami západnej časti sveta, vzťahy s Čínou rastú rýchlym tempom. Týka sa to najmä sektorov lesného hospodárstva a výstavby infraštruktúry, ktoré majú potenciálne veľký vplyv na lesy. Drevo pochádzajúce z Konžskej panvy predstavuje veľkú a rastúcu časť dovozu afrického dreva do Číny. Hodnota zásob a toku čínskych priamych zahraničných investícií do Konžskej panvy vykazuje rastúci trend, ktorý rastie rýchlejšie ako čínske investície v iných afrických regiónoch.²⁹ Do budúcnosti by sa Čína mala v tomto regióne zamerať viac na udržateľnosť projektov, ale aj na vznik programov podporujúcich pokles odlesňovania v Konžskej panve.

1.6 Opatrenia vlády a ich postoj k odlesňovaniu

Vlády krajín, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy by mali prejavovať úsilie o zachovanie lesov v tomto regióne. Na miestnej úrovni v rámci Konžskej panvy by takéto iniciatívy mohli zahŕňať vládne programy na zlepšenie udržateľnosti ťažby dreva, agrolesnícke projekty, používanie alternatív drevného paliva, ako je hnoj a komunitné lesné hospodárstvo. V medzinárodnom meradle by ochranárske organizácie mohli rozšíriť úsilie o vzdelávanie spotrebiteľov nábytku o vplyve neudržateľnej ťažby dreva na biodiverzitu a ekosystémové služby. Vlády povodia Konga budú musieť zlepšiť udržateľnosť dreva

²⁸ FULLER T.L., Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Royal Geographical Society. [online]. [cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <<https://rgs-2ibg-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0a609fb.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1111/area.12469>>

²⁹ Advancing Sustainability in China's Engagement in the Congo Basin – CBFP. In: CPFP. [online]. [cit. 2021-11-20] Dostupné na internete: <<https://pfbc-cbfp.org/news-partner/China-CongoBasin.html>>

vyťaženie na výrobu nábytku, zaviesť a sprísniť potrebné a transparentné povoľovacie procesy, zlepšiť efektívnosť programov lesného hospodárstva a posilniť presadzovanie požiadaviek na opätovné zalesňovanie. Na implementáciu takýchto programov je však potrebné prekonať veľké výzvy v oblasti fungovania štátnej správy a vecí verejných. Hlavnou výzvou je potreba opraviť chybné predpoklady týkajúce sa spôsobov nápravy neúspešných vlád v Afrike, ktoré sa nachádzajú aj na území Konžskej panvy. Predpoklady sú rôzne, ale hlavným návrhom je, aby bol model úspešných západných štátnych inštitúcií prenesený do Afriky, aby sa prebudovali africké inštitúcie medzi africkými lídrami a západnými darcami. V súčasnosti sa drevárske firmy pôsobiace v Konžskej panve môžu rozhodnúť buď implementovať plán opätovného zalesňovania, alebo zaplatiť daň, z ktorej sa predpokladá financovanie opätovného zalesňovania. Približne 40 % spoločností si vyberie druhú možnosť, ale často chýba súlad s požiadavkami na opätovné zalesňovanie, a preto je nevyhnutné prísnejšie presadzovanie daných požiadaviek a kontrola ich dodržiavania. Krajiny na území Konžskej panvy by sa mali zamerať na implementáciu domácich politík na zníženie odlesňovania, ktoré zakazujú vývoz guľatiny a bojujú proti korupcii v sektore lesného hospodárstva. Zákaz vývozu guľatiny by potenciálne zabránil tomu, aby nelegálne vyťažené drevo opustilo krajinu, čím by sa v prvom rade odradilo od ťažby a podnietil by sa rozvoj domácich kapacít na spracovanie výrobkov z dreva.³⁰

Historicky mali lesy v Konžskej demokratickej republike pasívnu ochranu, akúsi v podstate ochranu s nízkou mierou odlesňovania. Dôvodom bola chronická politická nestabilita a konflikty, nedostatočná dopravná a poľnohospodárska infraštruktúra a zlá správa vecí verejných. Výsledkom bolo, že mnohé oblasti, ktoré boli označené ako chránené, nemali žiadne vládne monitorovanie, alebo presadzovanie politík odlesňovania, a preto boli chránené iba tým, že sa nachádzali ďaleko od ľudských obydľí a miest. V súčasnosti by politické zásahy mohli ovplyvniť budúci rozvoj lesov. V krajinách na území Konžskej panvy sa vyvíjajú nové politiky na ochranu lesov, podporu udržateľného hospodárskeho rozvoja a zároveň aj zmiernenie chudoby. Jedným z takýchto opatrení je Národná rámcová stratégia Konžskej demokratickej republiky pre program OSN na zníženie emisií z odlesňovania a degradácie. Tento rámec sleduje politiky na zvýšenie udržateľného využívania lesov, zahŕňa rozširovanie chránených oblastí, zonácia využívanej pôdy, znižovanie nelegálnej ťažby dreva a obhospodarovanie lesov v záujme biodiverzity. KDR má v úmysle zvýšiť

³⁰ FULLER T.L., Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Royal Geographical Society. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <<https://rgs-2ibg-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0a609fb.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1111/area.12469>>

počet chránených oblastí z 10% krajiny na 15%.³¹ Krajiny na území Konžskej panvy čelia ťažkej výzve podporiť rozvoj a zlepšiť živobytie obyvateľov, s cieľom znížiť, respektíve zabrániť zvyšujúcemu sa odlesňovaniu územia. Pri rastúcej populácii, väčšiemu dopytu po dreve, nerastných surovinách a hlavne po poľnohospodárskych plodinách, je takmer nemožné znížiť odlesňovanie. Preto by si mali tieto krajiny uvedomiť aký veľký potenciál predstavuje pre nich les a mali by zakomponovať do svojich hospodárskych politík udržateľnosť, plánovanie a chránenie územia pralesov ako aj biodiverzity.

³¹ GALFORD. G.L. Will Passive Protection Save Congo Forests? 2015. In: Plos One. online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0128473>>

2 Ekonomiky krajín v oblasti Konžskej panvy

Na území Konžskej panvy sa nachádza šesť krajín: Kamerun, Stredoafrická republika, Konžská republika, Konžská demokratická republika, Gabon a Rovníková Guinea. Konžská republika a Gabon sú ropné štáty. Konžská demokratická republika je závislá od príjmov z nerastných surovín iných ako ropa. Globálny trh potrebuje med', koltan a kobalt na výrobu tovarov od smartfónov po batérie v elektrických vozidlách, ktoré sú súčasťou zelenej ekonomiky. Napriek tomu ľudia v tomto regióne čelia chudobe, nerovnosti a potravinovej neistote. Nedostatky v správe vecí verejných, inštitúciách a infraštruktúre sťažujú úspešné riešenie týchto výziev.³²

Medzi krajinami v Konžskej panve sú obrovské rozdiely, čo sa týka veľkosti krajiny, počtu obyvateľov a aj ekonomiky. Najmenšia krajina, Rovníková Guinea, má veľkosť približne ako Albánsko, má len okolo 1,3 milióna obyvateľov a ročný HDP je približne 22 700 USD. Na druhej strane taká Konžská demokratická republika, ktorá je najväčšia krajina v tomto regióne, má polovičnú geografickú veľkosť ako Európska únia a má takmer 90 miliónov obyvateľov, pričom každý z nich zarába v priemere len 767 USD ročne.³³ Vo väčšine krajín prebiehali v minulosti občianske vojny a konflikty, keďže hranice štátov boli rozdelené pravítkom podľa ich kolonizátorov. Práve toto rozhodnutie malo veľmi zlý dopad na fungovanie a stabilitu krajín, pretože sa v nich nachádza veľký počet rozličných etnických skupín, ktoré nemajú spoločnú kultúru ani jazyk. Preto sú napríklad dodnes konflikty v Konžskej demokratickej republike.

Na druhej strane kolonizátori nezveľadľovali africké krajiny, ale využívali ich prírodné nerastné bohatstvo ako aj ich obyvateľstvo. V súčasnosti preto nemá mnoho krajín na Africkom kontinente vybudovanú infraštruktúru a prístup k plnohodnotnému základnému vzdelaniu. Krajiny nie sú značne rozvinuté, trpia chudobou a aj vysokou mierou korupcie. Napriek tomu, že väčšina krajín na území Konžskej panvy disponuje bohatými zásobami nerastných surovín nevie ich dostatočne vyťažiť a spracovať, keďže je to finančne nákladné. Krajiny by mali efektívne využiť zahraničnú pomoc na výstavbu základnej infraštruktúry, základnej občianskej vybavenosti ako sú školy, nemocnice a rôzne vzdelávacie a pomocné centrá. Vlády krajín v Bazéne Konga by mali upriamiť pozornosť na správne fungovanie a rozvoj štátnych inštitúcií.

³² The Congo Basin. In: Norway's International Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>

³³ The Congo Basin. Norway's International Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>

2.1 Kamerun

Kamerun leží na pobreží Atlantického oceánu, kde sa stretáva Západná a Stredná Afrika. Geografia Kamerunu zahŕňa pohoria Mandara, pobrežné roviny, husto zalesnené náhorné plošiny a savanové pláne. V krajine napadne každoročne veľa zrážok, a preto sa považuje za jedno z najvlhkejších miest na Zemi. Kamerun má 27,58 milióna obyvateľov.³⁴

Kamerun hraničí po súši so Stredoafrickou republikou, Čadom, Konžskou republikou, Rovníkovou Guineou, Gabonom a Nigériou. Rozloha Kamerunu je 475 440 km². Oficiálny názov štátu je Kamerunská republika, ktorá je spojená z dvoch bývalých území Organizácie Spojených Národov, a to francúzskeho Kamerunu a britského Kamerunu. Francúzsky Kamerun sa stal nezávislý v roku 1960, označovaný za rok Afriky. V roku 1961 sa po referende, ktoré bolo pod záštitou OSN, pripojil britský Kamerun. Oficiálny úradný jazyk je francúzština a angličtina. V krajine sa nachádza okolo 250 etnických skupín hovoriacich rôznymi jazykmi a dialektmi. Kvôli svojej geografickej a kultúrnej rozmanitosti sa Kamerun často označuje ako miniatúra celej Afriky. Je to najmä preto, že obsahuje všetky hlavné klimatické a ekologické regióny, ktoré sa v Afrike nachádzajú.³⁵ V roku 2020 klesla miera korupcie v Kamerune klesla na 149. miesto zo 153. priečky v roku 2019.³⁶ Vo všeobecnosti sa lesné a environmentálne hospodárstvo riadi v Kamerune zákonom o lesoch z roku 1994 a takzvaným Rámcovým zákonom o environmentálnom manažmente z roku 1996.³⁷ Zmes púštnych plání, hôr a dažďového pralesa, ako aj množstvo rôznorodých etnických skupín robí z Kamerunu rozmanitú krajinu. Kamerun je momentálne jedna z najstabilnejších krajín nachádzajúca sa na území Konžskej panvy.

Krajina je od svojej nezávislosti pod vedením iba druhého prezidenta. Súčasný prezident Paul Biya je na čele krajiny už od roku 1982.³⁸ Kamerun si rozumie s Kanadou, keďže v oboch štátoch rozprávajú ich občania anglickým a francúzskym jazykom, a tiež zdieľajú históriu anglického a francúzskeho rozdelenia a vplyvu. Kamerun má okrem toho

³⁴ Cameroon Population (live). In: Worldometers. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/world-population/cameroon-population/>>

³⁵ Cameroon. In: National Geographic Kids. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://kids.nationalgeographic.com/geography/countries/article/cameroon>>

³⁶ Cameroon Corruption Rank. In Trading Economics. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/cameroon/corruption-rank>>

³⁷ Self-assessment of the REDD+ readiness phase by stakeholders. In: Forest Carbon Partnership. s. 45, [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.forestcarbonpartnership.org/system/files/documents/Cameroon%20R- Package%20%20review_25-2-19.pdf>

³⁸ Biography of President Paul BIYA. In: Presidency of the Republic. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.prc.cm/en/the-president/biography>>

veľmi dobré vzťahy aj s Francúzskom, ako svojou bývalou kolóniou. Obe krajiny majú veľa spoločných hospodárskych, kultúrnych a vojenských dohôd.

Krajina má veľké zásoby zemného plynu. Kamerun bol 92. ekonomikou sveta za rok 2019 z pohľadu HDP. Vtom istom roku predstavovala hodnota vývozu Kamerunu celkovo 5,21 miliardy USD. Od roku 2014 do roku 2019 hodnota vývozu poklesla o –672 miliónov USD. Medzi najviac vyvážané komodity patrí surová ropa, kakaové bôby, rezivo, zlato a ropný plyn. Vývoz ropy predstavuje 40% celkových exportných príjmov krajiny. Najviac sa z Kamerunu vyváža do Číny, Holandska, Talianska, Spojených arabských emirátov a Indie. K hlavným dovozným komoditám do Kamerunu patrí surová ropa, nádoby na odpad, ryža, lode na špeciálne účely a balené lieky. Tieto dovozné komodity sa dovážajú z Číny, Nigérie, Francúzska, Belgicka a Thajska. Dovozy predstavuje hodnotu 6,07 miliardy USD³⁹, čo znamená, že Kamerun má pasívnu obchodnú bilanciu.

2.2 Stredoafrická republika

Stredoafrická republika je vnútrozemská krajina nachádzajúca sa v Strednej Afrike. Hraničí s Kamerunom, Čadom, Sudánom, Južným Sudánom, Konžskou demokratickou republikou a Konžskou republikou. Povrch Stredoafrickej republiky je rozľahlý. Väčšinu krajiny tvoria savany a juh pokrýva les. Základom ekonomiky je samozásobiteľské poľnohospodárstvo a lesníctvo. Počet obyvateľov Stredoafrickej republiky sa pohybuje okolo 5,4 milióna.⁴⁰ Krajina sa rozprestiera na ploche 622 984 km².⁴¹ Podľa rebríčka OSN je Stredoafrická republika druhá najmenej rozvinutá krajina sveta. Stredoafrická republika je bývalá francúzska kolónia, ktorá získala nezávislosť v roku 1960. Od tej doby si prešla mnohými vojenskými prevratmi. Momentálne je Stredoafrická republika unitárnou republikou, kde sa praktizuje prezidentský systém moci. Nepokoje v susedných krajinách – Čade, Sudáne a Konžskej demokratickej republiky naďalej ovplyvňujú stabilitu aj v Stredoafrickej republike. Oficiálnym jazykom je francúzština, často používaná je reč Sangho. V roku 2013 sa uskutočnil v krajine prevrat a nastala občianska vojna. Posledných pár rokov sa situácia mierne upokojila, ale stále je veľké územie krajiny mimo kontroly

³⁹ Cameroon. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cmr>>

⁴⁰ The World Bank in Central African Republic. In: The World bank. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/centralafricanrepublic/overview#1>>

⁴¹ Central African Republic. In: Nations online. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.nationsonline.org/oneworld/central_african_republic.htm>

centrálnej vlády.⁴² Miera korupcie v Stredoafrickej republike sa v roku 2020 znížila na 146. zo 153. miesta v roku 2019.⁴³

V roku 2019 bola Stredoafrická republika 164. ekonomikou na svete z hľadiska HDP. Vývoz predstavoval 79,5 milióna USD. Drevo v surovom stave, zlato, rezivo, diamanty a iné námorné plavidlá patria medzi najviac vývozné komodity, ktoré sa vyvážajú najmä do Číny, Spojených arabských emirátov, Francúzska, Spojených štátov amerických a Talianska. Dovozy do Stredoafrickej republiky predstavoval v roku 2019 hodnotu 300 miliónov USD. Hlavnými dovoznými komoditami sú rafinovaná ropa, balené lieky, ropný plyn, vysielacie zariadenia a použité oblečenie. Tieto komodity sa dovážajú hlavne z Indie, Francúzska, Spojených štátov amerických, Číny a Holandska.⁴⁴ Nakoľko hodnota dovozu prekročila výrazne hodnotu vývozu, vyše trojnásobne, znamená to, že Stredoafrická republika má pasívnu obchodnú bilanciu.

2.3 Konžská republika

Konžská republika, tiež známa ako Kongo-Brazzaville podľa hlavného mesta, je bývalá francúzska kolónia v Strednej Afrike bohatá na ropu. Krajina bola súčasťou Francúzskej rovníkovej Afriky ešte pred získaním nezávislosti v roku 1960. Tak ako vo väčšine krajín, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy, tak aj v Konžskej republike vypukli občianske vojny medzi etnikami koncom 20. storočia.⁴⁵ Konžskú republiku sužujú mierne nepokoje a boje, ktorých začiatok sa datuje od roku 2016, ktorý sa spája s prezidentskými voľbami. Tieto voľby mali byť poznamenané obvineniami z podvodu.⁴⁶ Konžská republika je v meradle korupcie na 165. mieste za rok 2020.⁴⁷

Konžská republika susedí s Kamerunom, Stredoafrickou republikou, Gabonom, Konžskou demokratickou republikou a Angolou. Populácia Konžskej republiky sa pohybuje okolo 5,6 milióna a je prevažne mladá, pričom 56% obyvateľstva má menej ako 20 rokov.

⁴² Stredoafrická republika: základní informace o teritoriu. In: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [online]. [cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/stredoafricka_republika/index.html>

⁴³ Central African Republic Corruption Bank. In: Trading Economics. [online]. [cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/central-african-republic/corruption-rank>>

⁴⁴ Central African Republic. In: The Observatory of Economic Complexity. [online]. [cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/caf>>

⁴⁵ The Republic of Congo (Congo-Brazzaville). In: Congressional Research Service. [online]. [cit. 2022-01-13] Dostupné na internete <<https://sgp.fas.org/crs/row/IF11301.pdf>>

⁴⁶ KLEINFELD P. UPDATED: Congo-Brazzaville's hidden war. In: The New Humanitarian. [online]. [cit. 2022-01-13] Dostupné na internete <<https://www.thenewhumanitarian.org/2018/06/18/updated-congo-brazzaville-s-hidden-war>>

⁴⁷ Congo Corruption Rank. In: Trading Economics. [online]. [cit. 2022-01-13] Dostupné na internete <<https://tradingeconomics.com/congo/corruption-rank>>

Krajina je jednou z najmenej husto osídlených v Afrike. Vyše 88% obyvateľov je katolíckeho vierovyznania. Konžská republika má rozlohu 342 000 km², čo predstavuje 14,8 obyvateľov na jeden kilometer štvorcový. Oficiálnym jazykom je francúzština. Tento štát je pokrytý prevažne tropickými lesmi, má jednu z najväčších oblastí tropických rašelinísk a krehký ekosystém, ktorý odstraňuje uhlík z atmosféry, a ukladá ho, čím pomáha spomaľovať globálne otepľovanie. Ropný sektor predstavuje viac ako polovicu HDP a viac ako 80% vývozu krajiny, čo z neho robí jedného z 10 najväčších producentov v Afrike.⁴⁸ Krajina je tiež bohatá na nerastné zdroje, ktoré však zostávajú často nevyužitú.

Z pohľadu HDP sa umiestnila Konžská republika na 137. mieste za rok 2019. Najviac vývozné položky Konžskej republiky sú surová ropa, rafinovaná meď, drevo v surovom stave, rezané drevo, osobné a nákladné lode. Tieto položky sa vyvážajú najmä do Číny, Spojených arabských emirátov, Indie, USA a Talianska. Do Konžskej republiky sa dovážajú primárne osobné a nákladné lode, hydínové mäso, rafinovaná ropa, spracované ryby a balené lieky. Dovážajú sa hlavne z Číny, Francúzska, Belgicka, Angoly a Indie. V roku 2019 predstavovala hodnota vývozu z Konžskej republiky 10,8 miliardy a dovoz 2,85 miliardy.⁴⁹ Konžská republika má preto aktívnu obchodnú bilanciu. Krajina je vo veľkej miere závislá od vývozu ropy, a preto hospodárska kríza, či kolaps globálnych cien ropy bol jedným z hlavných dôvodov, prečo je krajina v dlhovej tiesni.

2.4 Konžská demokratická republika

Konžská demokratická republika je so svojou rozlohou najväčšou krajinou v subsaharskej Afrike. Krajina je obdarená výnimočnými prírodnými zdrojmi vrátane nerastov, ako kobalt a meď, hydroenergetického potenciálu, významnej ornej pôdy, obrovskej biodiverzity, a druhého najväčšieho dažďového pralesa na svete.⁵⁰ V Konžskej demokratickej republike sa pod pralesom nachádza množstvo nerastných surovín, a preto veľké spoločnosti, ktoré sa zaoberajú ťažbou tlačia na vládu krajiny, aby mohli odlesniť takéto územie, a profitovať z vytážených surovín. Takéto veľké záväzky bude však ťažké splniť bez zahraničnej pomoci.

⁴⁸ The World Bank in the Republic of Congo. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/congo/overview#1>>

⁴⁹ Republic of the Congo. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cog>>

⁵⁰ The World Bank in DRC. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/drc/overview#1>>

Paradoxom je, že napriek obrovským zásobám ropy, diamantov, zlata a iných prírodných zdrojov, má krajina okolo 64% populácie, ktorá je podľa odhadov Svetovej banky považovaná za extrémne chudobnú a žije za menej ako 1,90 USD na deň. Konžská demokratická republika má tretiu najväčšiu populáciu chudobných ľudí na svete.⁵¹ Počet obyvateľov v KDR sa pohybuje okolo 93,87 miliónov.⁵²

Rozloha krajiny je 2 344 858 km² a je to druhý najväčší štát v Afrike. Konžská demokratická republika susedí s Angolou, Burundi, Stredoafrickou republikou, Konžskou republikou, Rwandou, Južným Sudánom, Tanzániou, Ugandou a Zambiou. Štátnym zriadením je polo-prezidentská republika. V Konžskej demokratickej republike je úradným jazykom francúzština. V krajine sa nachádza vyše 250 etnických skupín, ktorí používajú viac ako 700 dialektov. Začiatkom 20. storočia sa krajina dostala pod belgickú nadvládu. V roku 1960 získala krajina nezávislosť, po ktorej nasledovala občianska vojna a dočasná fragmentácia krajiny. Občianska vojna v Konžskej demokratickej republike bola až donedávna nazývaná pozorovateľmi ako „svetová vojna v Afrike“. Vojna si vyžiadala až 6 miliónov obetí, či už v dôsledku bojov, alebo kvôli podvýžive, či chorobám. Boje boli živé obrovským nerastným bohatstvom krajiny.⁵³ Momentálne v krajine občianska vojna utíchla, ale stále pretrvávajú násilné konflikty medzi rôznymi etnickými skupinami hlavne na východe a severe krajiny.

V roku 2019 bola ekonomika Konžskej demokratickej republiky na 88. mieste, pokiaľ ide o HDP. Najviac sa z KDR vyváža rafinovaná meď, kobalt, medená ruda, surová ropa a surová meď. Komodity sa vyvážajú hlavne do Číny, SAE, Saudskej Arábie, Južnej Kórei a Talianska. Konžská demokratická republika bola v roku 2019 najväčším svetovým vývozcom kobaltu a kobaltovej rudy. Pokiaľ ide o dovoz, najviac sa dovážajú balené lieky, rafinovaná ropa, kyselina sírová, stroje na spracovanie kameňa a nákladné autá, ktoré sa dovážajú prevažne z Číny, Južnej Afriky, Zambie, Rwandy, a Belgicka. Vývoz predstavoval v roku 2019 hodnotu 8,2 miliardy USD a dovoz 7,3 miliardy USD.⁵⁴ Konžská demokratická republika mala v roku 2019 aktívnu obchodnú bilanciu.

⁵¹ DRC conflict: Facts, FAQs, and how to help. In: World Vision. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldvision.org/disaster-relief-news-stories/drc-conflict-facts>>

⁵² Democratic Republic of the Congo Population (LIVE). In: World Ometer. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/world-population/democratic-republic-of-the-congo-population/>>

⁵³ DR Congo Country profile. In: BBC News. . [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13283212>>

⁵⁴ Democratic Republic of the Congo. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cod>>

2.5 Gabon

Gabon má okolo 2,22 milióna obyvateľov.⁵⁵ Krajina sa nachádza na rovníku v Západnej a Strednej Afrike. Vďaka svojim zásobám ropy, nerastov a relatívne malej populácii je Gabon jednou z najbohatších krajín Afriky, ktorá je schopná chrániť a zachovať svoje nedotknuté dažďové pralesy s bohatou biodiverzitou. Viac ako 10% územia Gabonu tvorí chránený park. V krajine sa nachádza 13 národných parkov, medzi nimi zalesnený pobrežný terén národného parku Loango, nazývaný aj ako „posledný raj Afriky“, ktorý chráni rozmanitosť voľne žijúcich živočíchov od goríl a hrochov až po veľryby.⁵⁶

Rozloha Gabonu je 257 670 km². Krajina susedí s Rovníkovou Guineou, Kamerunom, Konžskou republikou a pri pobreží so Svätým Tomášom a Princovým ostrovom. Oficiálnym jazykom v Gabone je francúzština.⁵⁷ Gabon, ktorý bol do roku 1960 francúzskou kolóniou, má dlhodobú politickú stabilitu v krajine. Od roku 1960, kedy bola vyhlásená nezávislosť Gabonu, je krajina riadená autokratickými prezidentmi.⁵⁸ Politická situácia, bohaté prírodné zdroje ako aj geografická poloha Gabonu prispela k vytvoreniu relatívne prosperujúcej krajiny subsaharskej Afriky.

Ekonomika Gabonu sa umiestnila na 118 mieste na svete pokiaľ ide o HDP. Z krajiny sa najviac exportuje surová ropa, mangánová ruda, rezivo, dyhové dosky a rafinovaná ropa. Primárnymi krajinami, kde sa tieto komodity vyvážajú je Čína, Singapur, Južná Kórea, Taliansko a Malajzia. Do Gabonu sa dováža najmä hydinové mäso, stroje na hĺbenie, balené lieky, autá a ryža. Dovážajú sa hlavne z Francúzska, Číny, Belgicka, Spojených štátov amerických a Spojených arabských emirátov. Hodnota exportu z krajiny bola vo výške 6,46 miliardy a importu vo výške 2,28 miliardy za rok 2019.⁵⁹ Na základe toho, bola v tom roku aktívna obchodná bilancia v krajine.

2.6 Rovníková Guinea

Rovníková Guinea je jedinou bývalou španielskou kolóniou v subsaharskej Afrike. Skladá sa z pevniny Rio Muni, malých ostrovov vrátane ostrova Bioko, kde sa nachádza hlavné mesto a ostrov Annabon. Krajina hraničí na severe s Kamerunom, na východe a juhu

⁵⁵ Gabon Demographics. In: Worldometers. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/demographics/gabon-demographics/>>

⁵⁶ Gabon. In: Nations Online. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nationsonline.org/oneworld/gabon.htm>>

⁵⁷ Land area (sq.km) – Gabon. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2?locations=GA>>

⁵⁸ Gabon. In: Business Info. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://www.businessinfo.cz/navody/gabon-souhrnna-teritorialni-informace/2/>>

⁵⁹ Gabon. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/gab>>

s Gabonom a na západe s Guinejským zálivom. Po mori hraničí Gabon so Svätým Tomášom a Princovým ostrovom. Krajina je dobre obdarená ornou pôdou a nerastnými zdrojmi ako zlato, ropa, urán a diamanty. Krajina bola v poslednom desaťročí jednou z najrýchlejšie rastúcich ekonomík v Afrike. Po objavení ropy v 90. rokoch sa Rovníková Guinea stala po Nigérii a Angole tretím najväčším producentom ropy v subsaharskej Afrike.⁶⁰ Po objavoch množstva ložísk ropy začala krajina investovať vo veľkom do infraštruktúry. Budovali sa cesty, rekonštruovali sa a stavali nové letiská. Vznikol veľký počet nových ciest, ktoré vedú do pralesov, kde bol kedysi jediný prístup iba loďou po rieke.

Počet obyvateľov Rovníkovej Guinei je okolo 1,4 milióna.⁶¹ Rozloha krajiny je 28 050 km⁶². Bývalá španielska kolónia, vtedy ešte nazývaná Španielska Guinea, sa po získaní nezávislosti v roku 1968, premenovala na Rovníkovú Guineu. Pod španielskou nadvládou bola krajina 190 rokov. Rovníková Guinea je unitárnou prezidentskou republikou. V krajine vládne ten istý prezident už od roku 1979. Oficiálnym jazykom je španielčina a francúzština. Necelých 90% obyvateľstva sú katolíci.⁶³ Rovníková Guinea poklesla o jednu priečku v rebríčku korupcie zo 173. miesta v roku 2019 na 174. miesto v roku 2020.⁶⁴

Lesy pokrývajú približne 98% celkovej rozlohy krajiny a poskytujú služby a obživu množstvu obyvateľov tejto krajiny.⁶⁵ Lesy sú pre obyvateľov tejto krajiny veľmi dôležité. V roku 2019 sa umiestnila ekonomika Rovníkovej Guinei na 140. mieste na svete z hľadiska HDP. Z Rovníkovej Guinei sa vyváža hlavne surová ropa, ropný plyn, acyklické alkoholy, surové drevo a dyhové dosky. Komodity sa vyvážajú hlavne do Číny, Indie, Španielska, Spojených štátov amerických a Singapuru. Najviac sa do Rovníkovej Guinei dovážajú plynové turbíny, pivo, lode na špeciálne účely, stroje s individuálnymi funkciami a stroje na hĺbenie. Tovary sa dovážajú najmä zo Spojených štátov amerických, Španielska, Číny, Spojeného kráľovstva a Spojených arabských emirátov. Rovníková Guinea má aktívnu obchodnú bilanciu, nakoľko export za rok 2019 predstavoval 4,49 miliardy a import len 978

⁶⁰ Equatorial Guinea. In: Nations Online. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/equatorialguinea/overview>>

⁶¹ Population, total . Equatorial Guinea. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=GQ>>

⁶² Land area (sq. km) – Gabon, Equatorial Guinea. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2?locations=GA-GQ>>

⁶³ Equatorial Guinea. In: Nations Online. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <https://www.nationsonline.org/oneworld/equatorial_guinea.htm>

⁶⁴ Equatorial Guinea Corruption Rank. In: Trading Economics. online.[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/equatorial-guinea/corruption-rank>>

⁶⁵ TESSA B., EYANG E.M., Equatorial Guinea Increases Protected Forests by 63 Percent, Shows New Atlas. In: World Resources Institute. online.[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.wri.org/insights/equatorial-guinea-increases-protected-forests-63-percent-shows-new-atlas>>

miliónov USD.⁶⁶ Aj napriek tomu, že sa Rovníková Guinea stala jedným z najväčších subsaharských producentov ropy žije veľká časť obyvateľstva stále v chudobe.

2.7 Ekonomická štruktúra obyvateľstva Strednej Afriky

Zamestnanosť obyvateľstva v Strednej Afrike je pomerne nízka. Najvyššiu nezamestnanosť v regióne má Gabon s podielom 19,6%. Polovica obyvateľstva pracuje v poľnohospodárskom sektore a okolo 13% v priemyselnom sektore. Produktivita práce v tomto regióne je veľmi nízka, keďže sa poľnohospodárstvo podieľa nízkou hodnotu na tvorbe HDP. Spracovateľský priemysel, hlavne ťažba a spracovanie nerastných surovín, prispieva najviac k rozvoju ekonomiky, aj keď v tomto sektore pracuje najmenej ľudí. Je to najmä kvôli tomu, že sa v spracovateľskom priemysle nevytvára dostatok nových pracovných miest. Svetovo má obyvateľstvo Strednej Afriky vysoký podiel pracovníkov, ktorí pracujú na čierno. Napriek tomu, že počet obyvateľov Strednej Afriky rýchlo narastá, rast produktivity práce sa zvyšuje len minimálne. Najrýchlejší rast zaznamenáva v regióne sektor služieb. Vzdelanosť a gramotnosť obyvateľstva má výrazný vplyv na vývoj trhu práce. Región Strednej Afriky v gramotnosti svojho obyvateľstva výrazne zaostáva za zvyškom krajín sveta. Najhoršie je na tom Stredoafrická republika, kde je len 37% populácie gramotnej. Zvyšok krajín má približne 70% gramotného obyvateľstva. Nízka úroveň vzdelania, zlá infraštruktúra, slabý rozvoj ekonomík a uplatnenie na trhu práce má za následok vysoký podiel obyvateľstva, ktoré žije pod hranicou chudoby. V roku 2020 bolo v Strednej Afrike až 49% obyvateľstva pod hranicou chudoby.⁶⁷ Krajiny s takýmto vysokým počtom mladého obyvateľstva by mali využiť ich potenciál. V krajinách by sa mal klásť dôraz na vzdelanie, čím by sa zvýšila úroveň gramotnosti obyvateľstva. Zvýšila by sa zamestnanosť v primárnom a sekundárnom sektore, a to by malo pozitívny dopad na rozvoj ekonomiky.

2.7.1 Hospodárstvo krajín Strednej Afriky

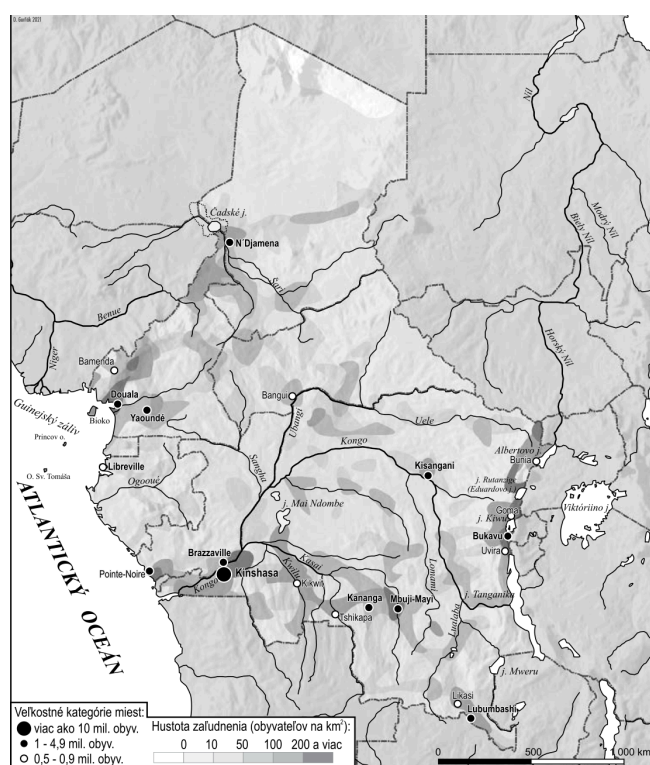
Krajiny ležiace na území Konžskej panvy sa nachádzajú v strede Afriky, čo je z geografického hľadiska jedna z príčin, prečo sú ekonomiky krajín slabo rozvinuté. Prevažne je to kvôli veľkej vzdialenosti od pobrežia – vzdialený prístup k medzinárodnému

⁶⁶ Equatorial Guinea. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-03] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/gnq>>

⁶⁷ GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.469-471. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2022-01-03] Dostupné na internete <http://regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>

obchodu. Negatívne na to vplýva aj slabá infraštruktúra a politická nestabilita krajín. Mestá a regióny krajín, ktoré ležia pri pobreží a blízkom vnútrozemí sú viac ekonomicky rozvinuté. Na druhej strane, niektoré oblasti vnútrozemia nie sú husto osídlené, pretože sa tam nachádza prales a obyvateľstvo pracuje primárne v lesoch, a v poľnohospodárstve. Väčšina krajín Strednej Afriky je bohatá na nerastné suroviny. Ak by mali štáty Strednej Afriky potrebné základné vzdelanie, vysokú úroveň zdravotníctva, kvalitnú cestnú dopravu a cestnú infraštruktúru, mohli by byť silno napojení na globalizovanú ekonomiku. Krajiny by prosperovali hlavne z predaja a vývozu nerastných surovín, ako aj iných komodít.

Obrázok 5: Hustota obyvateľstva v Strednej Afrike

Prameň: GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.458. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2022-01-03] Dostupné na internete: <http://regionálnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>

Najsilnejšou ekonomikou krajín z hľadiska absolútnej výšky HDP je Kamerun, ktorý sa nachádza na 85. mieste. Najviac sa na podiele HDP krajín podieľa ťažba nerastných surovín a ich spracovanie. Zaujímavosťou je, že podiel týchto krajín na ťažbe a spracovaní nerastných surovín je až dvakrát väčší ako celoafrický priemer. Najnižší podiel na tvorbe HDP má terciárny sektor. Stredoafrická republika ako najchudobnejší štát, spomedzi KDR, Konžskej republiky, Kamerunu, Gabonu a Rovníkovej Guinei, so 43% má najvyšší podiel

poľnohospodárstva na tvorbe HDP. Naopak Gabon a Rovníková Guinea majú najnižší podiel, pretože ich podstatne ovplyvňuje ťažba a spracovanie ropy. Konžská republika, Rovníková Guinea a Gabon majú najvyšší podiel priemyslu na tvorbe HDP, okolo 50%. Slabo rozvinutý je aj súkromný sektor. Ďalšou prekážkou rozvoja ekonomík týchto krajín, je ich oficiálna mena stredoafrický CFA frank, viazaný na euro. Stretávame sa ale aj s pozitívnymi názormi, že práve spoločná mena ochraňuje štáty pred infláciou a zabezpečuje im finančnú stabilitu. Gabon, Rovníková Guinea, Kamerun, Konžská republika a Stredoafrická republika sú združené v spoločnej ekonomickej a monetárnej únii, okrem KDR kde sa používa konžský frank.⁶⁸ Takéto spoločné pôsobenie v únii prináša krajinám ekonomickú spoluprácu a regionálny rozvoj.

2.8 Zaberanie pôdy na príklade KDR

Oficiálna definícia pre zaberanie pôdy neexistuje, ale môže byť definované ako impulzívny ekonomický fenomén, ktorý sa začal v roku 2008 a priniesol so sebou masívne investície, a tok zahraničného kapitálu na juhu sveta. Rozširuje sa najmä v Afrike, Ázii a Latinskej Amerike, a spočíva v získavaní veľkých častí pôdy na rozvoj monokultúr. Akvizície uskutočňujú vlády, veľké spoločnosti alebo súkromníci. Mnohí naznačujú, že tento jav predstavuje hrozbu pre suverenitu rozvojových krajín a prežitie miestnych komunit. Nie je náhoda, že zaberanie pôdy bolo mnohými odborníkmi definované ako nová forma kolonializmu. V roku 2008 Svetová banka, medzinárodná inštitúcia, ktorá poskytuje ekonomickú pomoc krajinám v núdzi, zaviedla poľnohospodársku politiku založenú na voľnom obchode, čím odstránila všetky obmedzenia na nákup pôdy patriacej južným krajinám. Cieľom Svetovej banky bolo podporiť poľnohospodárstvo v rozvíjajúcich sa a rozvojových krajinách prostredníctvom tokov zahraničného kapitálu, a znížiť počet ľudí trpiacich hladom na polovicu do roku 2015 v súlade s Miléniovými rozvojovými cieľmi Organizácie Spojených národov. Od tohto momentu sa začali preteky v nákupe lacných pozemkov, ktoré viedli vlády k prideleniu miliónov hektárov, aby sa vyrovnali s hospodárskou a potravinovou krízou. Títo medzinárodní investori, ako aj verejní, poloverejní alebo súkromní predajcovia, často pôsobia v legálnych šedých oblastiach a v krajine nikoho medzi tradičnými pozemkovými právami, a modernými formami

⁶⁸ GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.474-477. ISBN 978-80-223-5126-3 online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <http://regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>

vlastníctva.⁶⁹ V mnohých prípadoch zaberania pôdy by sa dalo hovoriť o pozemkovej reforme zhora alebo o nadviazaní nových koloniálnych vzťahov zo strany súkromného sektora.

Konžská demokratická republika, Gabon a Konžská republika sú najviac postihnutí zaberaním pôdy na ich území spomedzi regiónu Strednej Afriky. KDR má obrovské prírodné zdroje pôdy, lesov a vôd. Napriek tomu, sa odhady ornej pôdy, ktorá sa v roku 2010 obrábala v KDR, pohybovali len medzi 5% až 20%. Vláda preto aktívne podporovala zahraničné investície do poľnohospodárstva. Takéto zahraničné investície v slabých vládnych a inštitucionálnych štruktúrach, ako aj pokračujúcich konfliktov privádzali krajiny k novému zdroju. V Konžskej demokratickej republike je jednou z hlavných príčin pozemkových konfliktov zaberanie pôdy, či už v rámci samotných komunít, ako aj medzi komunitami a priemyselnými odvetvami, ktoré ich využívajú. Tieto latentné konflikty často končia eskaláciou. Napríklad v provincii Equateur, na území Ingende bolo takmer 17 dedín vo vážnych sporoch so súkromnou poľnohospodárskou spoločnosťou. Niektoré z týchto dedín si zachovávali aj to málo, čo zostalo z pôdy ich predkov, iné boli bezmocne svedkami takmer úplného zmiznutia ich dedičstva v dôsledku rozšírenia plantáže súkromnej poľnohospodárskej spoločnosti. Pri konfliktoch týkajúcich sa sporu o pôdu sa niektoré spoločnosti rozhodnú ponúknuť prácu obyvateľom takýchto dedín s podobným osudom. Do tých dedín, do ktorých nepríde ku kompromisu a pomocnej ruky od štátu, či spoločností, ktoré pôdu skupujú, prichádza neistota a podvýživa.⁷⁰ Komunity sú preto často ohrozené potravinovou neistotou v dôsledku nedostatku pôdy.

V roku 2010 sa Čína stala druhou najväčšou svetovou ekonomikou a jej najväčším spotrebiteľom obilnín. Napriek vystačovalectvu, ktoré bolo zapríčinené častokrát realizáciou podobných projektov pri zaberaní ornej pôdy má vláda v KDR primárnu povinnosť rešpektovať, chrániť a naplňovať ľudské práva svojich občanov. V tomto prípade je Čína povinná brať do úvahy účinky na požívanie ľudských práv v Kongu. Čína má preto povinnosť chrániť občanov KDR pred negatívnymi účinkami obchodného správania. Takýto prípad poskytuje typický obraz zaberania pôdy. Vlastnícka štruktúra investujúceho podniku je nejasná, ale uznáva sa silný vplyv štátu. Ako ďalší príklad je štátna čínska spoločnosť,

⁶⁹ PERRONE T., What is land grabbing and why land acquisitions are destroying the planet. In: Lifegate. [online]. [cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://www.lifegate.com/land-grabbing>>

⁷⁰ LABARRE J., Congo Land Grabs Affect Nearly Seventeen Villages in Equateur Province. In: Rainforest Journalism Fund. [online]. [cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://rainforestjournalismfund.org/stories/congo-land-grabs-affect-nearly-seventeen-villages-equateur-province-french>>

ktorá získala 3 milióny hektárov pôdy v Konžskej demokratickej republike, na ktorú má nárok na 99 rokov. Obrovská poľnohospodárska plantáž je určená na produkciu palmového oleja, z ktorého sa takmer 100% vyvezie do Číny, aby boli jej obyvateľom poskytnuté potraviny a biopalivo. Ľudia žijúci na predmetnej zemi boli preto zbavení svojich práv na jedlo a bývanie. Keď zahraniční investori získavajú veľké plochy pôdy na pestovanie a export poľnohospodárskych produktov, prístup k vode alebo špekulácie na trhu, hovoríme o zaberaní pôdy.⁷¹ Keď sa až 100% produkcie použije na uspokojenie potravinových a energetických potrieb cudzích krajín, miestni obyvatelia vyhnaní z ich pôdy strácajú schopnosť užiť si seba a svoje rodiny. Preto je zaberanie pôdy základným záujmom hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv.

V pralese v KDR leží jedna z najväčších a najstarších plantáží palmového oleja na africkom kontinente. Storočná spoločnosť obchodujúca s palmovým olejom s názvom Plantations et Huileries du Congo (PHC). PHC v súčasnosti kontroluje 107 000 ha. Podľa výskumníka pre GRAIN, sú operácie PHC založené na násilnom zaberaní pôdy dotknutým komunitám. Spoločnosť je vlastnená zo 76% súkromnými investičnými spoločnosťami so sídlom na Kajmanských ostrovoch, Mauriciu, Delaware a zvyšné akcie vlastní konžská vláda. Spoločnosť PHC sa prezentovala ako „Socioekonomická spása v KDR“ tým, že štvornásobne zvýšila mzdy zamestnancom za posledné desaťročie. V skutočnosti PHC prosperovala z nútenej práce. Zamestnancom platila po zvýšení miezd v roku 2019 len necelé 1 euro na deň. V tomto období bolo agropodnikanie kontrolované európskymi rozvojovými finančnými inštitúciami riadenými vládami európskych krajín vrátane Španielska. Obchod s palmovým olejom vystavil miestne obyvateľstvo tonám toxickému odpadu. Spoločnosť PHC sa zaviazala rešpektovať ľudské práva domácich obyvateľov, ale k porušeniu tomuto záväzku došlo aj napriek kontrolovaným mechanizmom zavedeným rozvojovými bankami.⁷² Do budúca je potrebná určitá regulácia poľnohospodárskej politiky Svetovej banky a kontrolovanie, či spoločnosti, ktoré majú záujem o zaberanie pôdy dodržia základné ľudské práva voči obyvateľom žijúcim na danom území.

⁷¹ REISINGER U., Land Grabbing in Sub Saharan Africa. A Human Rights Framework to adress State and Extraterritorial Obligations: The case of China in the D.R. of the Congo. In: Deusto Journal of Human Rights No. 8 Year 2021. ISSN: 1885 – 298X. 123-134s. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://djhr.revistas.deusto.es/?>>

⁷² PALLERES G. DRC: A Polluting Palm Oil Business is Shaming European Development Banks. In: Info Congo. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://infocongo.org/en/drc-a-polluting-palm-oil-business-is-shaming-european-development-banks/>>

2.9 Ekoturizmus

Ekoturizmus je definovaný ako zodpovedné cestovanie do prírodných oblastí, ktoré chráni životné prostredie, udržiava blahobyť miestnych obyvateľov a zahŕňa vzdelávanie zamestnancov, turistov a aj miestnej komunity.⁷³ Je to ekologickejšia verzia obyčajného turizmu, ktorý všeobecne poznáme.

V Konžskej panve nie je ekoturizmus veľmi rozšírený. Za jeden z najúspešnejších programov ekoturistiky a výskumu goríl v Strednej Afrike je považovaný program s názvom Vízia programu ekoturizmu Dzanga-Sangha (DSPA). Od roku 1997 sa zameriava na 3 skupiny goríl. Cieľom programu je stať sa ekonomicky udržateľným prostredníctvom príjmov z cestovného ruchu. Okrem iného program vedie environmentálne a kultúrne zamerané turistické aktivity s domorodými lovcami z Ba'Aka, a s ľuďmi ktorí žijú pri rieke Sangha-Sangha. Poplatok, ktorý zaplatia turisti sa prerozdeľuje medzi správu parku, do vládneho fondu na rozvoj národného lesníctva a cestovného ruchu. Časť z poplatku ide pre komunitu s cieľom podporiť rozvoj vidieka pri udržateľnom využívaní prírodných zdrojov. Tieto príjmy slúžia pre miestnych obyvateľov ako kompenzácia za to, že nerúbu stromy, a tým pádom sa nepodieľajú na odlesňovaní.⁷⁴ Samotný cestovný ruch má častokrát negatívny vplyv na prírodu, a preto je ekoturizmus lepšia alternatíva, pretože sa vďaka nemu minimalizujú škody na životnom prostredí. Ekoturizmus nie je v Konžskej panve veľmi populárny, pretože je len vo svojich ranných začiatkoch. Je to hlavne kvôli nedostatku finančných zdrojov, informácií a realizácií.

⁷³ What is Ecotourism?. In: The International Ecotourism Society. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>>

⁷⁴ DSPA ecotourism programme. In: WWF. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<https://www.wwf-congobasin.org/where_we_work/central_africa_republic/ecotourism_programme/>

3 Súčasný stav riešenia

Konžská panva je druhý najväčší tropický prales sveta. Obrovská rezervácia biodiverzity, zachytávač CO₂, ako aj životne dôležitý zdroj potravy pre viac ako 60 miliónov ľudí. V súčasnosti les trpí degradáciou a odlesňovaním v dôsledku rozširovania poľnohospodárskej pôdy, potreby palivového dreva, stavebníctva pre miestnych obyvateľov a nelegálneho obchodu s drevom. Odlesňovaním Konžskej panvy sa zaoberá množstvo zainteresovaných strán. Domáce a zahraničné vlády, darcovia a mimovládne organizácie podporujú modely zodpovedného obhospodarovania lesov.⁷⁵

V rokoch 2012 až 2019 sa odlesňovanie v Konžskej panve viac ako zdvojnásobilo a množstvo ochranárov sa obáva, že bez naliehavých opatrení neostatne v budúcnosti žiadny primárny les. Vzhľadom na to, že dažďový prales v Konžskej panve je najväčším lesným zachytávačom uhlíka na svete, ktorý zmierňuje dopady klimatickej zmeny, je skutočnosť ohľadne zvyšujúceho sa odlesňovania dosť znepokojujúca. Približne 60% dažďového pralesa Konžskej panvy sa nachádza na území Konžskej demokratickej republiky. V júli v roku 2021 vláda KDR oznámila, že chce zrušiť 20-ročné moratórium na ťažbu dreva. Jeho zrušením by sa mohla sprístupniť viac ako polovica primárneho lesa na ťažbu, čo by umožnilo vláde KDR udeľovať nové zmluvy priemyselným spoločnostiam.⁷⁶ Afrika je za posledné roky ekonomicky najrýchlejšie rozvíjajúci sa kontinent. Je to spôsobené hlavne ťažbou nerastných surovín, ako aj mladou populáciou. Vyše polovica obyvateľov krajín, ktoré sa nachádzajú na území Konžskej panvy majú vek pod 25 rokov. Preto sa naskytá otázka, či sa oplatí kvôli krátkodobému profítu z ťažby nerastných zdrojov odlesňovať lesy Konžskej panvy.

⁷⁵ Combating Deforestation in the Congo Basin. In: Agence Francaise de Developpement. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.afd.fr/en/actualites/combating-deforestation-congo-basin>>

⁷⁶ BARUNGI C. The COP26 Deforestation Pledge Alone Won't Save the Congo Basin. In: New Internationalist. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://newint.org/features/2021/11/08/cop26-deforestation-pledge-alone-save-congo-basin>>

Tabuľka 2: Územia s pokrývkou lesa v krajinách na území Konžskej panvy

Krajiny	Územia s pokrývkou lesa (1 000 ha)			
	1990	2000	2010	2020
Kamerun	22 500	21 597	20 900	20 340
Konžská republika	22 315	22 195	22 075	21 946
Konžská demokratická republika	150 629	143 899	137 169	126 155
Rovníková Guinea	2 699	2 616	2 532	2 448
Gabon	23 762	23 700	23 649	23 531
Stredoafrická republika	23 203	22 903	22 603	22 303

Prameň: vlastné spracovanie podľa Global Forest Resources Assessment 2020 Main report. In: Food and Agriculture Organization of the United Nations. s.137-138 ISBN 978-92-5-132974-0 [online].[cit. 2022-02-15] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/3/ca9825en/ca9825en.pdf>>

Tabuľka 2 prezentuje územia s pokrývkou lesa v krajinách Strednej Afriky. Podľa údajov z tabuľky ubudlo vo všetkých krajinách od roku 1990 do 2020 územie so zalesnenou plochou.

Tabuľka 3: Čistá ročná zmena rozlohy lesa v krajinách na území Konžskej panvy

Krajiny	Čistá ročná zmena					
	1990 - 2000		2000 - 2010		2010 - 2020	
	1000 ha/ročne	%	1000 ha/ročne	%	1000 ha/ročne	%
Kamerun	-90,3	-0,41	-69,7	-0,33	-56,0	-0,27
Konžská republika	-12,0	-0,05	-12,0	-0,05	-12,9	-0,06
Konžská demokratická republika	-673,0	-0,46	-673,0	-0,48	-1 101,4	-0,83
Rovníková Guinea	-8,4	-0,31	-8,4	-0,32	-8,4	-0,34
Gabon	-6,2	-0,03	-5,1	-0,02	-11,9	-0,05
Stredoafrická republika	-30,0	-0,13	-30,0	-0,13	-30,0	-0,13

Prameň: vlastné spracovanie podľa Global Forest Resources Assessment 2020 Main report. In: Food and Agriculture Organization of the United Nations. s.137-138. ISBN 978-92-5-132974-0 [online].[cit. 2022-02-15] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/3/ca9825en/ca9825en.pdf>>

Na základe informácií z Tabuľky 3 vieme identifikovať pokles alebo nárast odlesňovania v krajinách na území Konžskej panvy. Podľa daných údajov tempo odlesňovania v Kamerune postupne rokmi spomaľovalo. Naopak v Konžskej demokratickej republike, Rovníkovej Guinei a Gabone sa ročne zvyšovala miera odlesňovania. V Stredoafrickej republike podľa údajov čistá ročná zmena odlesňovania zostala nemenná.

3.1 Iniciatívy na pozastavenie odlesňovania/úloha medzinárodných organizácií

Viac ako 100 svetových lídrov podpísalo dohodu sľubujúcu ukončenie odlesňovania do roku 2030. Súčasťou tohto prísľubu bol fond vo výške 1,5 miliardy USD podporovaný Spojeným kráľovstvom a Európskou úniou na ochranu druhého najväčšieho pralesa v Konžskej panve. Po zisteniach, že dažďový prales v Konžskej panve zachytí až okolo 1,2 miliardy ton oxidu uhličitého, sa stal ešte dôležitejším v boji proti zmene klímy.

Ochrana lesov, rašelinísk a biologickej diverzity predstavuje obrovskú výzvu. Aby sa úspešne predišlo odlesňovaniu v Strednej Afrike, je potrebná lepšia správa lesov a obrovské úsilie investovať do zmierňovania chudoby a udržateľného rozvoja šetrného k ľuďom a lesom. Všetky krajiny v Konžskej panve sa vo všeobecnosti zameriavajú na stabilizáciu ich prirodzeného lesného porastu. Konžská demokratická republika sa zaviazala, že tak urobí do roku 2030. Gabon sa zaviazal zachovať 98% svojho súčasného lesného porastu.⁷⁷ Posledné roky zväčšuje svoj vplyv v Afrike Čína. Na základe strategickej iniciatívy s názvom Jedno pásmo, jedna cesta, poskytuje pôžičky a úvery po celom svete, primárne na infraštruktúru, ako sú diaľnice, letiská, železnice a prístavy. Táto iniciatíva pomáha zveľaďovať a zvyšovať rozvoj afrických krajín.

3.1.1 Stredoafrická iniciatíva pre lesy - CAFE

V roku 2015 sa spojilo 6 krajín Strednej Afriky – Kamerun, Stredoafrická republika, Konžská demokratická republika, Rovníková Guinea, Gabon a Konžská republika s Európskou úniou, Francúzskom, Nemeckom, Holandskom, Nórskom a Kórejskou republikou na ochranu dažďového pralesa v Konžskej panve. Táto spoločná iniciatíva dostala názov Stredoafrická iniciatíva pre lesy a ide o najväčšiu medzinárodnú spoluprácu na ochranu Konžskej panvy. Jej cieľom je zachovať hodnotu lesov v regióne, zmierniť

⁷⁷ The Congo Basin. In: Norway's International Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>

klimatickú zmenu, znížiť chudobu a zabezpečiť udržateľný rozvoj. Stredoafriická iniciatíva pre lesy financuje programy na riešenie zmiernenia, respektíve odstránenia dôvodov, ktoré majú za príčinu odlesňovanie a podporu udržateľného rozvoja. CAFI tiež podporuje kľúčové reformy v oblasti plánovania využívania pôdy, udržateľného poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, energetiky, demografického prechodu, správy vecí verejných a pôvodných obyvateľov. Stredoafriická iniciatíva pre lesy plánuje podporiť opatrenie na zníženie negatívneho vplyvu ťažby dreva, ako aj nerastných surovín na lesy. Programy sú založené na národných investičných plánoch.⁷⁸ Je potrebné aby medzinárodné organizácie, ako aj krajiny prispeli na obnovu a záchranu pralesa v Konžskej demokratickej republike.

Prostredníctvom 20 podporných, reformných programov a rozsiahlych terénnych programov v kombinácii s politickým dialógom na vysokej úrovni pomáha Stredoafriická iniciatíva pre lesy svojim šiestim partnerským krajinám implementovať Parížsku dohodu o zmene klímy, bojovať proti chudobe, rozvíjať sa udržateľne a naplňovať rámec biodiverzity po roku 2020.⁷⁹ Dôležité je sledovať a kontrolovať, aby sa financie, ktoré smerujú na zníženie a zastavenie odlesňovania správne využili.

Dňa 02.11.2021 bola prezidentom Konžskej demokratickej republiky a Spojeného kráľovstva v mene Stredoafrickej lesnej iniciatívy schválená ambiciózna 10-ročná dohoda na ochranu dažďového pralesa v Konžskej panve. Prostredníctvom tohto viacročného partnerstva má Konžská demokratická republika za cieľ obmedziť stratu stromov na priemernú úroveň z rokov 2014-2018 a zabezpečiť, aby odlesňovanie naďalej klesalo. Partnerstvo podporí aj regeneráciu 8 miliónov hektárov degradovanej pôdy a lesov, a 30% národných oblastí dostane štatút ochrany vrátane oblastí, kde sa miestne komunity usilujú o udržateľné hospodárenie s lesmi. Podpora CAFI vo výške 500 mil. USD počas prvých 5 rokov viac ako zdvojnásobuje sumu, ktorá bola poskytnutá v rámci prvého Listu o úmysle v rokoch 2015 až 2020. Okrem toho, všetky odvetvia KDR sa pripojili k tejto prelomovej dohode, aby spoločne obmedzili stratu lesov a zvýšili ľudský rozvoj v krajine.⁸⁰ V Konžskej demokratickej republike rýchlo stúpa populácia a obyvatelia nemajú veľa možností kde pracovať a získať živobytie. Mnohí preto pracujú v lesoch, kde ťažia drevo ale aj nerastné

⁷⁸ The Congo Basin. In: Norway's Interational Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>

⁷⁹ CAFI. At a glance. In: Central African Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org>>

⁸⁰ Landmark USD 500 M Agreement Launched at COP26 to protect the DR Congo's Forest. In: United Nations Development Programme. [online].[cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <<https://www.undp.org/press-releases/landmark-usd-500-m-agreement-launched-cop26-protect-dr-congos-forest>>

suroviny, keďže prácu mimo lesa je ťažké si nájsť. V krajine je veľká chudoba a obyvatelia sa spoliehajú na palivové drevo bez toho, aby ďalej využívali pôdu po ťažbe stromov.

3.1.2 Lesné partnerstvo v Konžskej panve - CBFP

CBFP je partnerstvo viacerých zainteresovaných strán založené v roku 2002 na Svetovom summite o udržateľnom rozvoji v Johannesburgu v súčasnosti s 119 členmi. Cieľom partnerstva je koordinovať a zintenzívniť úsilie o ochranu a udržateľné využívanie lesných zdrojov v Konžskej panve. To zahŕňa zlepšenie ochrany a riadenia prírodných zdrojov, boj proti klimatickým zmenám, a zvyšovanie životnej úrovne miestneho obyvateľstva. Okrem toho sa CBFB zaviazala harmonizovať environmentálne politiky členských štátov a zlepšovať manažment cezhraničných chránených území. Ako nezáväzná a dobrovoľná iniciatíva je CBFB postavená na súbore neformálnych štruktúr, ktoré umožňujú živý dialóg, spoluprácu, výmenu názorov a skúseností, čím podporujú vznik konvergentných názorov na kľúčové otázky týkajúce sa ochrany a udržateľného hospodárenia s lesmi Konžskej panvy.⁸¹

3.1.3 Stredoafrický regionálny program pre životné prostredie – CARPE

V roku 1995 spustila Americká agentúra pre medzinárodný rozvoj (USAID) Stredoafrický regionálny program pre životné prostredie v reakcii na rastúce medzinárodné uznanie dôležitosti lesov v Konžskej panve a potrebu koordinovanejšieho prístupu k riadeniu zdrojov udržateľne. Hoci sa Regionálny program pre životné prostredie Strednej Afriky pôvodne zameriaval na biodiverzitu a ochranu lesov, vyvinul sa tak, aby sa stal hlavným programom USAID v Afrike na zmiernenie klimatických zmien a je dôležitou hnacou silou podpory miestnych, národných, regionálnych a medzinárodných snáh o rozvoj udržateľných ekonomík s nízkymi emisiami v celej Konžskej panve. Stredoafrický regionálny program pre životné prostredie bol implementovaný v 3 fázach:

1. Prvá fáza (1995-2002) vybudovala informačnú základňu o prírodných zdrojoch pre región a rozvinula miestne kapacity prostredníctvom programu malých grantov zameraných na tri témy, a to lesníctvo, manažment chránených území, a environmentálna správa.

⁸¹ Congo Basin Forest Partnership. In: Sustainable Development. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=1503>>

2. Druhá fáza (2003-2012) implementovala systematické plánovanie využívania pôdy na podporu potrieb ochrany lesov a biodiverzity. Vytvorili sa partnerstvá a aktivity na vytvorenie systémov udržateľného manažmentu ochrany prírody, a zmierňovania zmeny klímy.
3. Tretia fáza (2013-2020) „inštitucionalizovala“ prístupy k monitorovaniu a manažmentu ochrany vyvinuté v rámci druhej fázy CARPE budovaním individuálnych, organizačných, a systémových kapacít potrebných na zabezpečenie toho, aby sa ekologická integrita vlhkého lesného ekosystému v Konžskej panve udržala bez podpory USAID.⁸²

3.1.4 Stredoafrická iniciatíva za svetové dedičstvo lesov - CAWHFI

UNESCO sa snaží zaviesť úspešné opatrenia v Konžskej panve už od roku 2000 s cieľom zlepšiť ochranu a správu prírodných lokalít svetového dedičstva tých, ktoré sú už zapísané, ako aj tých, ktoré majú potenciál na zápis. Momentálne sú implementované dva programy, ktoré sa opierajú o Dohovor o svetovom dedičstve na posilnenie a podporu chránených oblastí v regióne prostredníctvom udržateľného manažmentu celej ekologickej krajiny. Ochrana svetového dedičstva v Konžskej demokratickej republike a Iniciatíva za svetové dedičstvo lesov v Strednej Afrike. Lesy Strednej Afriky sú domovom životne dôležitej biodiverzity pre planétu a zohrávajú ústrednú úlohu pri regulácii klímy a sekvestracii uhlíka. Prítomnosť 11 prírodných lokalít svetového dedičstva v tomto regióne svedčí o výnimočnom význame týchto lesov pre globálnu biodiverzitu a ochranu ekosystémov.⁸³

Ochrana, udržateľné využívanie a správa lesných lokalít v Strednej Afrike najmä v Kamerune, Konžskej republike, Gabone a Stredoafrickej republike ťaží od roku 2004 z aktivít Iniciatívy svetového dedičstva za lesy v Strednej Afrike, ktorej cieľom je posilniť manažment chránených území, a zároveň zlepšiť ich integráciu v rámci rôznych ekologických krajín regiónu. V rokoch 2016 až 2020 umožnilo financovanie z Európskej komisie CAWHFI posilniť monitorovanie oblastí TRIDOM a TNS, oblasti ktorá zahŕňa 3 lokality svetového dedičstva. TRIDOM; tri-oblasti Dja -Odzala -Minkebe, zoskupuje

⁸² Central Africa Regional Program for the Environment. In: United States Agency International Development. [online]. [cit. 2022-02-05] Dostupné na internete: <https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1860/CARPE_Factsheet_Final%20Print_0.pdf>

⁸³ Natural World Heritage in the Congo Basin. In: World Heritage Centre UNESCO. [online]. [cit. 2022-02-05] Dostupné na internete: <<https://whc.unesco.org/en/conservation-congo-basin/>>

chránené oblasti v Kamerune, Konžskej republike a Gabone. TNS; troj-národnosť Sanghy spája chránené oblasti v Kamerune (Lobeke), Stredoafrickej republike (Dzanga-Ndoki) a Konžskej republike (Nouabale Ndoki). Podpora CAWHFI tiež zlepšila manažment lokality prostredníctvom obnovy infraštruktúry, podpory ekoturizmu, zapojenia a školenia miestnych komunít a aktualizácie produkcie inventárov voľne žijúcich živočíchov.⁸⁴

3.1.5 Svetová banka v Konžskej demokratickej republike

Svetová banka od roku 2010 spolupracuje s partnermi na návrhu integrovanej iniciatívy REDD+ v provincii Mai Ndombe, ktorá má dve zložky – investície a platby založené na výkonnosti. V tejto provincii poskytuje Program Forest Investment a iniciatíva Central Forest Initiative financie na realizáciu agrolesníckych aktivít, ktoré znižujú tlak na prirodzené lesy. Program zlepšuje živobytie veľmi chudobných farmárov a znižuje uhlíkové emisie tým, že znižuje poľnohospodárske postupy.⁸⁵

Spomínaný projekt Mai-Ndombe REDD+ v Konžskej demokratickej republike bol prvý rozsiahly a pilotný projekt ohľadne zeleného rozvoja v Konžskej panve. Projekt pokrýva 13 miliónov hektárov lesa.⁸⁶

Do roku 2018 bolo vysadených 1 295 800 sadeníc akácie, rýchlo rastúci tropický strom, na 1 178 hektároch pôdy. Akácia rýchlo rastie a tým pádom môže rýchlejšie poskytnúť drevo na palivo ako ostatné typy stromov, čím sa zníži tlak na prirodzené lesy. Okrem toho bolo v savane implementovaných 4 396 hektárov zóny, aby sa uľahčila prirodzená regenerácia tým, že sa chránia územia pred požiarom v buši.⁸⁷ Každá iniciatíva na zníženie odlesňovania prospieva lesom v Konžskej panve, aj keď je to len v menšej miere.

3.2 REDD + projekty

Znižovanie emisií z odlesňovania a degradácie lesov v rozvojových krajinách znamená REDD, a „+“ značí úlohu ochrany, udržateľného hospodárenia a zvyšovania zásob uhlíka v lesoch. REDD+ je rámec vytvorený Konferenciou zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (UNFCCC) s cieľom usmerňovať činnosti v sektore lesného

⁸⁴ Central Africa World Heritage Forest Initiative. In: World Heritage Centre UNESCO. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://whc.unesco.org/en/cawhfi/>>

⁸⁵ Fact Sheet: Mai Ndombe Redd1 Initiative in DRC. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<<https://www.worldbank.org/en/country/drc/brief/fact-sheet-mai-ndombe-redd-initiative-in-drc>>

⁸⁶ Saving Forests at risk. In: WWF Living Forests Report: Chapter 5. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<http://awsassets.panda.org/downloads/living_forests_report_chapter_5_1.pdf>

⁸⁷ Fact Sheet: Mai Ndombe Redd1 Initiative in DRC. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<<https://www.worldbank.org/en/country/drc/brief/fact-sheet-mai-ndombe-redd-initiative-in-drc>>

hospodárstva, ktoré znižujú emisie z odlesňovania a degradácie lesov, ako aj udržateľné hospodárenie v lesoch, zachovanie a zvyšovanie zásob uhlíka v lesoch. Zameriava sa na implementáciu aktivít národných vlád na zníženie ľudského tlaku na lesy, ktorý vedie k emisiám skleníkových plynov na národnej úrovni. Implementácia aktivít REDD+ je dobrovoľná a závisí od vnútroštátnych okolností, kapacít a schopností každej rozvojovej krajiny, a od úrovne získanej podpory.

REDD+ sa aplikuje v troch fázach:

1. Začína sa návrhom a vypracovaním národných stratégií, alebo akčných plánov, politík, opatrení a budovaním kapacít. Prvá fáza by mala byť financovaná multilaterálnymi inštitúciami s okamžite dostupnými dobrovoľnými príspevkami. Prvá fáza sa označuje aj ako fáza pripravenosti.
2. Nasleduje implementácia vnútroštátnych politík, opatrení a vnútroštátnych stratégií, alebo akčných plánov, navrhnutých v stratégiách REDD+. Tieto opatrenia a politiky by mohli zahŕňať ďalšie budovanie kapacít, technológie, transfer a činnosti založené na výsledkoch.
3. Posledná fáza je zameraná na činnosti založené na výsledkoch, ktoré by sa mali plne merať, oznamovať a overovať, čo krajinám umožňuje vyhľadávať, a získavať platby na základe výsledkov.⁸⁸ Celý tento proces je veľmi zdĺhavý, kým sa krajina dopracuje až k poslednej fáze.

Hlavné aktivity REDD+, ktoré prispievajú k zmierňujúcim opatreniam v lesnom hospodárstve sú: zníženie emisií z odlesňovania, zníženie emisií z degradácie lesov, zachovanie zásob lesného uhlíka, zvýšenie zásob lesného uhlíka a udržateľné hospodárenie v lesoch. Tieto aktivity sa realizujú prostredníctvom REDD+ plánov krajín, ktoré sú zahrnuté do ich národných stratégií a akčných plánov.⁸⁹ Jednoduchšie povedané, krajiny, súkromný sektor a multilaterálne fondy môžu podľa rámca REDD+ zaplatiť iným krajinám, aby neťažili svoje lesy. Forma platby môže mať podobu buď priamych platieb, alebo výmenou za takzvané uhlíkové kredity. Tie predstavujú zníženie emisií skleníkových plynov na kompenzáciu emisií, ktoré sa vytvoria niekde inde. Okrem toho REDD+ pomáha krajinám, aby plnili ciele Parížskej dohody ako aj ich národné ciele.

⁸⁸ What is REDD+? In: United Nations Framework Convention on Climate Change. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/redd/what-is-redd> >

⁸⁹ REDD+ Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation. In: Food and Agriculture Organization of the United Nations. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/redd/overview/en/>>

REDD+ priamo spája finančné stimuly na ochranu s uhlíkom uloženým v lesoch. Kredity zo znížených emisií, ktoré sa tiež nazývajú „zabránenie odlesňovaniu“, by sa vyčísľili. Toto pozitívne množstvo by sa potom stalo kreditom, ktorý by sa dal predat' na medzinárodnom trhu s uhlíkom. Alternatívne by sa mohol kredit odovzdať medzinárodnému fondu zriadenému s cieľom poskytnúť finančnú kompenzáciu zúčastneným krajinám, ktoré chránia svoje lesy. Systémy REDD+ umožňujú ochrane lesov konkurovať z ekonomických podmienok hybným silám odlesňovania. Súčasné ekonomické faktory uprednostňujú deštruktívne postupy ťažby dreva a konverziu lesa na iné účely, ako sú pastviny pre dobytok.⁹⁰

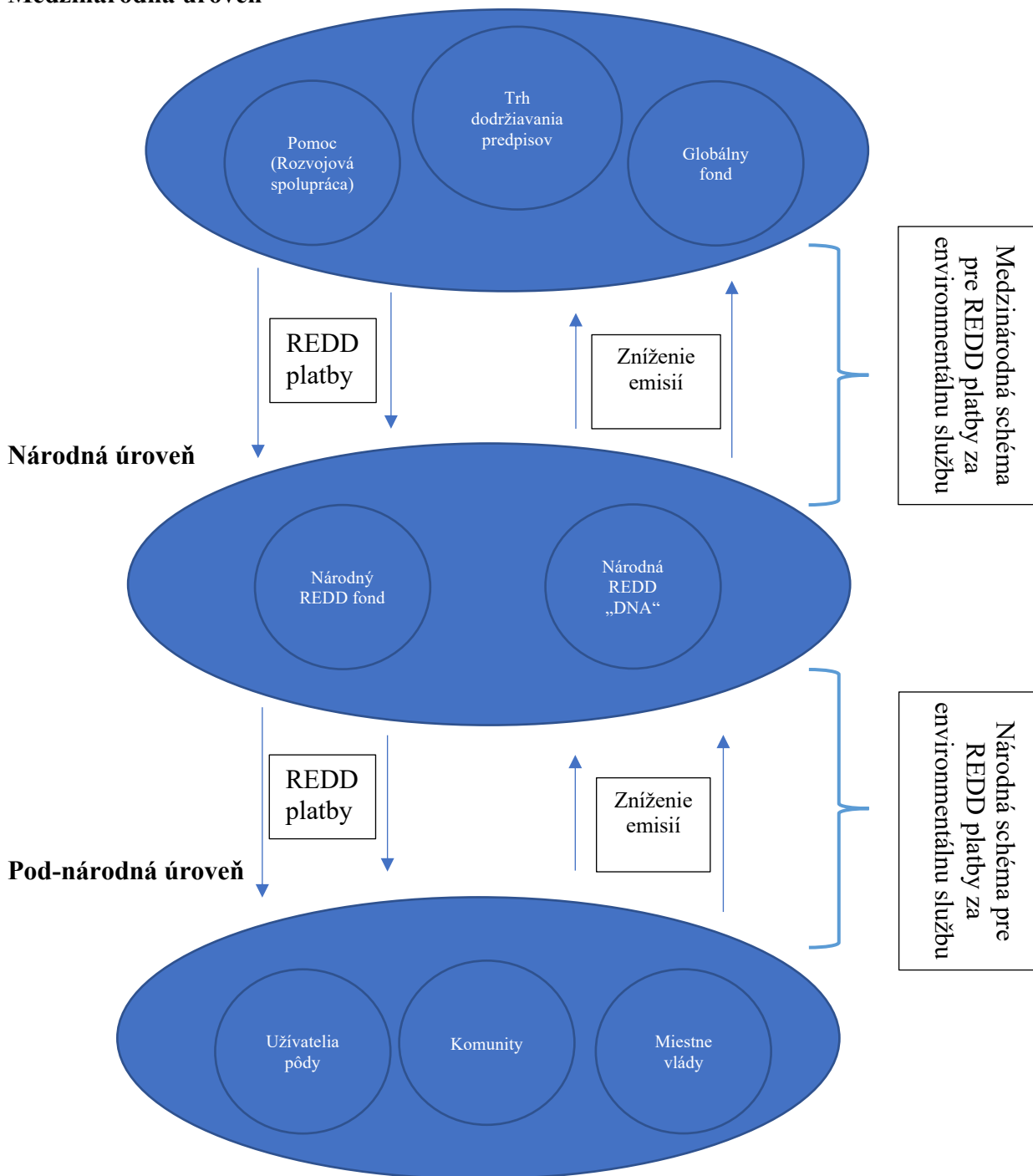
Metodológia uhlíkového účtovania pre mozaikové a krajinotvorné projekty REDD je konkrétna ukážka REDD+ projektu v praxi. Táto metodika poskytuje postupy na kvantifikáciu zníženia emisií a odstránenia z činností zameraných na zníženie neplánovaného odlesňovania a degradácie lesov v konfigurácii mozaiky. Základné emisie z neplánovaného odlesňovania a degradácie v oblasti projektu sa vypočítajú na základe historických mier odlesňovania alebo degradácie lesov v referenčnom regióne, ktorý je podobný oblasti, v ktorom sa projekt realizuje. Metodika umožňuje aby sa takéto projektové aktivity skombinovali so zlepšeným hospodárením v lesoch. Táto konkrétna metodika je aplikovateľná na lesy, ktoré boli odlesnené alebo znehodnotené v prípade absencie projektovej aktivity REDD a odlesňovanie, a degradácia musia mať mozaikový charakter. Pozemok v oblasti projektu musí spĺňať medzinárodnú uznávanú definíciu lesa a musí sa kvalifikovať ako les minimálne 10 rokov pred dátumom začiatku projektu.⁹¹

⁹⁰ Simply REDD. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <https://www.cifor.org/publications/pdf_files/media/MediaGuide_REDD.pdf>

⁹¹ Methodology for Carbon Accounting for Mosaic and Landscape-scale REDD Projects. In: VERRA. [online].[cit. 2022-02-09] Dostupné na internete: <<https://verra.org/wp-content/uploads/2018/03/VM0006-REDD-Mosaic-Methodology-v2.2.pdf>>

Obrázok 6: REDD+ schéma

Medzinárodná úroveň

Prameň: vlastné spracovanie podľa WUNDER. REDD+ in Theory and Practice: How Lessons From Local Projects Can Inform Jurisdictional Approaches. In: Researchgate. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/figure/Conceptual-model-of-REDD-as-a-multi-level-PES-scheme-Source-Angelsen-and_fig1_339411468>

V 6 krajinách na území Konžskej panvy bolo identifikovaných 94 národných programov a 11 vnútroštátnych programov, ako aj činností na miestach, ktoré sa týkajú REDD+. Možnosti financovania existujú, ale nie sú poriadne využité. Väčšina projektov je v počiatočnom štádiu s väčším dôrazom na REDD+. ⁹² Práve nestabilná politická situácia v krajinách, ako aj miera korupcie a byrokracie neprispieva k rýchlejšej finalizácii projektov.

3.2.1 REDD+ projekt v Konžskej demokratickej republike

Konžská demokratická republika sa zapája do procesu REDD+ od roku 2009. Národná rámcová stratégia REDD+ krajiny bola prijatá v roku 2012 s cieľom stabilizovať zalesnenú plochu na 63,5% od roku 2030 a následne ju zachovať. ⁹³ KDR sa zaviazala účinne, efektívne a spravodlivo znižovať svoje emisie z odlesňovania a degradácie. Oblasť politiky REDD+ je ovplyvňovaná vládny aj mimovládny aktérmi, ktorých počet v tejto oblasti v priebehu rokov vzrástol. Problémom ostáva slabá koordinácia medzi týmito aktérmi. Od roku 2009 oznámila KDR niekoľko reforiem týkajúcich sa držby pôdy, plánovania využívania pôdy a poľnohospodárskej politiky s cieľom vytvoriť inštitucionálne prostredie, ktoré implementuje REDD+ v KDR. Do roku 2019 sa žiadna z týchto reforiem neuskutočnila, v dôsledku politických zmien, nedostatku financií, kapacít a politickej vôle. V období rokov 2013 až 2019 sa v oblasti REDD+ v Konžskej demokratickej republike dosiahol len malý pokrok v dôsledku protichodných záujmov medzi aktérmi na vnútroštátnej a decentralizovanej úrovni. ⁹⁴ Avšak v roku 2011 sa podarilo vytvoriť v KDR národný systém monitorovania lesov pomocou satelitov a o rok na to vznikla národná stratégia REDD+, ktorá bola postavená na odvážnych politických reformách. Tieto reformy vytvorili správne podmienky pre efektívne REDD+ investície a dokonca boli zabudované do hospodárskeho plánovania krajiny. Ak sa udrží politická stabilita a záujem v krajine, môže to prispieť k vytváraniu podmienok na dosiahnutie cieľov REDD+.

V roku 2020 sa v KDR spustil 4-ročný projekt v provincii Equateur s finančnou podporou z Národného fondu REDD+. Projekt sa realizuje v spolupráci so Svetovým fondom na ochranu prírody a v rámci národnej stratégie REDD+ krajiny, pričom stavia na

⁹² Implementing REDD+ and adaptation to climate change in the Congo Basin: Review of projects, initiatives and opportunities for synergies. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/5341/>>

⁹³ Democratic Republic of the Congo. In: EUREDD Facility. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.euredd.efi.int/drc>>

⁹⁴ The context of REDD+ in the Democratic Republic of Congo: Drivers, agents and institutions. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/7793/>>

podpore poskytovanej programom UN-REDD v hodnote 6 mil. USD⁹⁵. Cieľom projektu je znížiť emisie, tým že budú riešiť kľúčové faktory odlesňovania, znehodnocovania lesov, ťažby dreva, poľnohospodárstva a výroby dreveného uhlia. Projekt má za cieľ spolupracovať s komunitami na štyroch územiach, poskytovať podporu pre lepšie riadenie zdrojov, agrolesníctvo a zabezpečiť bezpečnosť vlastníckych práv k lesom. Dôležitú úlohu pri dosahovaní udržateľnejšieho riadenia zdrojov zohráva aktívne zapojenie domorodého obyvateľstva a miestnych komunít.⁹⁶ Práve túto cieľovú skupinu vyhľadáva REDD+.

Tabuľka 4: Pilieri stratégie REDD+ a ich ciele v KDR

PILIERE	CIELE PILIERA
1. POĽNOHOSPODÁRSTVO	Znížiť vplyv poľnohospodárstva na lesy a zároveň prispieť k potravinovej bezpečnosti, a urobiť z poľnohospodárstva pilier hospodárskeho rastu KDR
2. ENERGIA	Znížiť podiel neudržateľne produkovaného palivového dreva a zároveň naďalej reagovať na národný dopyt po energiách
3. LES	Udržateľným spôsobom obhospodarovat' lesy tak, aby reagovali na dopyt po drevárskych produktoch na domácich, regionálnych a medzinárodných trhoch a zároveň minimalizovať dopad na ekosystém, ktorý tieto lesy poskytujú.
4. RIADENIE	Zabezpečiť dobré riadenie procesu REDD+ pre efektívny, transparentný, zodpovedný, spravodlivý a udržateľný REDD+, ktorý je založený na výsledkoch, informáciách, konzultáciách a účasti všetkých zainteresovaných strán.
5. DEMOGRAFIA	Kontrolovať vysoké tempo rastu populácie s cieľom znížiť tlak na lesný ekosystém a aktívne

⁹⁵ Multi-sector Programme n Equateur Province. In: Central African Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/countries/democratic-republic-congo/rural-development-equateur-province>>

⁹⁶ REDD+ hits the road in Democratic Republic of the Congo. In: Food and Agriculture Organization of the United States. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/redd/news/detail/en/c/1267051/>>

	prispieť k národnému ekonomickému a udržateľnému rozvoju.
6. ÚZEMNÉ PLÁNOVANIE	Podporovať medzisektorový plán využívania pôdy a navrhovať komunikačný plán tak, aby účinne prispeli k udržateľnému rozvoju so zníženým vplyvom na lesy.
7. VLASTNÍCTVO PÔDY	Podporiť implementáciu politiky a zabezpečenie prístupu k pôde s cieľom prilákať investície REDD+ a prispieť k zníženiam emisií pre všetky zainteresované strany vrátane akcionárov projektu a domácností na vidieku.

Prameň: vlastné spracovanie podľa KENGOUM F.-SONWA D.J. The context of REDD+ in the Democratic Republic of Congo. Drivers, agents and institutions 2nd edition. In: CIFOR. S.48. ISBN 978-602-387-137-7

Tabuľka 4 poukazuje na 7 pilierov, na ktorých je postavená Národná rámcová stratégia REDD+ ako súčasť rozvojovej stratégie KDR. Tieto pilieri riešia hybné sily odlesňovania a znehodnocovania lesov v Konžskej demokratickej republike.

3.2.2 REDD+ projekt v Kamerune

Kamerun je jedna z prvých krajín v Afrike, ktorá iniciovala proces REDD+. Krajina vníma záväzok k REDD+ ako spôsob, ako profitovať z finančných výnosov, a to nie len na zníženie odlesňovania, ale aj na podporu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. V krajine je okrem toho veľké množstvo mimovládnych organizácií a aj Medzinárodná asociácia pre rozvoj (IDA). Kamerun je zapojený do REDD+ od roku 2005 až do súčasnosti. Krajina bola prijatá do Lesného investičného programu (FIP) s investičným plánom v hodnote 650 000 USD a do Stredoafrickej lesnej iniciatívy s investičným plánom v hodnote 1 milióna USD. V súčasnosti prebieha 5 pilotných projektov REDD+ v komunálnych lesoch v piatich agroekologických zónach krajiny.⁹⁷

⁹⁷ REDD+ Technical Secretariat. Self-assessment of the REDD+ readiness phase by stakeholders. In: Forest Carbon Partnership. [online]. [cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <https://www.forestcarbonpartnership.org/system/files/documents/Cameroon%20R-Package%20%20%20review_25-2-19.pdf>

3.2.3 REDD+ projekt v Konžskej republike

Program UN-REDD podporil v roku 2018 Konžskú republiku rozvojom Národného systému monitorovania lesov (NFMS) a Lesnej referenčnej úrovne emisií (FREL). V úzkej spolupráci so Spoločným výskumným centrom Európskej komisie vytvorila Konžská republika svoju prvú mapu degradácie lesov a metodológiu mapovania na získanie odhadov straty lesov v dôsledku ich degradácie. Programová podpora tiež umožnila Konžskej republike aktualizovať svoje odhady na odlesňovanie na obdobie rokov 2014 až 2016. Táto mapa a metodika umožnila krajine zlepšiť svoju FREL a predložiť aktualizovanú verziu UNFCCC v roku 2020.⁹⁸

Konžská republika a Stredoafriická lesná iniciatíva podpísali v roku 2019 List o úmysle s cieľom chrániť lesy krajiny a urýchliť boj proti zmene klímy. Cieľom je použiť Vyhlásenie o zámere na implementáciu investičného plánu národnej stratégie REDD+, ktoré obsahuje záväzky pre Konžskú republiku. Vypracovanie národnej politiky využívania pôdy prostredníctvom viac sektorového a inkluzívneho procesu územného plánovania, nasmerovanie poľnohospodársko-priemyselných plantáží do oblastí saván, obmedzenie odlesňovania na 20 000 hektárov ročne – neodporúčanie odvodňovať, alebo sušiť rašeliniská a atď.⁹⁹

Tabuľka 5: Programy REDD+ a iné podporné programy na zastavenie odlesňovania

Názov projektu	Obdobie trvania	Náklady (skutočné, alebo navrhované), financovatelia
Kamerun		
Program znižovania emisií v južnom Kamerune	Under proposal	<u>Hodnota:</u> 127 mil. USD <u>Zdroje:</u> CAFI, FCPF, súkromný poskytovatelia
REDD+ okolo Mount Kamerunu, juhozápadný región krajiny	2000 – neurčené	<u>Hodnota:</u> Neurčená <u>Zdroje:</u> KfW
Konžská demokratická republika		
Mai Ndombe integrovaný program REDD+	2018 – neurčené (undetermined)	<u>Hodnota:</u> 30 mil. USD <u>Zdroje:</u> FCPF, CAFI, FIP, GEF

⁹⁸ Congo (The). In: UN-REDD Programme. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.unredd.net/regions-and-countries/africa/congo-the.html>>

⁹⁹ Republic of the Congo. In: EUREDD Facility. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.euredd.efi.int/roc>>

Udržateľné živobytie a ochrana lesov v Mai Ndombe (WWF)	2016-2025	Hodnota: 14 mil. USD Zdroje: Nórsko
Integrovaný program REDD+ pre provinciu Sud Ubangi	2017-2021	Hodnota: 7 mil. USD Zdroje: Svetová banka
Integrovaný program REDD+ v provincii of Tshopo, Ituri et Bas Uele	2019-2024	Hodnota: 33 mil. USD Zdroje: Nórsko/CAFI
Udržateľné obhospodarovanie lesov pôvodnými obyvateľmi (Pygmejmi)	2017 -	Hodnota: 2 mil. USD Zdroje: Svetová banka

Názov projektu	Obdobie trvania	Náklady (skutočné, alebo navrhované), financovatelia
Konžská republika		
Program znižovania emisií v Konžskej republike	2021-2025	<u>Hodnota:</u> 42 mil. USD <u>Zdroje:</u> FCPF
List o úmysle (Lol) s CAFI	2019-2025	<u>Hodnota:</u> 65 mil. USD <u>Zdroje:</u> CAFI
Gabon		
List o úmysle (Lol) s CAFI	2017-2021	<u>Hodnota:</u> 150 mil. USD <u>Zdroje:</u> CAFI

Prameň: vlastné spracovanie podľa Programmes approved by the National REDD+ Fund. In: United Nations Development Programme. [online].[cit. 2022-02-10] Dostupné na internete: <<https://www1.undp.org/content/caf/en/home/partner-countries/democratic-republic-of-the-congo/drc-fonaredd-programmes.html>>

3.3 Budúcnosť Konžskej panvy

Druhý najväčší prales na svete nachádzajúci sa v Konžskej panve je ohrozený nie len klimatickou krízou, ale aj zásahom človeka. Otepľovanie Zeme, zvyšujúce sa teploty v pralese ako aj uvoľňovanie CO₂ do ovzdušia z pôdy po odlesnení nie sú jediné hrozby, ktorým v súčasnosti čelí Konžská panva. Najväčšou hrozbou je výrub stromov a odlesňovanie územia Konžskej panvy, ktoré sa každým rokom zvyšuje. Ak sa neaplikuje dostatok podporných medzinárodných a národných programov na záchranu pralesa a zníženie odlesňovania, dostane sa Konžská panva do bodu zlomu, odkiaľ už nebude možné návratu späť. Za odlesňovanie môžu primárne malé samozásobiteľské poľnohospodárstvo, priemyselná ťažba, ťažba palivového dreva, rozširovanie miest a výstavba ciest. Práve ťažobné cesty majú za následok rozmach pytlíctva, čo viedlo k vyhubeniu populácie zvierat a živočíchov. Okrem rozmachu pytlíctva ťažobné cesty otvorili prístup do dažďového pralesa, ktorý bol dovtedy nedostupný. Zvýšila sa nelegálna ťažba dreva. Vysoký nárast

populácie v Strednej Afrike predstavuje aj riziko klimatických a environmentálnych zmien, pretože sa zvýši dopyt po prírodných zdrojoch a nerastných surovinách. Kľúčovým faktorom v boji proti odlesňovaniu zohrávajú krajiny Strednej Afriky. Vlády krajín by mali spolupracovať a implementovať rôzne zákony. V krajinách by sa mala zvýšiť gramotnosť obyvateľov, zvýšila by sa zamestnanosť v primárnom a sekundárnom sektore. Zvýšil by sa rozvoj ekonomík, krajiny by boli viac začlenené do medzinárodného obchodu, poklesla by korupcia a konflikty v krajinách. Udržateľne a ekologicky by sa využívala pôda. Jedine ťažobné spoločnosti s dokladmi a súhlasom štátu by mali prístup ťažiť. Zaviedli by sa kvóty na výrub stromov.

3.4 Diskusia

Odlesňovanie v Konžskej panve je neustále aktuálne, avšak stav nie je natoľko alarmujúci ako napríklad v Amazonskom pralese. V našej záverečnej práci sme došli k záverom, že výrazné odlesňovanie v tomto regióne pretrváva aj naďalej a možno ho sledovať na postupnom zväčšovaní rozlohy odlesnených oblastí. Tieto výsledky nám potvrdil aj vedec, ktorý pracuje v CIFOR a aktívne žije v Kamerune. Dodal, že stav odlesňovania síce nie je alarmujúci v porovnaní s odlesňovaním v Amazone, ale keď si to vezmeme z historického pohľadu, tak si odlesňovanie v Konžskej panve zaslúži určite viac pozornosti. Naopak, profesor z Gentskej univerzity označil stav pralesa v Konžskej panve za alarmujúci. Podľa neho by sa mali prijať naliehavé opatrenia na riešenie odlesňovania, pretože v Konžskej demokratickej republike bolo osem regiónov zodpovedných za 50% všetkých strát stromového porastu medzi rokmi 2001 a 2020. Na druhej strane profesor z Technickej univerzity vo Zvolene vyvrátil tvrdenie, že sa postupne viac a viac odlesňuje. Podľa jeho znalostí tempo odlesňovania klesá oproti poslednej dekáde minulého storočia. Avšak údaje, ktoré prezentujeme získané z FAO reportu za rok 2020 (Tabuľka 2), poukazujú na to, že sa územia s pokrývkou lesa od roku 1990 do 2020 zmenšujú.

Medzi kľúčové dôvody a príčiny odlesňovania v regióne Strednej Afriky patrí rozširovanie plantáží poľnohospodárstva, produkcia energetického dreva a ťažba nerastných surovín a dreva, ktoré je určené na export. Ako sme si už v predchádzajúcich kapitolách objasnili, farmári často kľujú stromy kvôli poľnohospodárskym účelom a palivovému drevu. Pán profesor z Gentskej univerzity uviedol príklad, že veľká časť obyvateľstva je závislá od poľnohospodárstva a lesníctva. Podľa Národného strategického plánu rozvoja v KDR, 70% aktívneho obyvateľstva pracuje v poľnohospodárstve a 54% obyvateľstva žije

vo vidieckych oblastiach. Pani spolupracovníčka z CIFOR rozšírila naše poznatky o informáciu, prečo poľnohospodári potrebujú neustále odlesňovať plochy. Dôvodom prečo farmári a malí poľnohospodári tak často vyklčujú stromy je prostý. Kvalitná poľnohospodárska pôda sa po daždi ľahko zmyje, takže sa musia presunúť na iný kus pôdy. Okrem toho v regióne Strednej Afriky prevláda extenzívne hospodárenie na pôde. Práve preto zahraničné iniciatívy predstavujú obyvateľom vidieka a farmárom akáciu, ktorá rastie rýchlejšie ako bežné stromy a okrem toho je jej výhodou zlepšenie a úrodnosť pôdy. Profesor z Gentskej univerzity podporil kľúčové dôvody odlesňovania, ktoré sme uviedli v našej práci. Podľa jeho slov poľnohospodárstvo je najväčšou príčinou odlesňovania v regióne, keďže treba nakrmiť rastúcu populáciu. Remeselná ťažba dreva, karbonizácia (výroba dreveného uhlia, palivového dreva), baníctvo, požiare stromov a kríkov, sú priamymi príčinami odlesňovania.

Žiaľ vlády krajín nemajú záujem riešiť danú situáciu a orientujú sa iným smerom. Je to zapríčinené hlavne tým, že vlády sú častokrát nestabilné a v krajinách prebiehajú nepokoje, a konflikty. Dôkazom je najmä Konžská demokratická republika, ktorá je veľmi bohatá na nerastné suroviny a práve na jej území leží vyše 60% celkovej rozlohy pralesa Konžskej panvy. Napriek tomu, krajinu sužujú niekoľkoročné konflikty, pretože sa v nej nachádza množstvo etník, ktoré nemajú spoločnú ani len kultúru a jazyk. Nezáujem vlád predstavuje aj fakt, že v roku 2021 oznámila vláda KDR záujem zrušenia 20-ročného moratória na ťažbu dreva. To by znamenalo sprístupnenie vyše polovici primárneho lesa na ťažobné účely pre spoločnosti. Vlády krajín na území Konžskej panvy sú zväčša korupčné, a preto niet divu tomu, že otázka nelegálnej ťažby dreva sa nerieši. Na základe poznatkov profesora z Technickej univerzity vo Zvolene problémom je nezáujem vlád, čo sa odzrkadľuje v rozvoji pytliactva, ťažbe nerastných surovín ako sú diamanty, zlato, a iné, ktoré sú prioritou vlád, pričom ohrozujú prírodné prostredie, znečisťujú vodu a v neposlednom rade spôsobujú odlesňovanie. Odzrkadľuje sa to aj v erózii pôdy. Pán vedec z CIFOR naopak tvrdí, že vlády stav pralesa a aj odlesňovanie zaujíma z mnohých dôvodov. Z hľadiska prínosu úsilia ku klimatickým zmenám a zmierňovania globálnej agendy. Prales Konžskej panvy je bohatý na veľkú biodiverzitu a uskladnený uhlík, ktorý musia chrániť. Krajiny sa chcú rozvíjať, ale aj ťažiť drevo, ktoré je pre nich dôležité, a práve preto musia chrániť ekológiu, pretože ak sa nebudú v tomto smere dosť angažovať a neurobia značné opatrenia, tak nebudú môcť exportovať drevo do zahraničia. Ako príklad uviedol trh s čokoládou. Firmy sa snažia aby predaj a obchod s čokoládou bol legálny, a aby kvôli pestovaniu kakaovníkov neboli zodpovední za odlesňovanie. Skrátka sa snažia dodržiavať

medzinárodné dohody a rešpektovať ich. Oproti tejto snahe je aj veľa deklaratívnej snahy, ktorá je len súčasťou marketingovej kampane, čo sa ukázalo pri mnohých spoločnostiach.

Zahraničné organizácie a iniciatívy pôsobiace v Konžskej panve majú za cieľ spomaliť odlesňovanie. Existuje mnoho organizácií a zahraničných krajín, ktoré sa zaoberajú ochranou lesov v Konžskej panve. Svetová banka poskytuje najväčšiu technickú a finančnú podporu. FAO, WRI, JICA a iné medzinárodné organizácie sa zaoberajú ochranou lesov v tomto regióne. CAFI je v skutočnosti jednou z hlavných financujúcich organizácií, ktoré financujú iniciatívy REDD+, povedal profesor z Gentskej univerzity. V našej práci sme spomenuli hlavne CIFOR, WWF, UNEP, CAFI ako najviac angažujúce sa organizácie. Aj napriek prebiehajúcim iniciatívam na záchranu pralesa majú miestne vlády malú snahu o pozastavenie odlesňovania a pomoc miestnym komunitám pri udržateľnom štýle.

Odporúčania do budúcnosti sú rôzne. Základom je riešiť ekonomické problémy krajiny. Zlepšiť vzdelanosť, znížiť chudobu, zabezpečiť finančnú samostatnosť a v neposlednom rade ochraňovať prírodu. Podľa slov pána vedca z CIFOR môže byť prales zachránený, ak sa medzinárodné spoločenstvo bude skutočne snažiť, ako tomu bolo napríklad v Glasgowe na Konferencii OSN o klimatickej zmene 2021, kde bola veľká snaha o dohodu o ochrane prírody. Ak budú projekty na spomalenie a zastavenie odlesňovania úspešné, a ak sa spoja vlády v regióne spolu s medzinárodnými inštitúciami tak to bude mať pozitívny dopad pre prales. Ale ak sa tak nestane, prales môže zmiznúť, čo nebude dobré ani pre región, ani pre medzinárodné spoločenstvo. Aj profesora z Gentskej univerzity sme sa spýtali akú budúcnosť Konžskej panvy očakáva. Budúcnosť lesov Konžskej panvy je nejasná. Existuje veľa predpokladov, ktoré by sa mali dosiahnuť na zlepšenie udržateľného hospodárenia v lese. Ekonomické, právne, politické a sociálne podmienky by mali byť premenené na ochranu lesa. V regióne je najväčším problémom chudoba, nedostatočná vynútiteľnosť práva, ťažká sociálna situácia, nedostatok zákonov a ich presadzovanie. Naopak silná politická angažovanosť, dostatok finančných a technických prostriedkov na podporu lesa je nevyhnutným predpokladom na nápravu ochrany lesného ekosystému a jeho služieb. Pri otázke akú budúcnosť čaká prales v Konžskej panve, odpovedal profesor z Technickej univerzity vo Zvolene so slovami nie veľmi pozitívnymi, pretože nestabilita krajiny sa odzrkadľuje práve v ochrane prírody. Na druhej strane tlaky nadnárodných spoločností so zameraním sa na masovú produkciu poľnohospodárskych plodín ako sú napr. palmové plantáže, len urýchlia tempo odlesňovania.

Práve preto je podľa nás kľúčové zamerať sa na miestne komunity a obyvateľstvo na vidieku. Zahraničné organizácie by mali ukázať domácim obyvateľom ako narábať s pôdou a ako ju udržateľne využívať bez potreby klčovania nadmerného množstva stromov. Tento celý proces je však veľmi zložitý a zdĺhavý, keďže je za tým veľa iných faktorov, ktoré brzdia spomalenie odlesňovania. Myslíme si, že v prvom rade by malo byť prioritou vlád vytvorenie právneho a politického rámca. Politika a zákony by sa mali presadzovať, aktualizovať a prijímať tak, aby počítali aj s ochranou lesa. To by malo predstavovať zákony týkajúce sa lesov a sektora súvisiaceho s lesom (územné plánovanie, držba pôdy, energetika, poľnohospodárstvo, ochrana prírody, demografia, baníctvo). Medzinárodné, regionálne zmluvy a deklarácie by sa mali vykonávať koherentne. Politická nestabilita a zmena ministerstiev životného prostredia a iných ministerstiev negatívne vplýva na implementáciu politík, stratégií a zákonov o lesoch. Preto je potrebná vzájomná kooperácia medzi rôznymi ministerstvami a sektormi na zvýšenie ochrany prírody.

Ďalším dôležitým riešením by mala byť snaha zvýšiť gramotnosť a zlepšiť celkovú úroveň školstva. Ako sme už v druhej kapitole našej práce spomenuli, krajiny v Strednej Afrike ako napríklad Konžská demokratická republika, či Rovníková Guinea sú nesmierne bohaté na nerastné suroviny, avšak väčšina ich obyvateľstva žije aj napriek tomu v chudobe. Zlepšenie živobytia populácie v blízkosti lesa je kľúčovou otázkou ako tvrdí profesor z Gentskej univerzity. Podľa profesora z Marylandskej univerzity z USA potrebuje prales v Konžskej panve lepšie pochopiť a kvantifikovať svoje zdroje na udržateľné využívanie bez akéhokoľvek medzinárodného tlaku. S týmto výrokom musíme súhlasiť, nakoľko ako sme už uviedli v prvej kapitole, tak v pralese Konžskej panvy sa angažujú medzinárodné spoločnosti, napríklad čínske spoločnosti, ktoré z vyťaženého dreva vyrábajú nábytok hlavne pre spotrebiteľov v USA a Európe. Častočasť spoločnosti ťažia drevo bez povolenia vlády. Problémom je aj nedostatočná kontrola vyťaženého a vyvezeného množstva stromov z krajiny. Na druhej strane treba povedať, že keby vlády využívali financie, ktoré obdržia za množstvo vyťažených stromov efektívne a investovali by ich do obnovy infraštruktúry, zdravotníctva, či školstva, v takom prípade by boli medzinárodné spoločnosti v krajinách vítané.

Vedeckú otázku sme si stanovili nasledovnú: „*Podieľajú sa krajiny, na ktorých sa rozprestiera Konžská panva na zmiernení odlesňovania?*“ Odpoveď na túto otázku je nie, a ak áno, tak len veľmi málo. Hlavná pomoc pri zmiernení dopadov odlesňovania ako aj spomalenie ťažby stromov pochádza od zahraničných aktérov. Rôzne mimovládne a medzivládne organizácie sa snažia pomôcť postihnutým oblastiam a vzdelávať ich v danej

problematike. Pomáhajú s dobrým úmyslom šíriť základné poznatky o výhodách pralesa a jeho udržateľnom štýle odlesňovania.

V súvislosti s angažovanosťou medzinárodných organizácií v Konžskej panve, sme si v diplomovej práci overovali hypotézu: „*Medzinárodné dohody sú účinné natoľko, že pomáhajú znižovať mieru odlesňovania.*“ Na základe preštudovania a analyzovania odborných článkov, materiálov, satelitných snímok, rozhovorov sme dospeli k záveru, že táto hypotéza sa nepotvrdila. Ako aj uvádzame v tretej kapitole, zahraničné iniciatívy a organizácie sú síce aktívne v tomto regióne, avšak nie sú dostatočne efektívne. Proces je veľmi zložitý a zdĺhavý. Implementácia REDD+ projektov trvá niekoľko rokov, kým sa vybaví všetky povolenia, vypracujú návrhy, stratégie, implementujú vnútroštátne politiky a akčné plány. V poslednej fáze je potrebné merať a overovať výsledky, aby mohli krajiny získať financie. Neplatnosť hypotézy potvrdzuje aj odborný článok, ktorý publikovala medzinárodná iniciatíva vytvorená na posilnenie globálneho hnutia na obranu lesov s cieľom bojovať proti odlesňovaniu a degradácii lesov s názvom Svetové hnutie dažďových pralesov. V nej sa uvádza, že „Napriek stovkám miliónov amerických dolárov pridelených na projekty ochrany prírody v regióne v poslednom desaťročí stále existuje len málo dôkazov o hmatateľných úspechoch v oblasti ochrany. Chráneným územiám sa nedarí dosahovať svoje vlastné ciele ochrany, čo vyvoláva otázky o udržateľnosti súčasného modelu ochrany v regióne.“¹⁰⁰

Napriek snahám zahraničnej pomoci, farmári a obyvatelia vidieka nemajú záujem bez vôle miestnych a národných vlád o udržateľné spolunažívanie s prírodou. Dôsledkom rýchleho nárastu obyvateľstva sa zvyšuje miera urbanizácie, miesta sa rozrastajú a buduje sa nová infraštruktúra. Napriek tomuto faktu, je infraštruktúra v krajinách Strednej Afriky v žalostnom stave. Prales Konžskej panvy tvorí 30% vodných zdrojov v Afrike. Tým, že sa dostatočne neinvestovalo do infraštruktúry, zavlažovania a logistiky pitnej vody vznikajú choroby prenášané vodou. Obyvatelia síce majú vodu, ale nie prístup ku kvalitnej pitnej vode. Podľa nášho názoru by sa mohli financie získané z predaného dreva použiť na zveľadenie a modernizáciu infraštruktúry v regióne. Problémom sú však úplatky a korupcia, ktoré spomíname v druhej kapitole našej záverečnej práce. Dôkazom je rebríček vnímania korupcie, kde sa krajiny za rok 2020 umiestnili na posledných priečkach. KDR sa umiestnila na 165. mieste, Rovníková Guinea na 174. mieste, Stredoafrická republika na 153. mieste

¹⁰⁰ Protected Areas in the Congo Basin: Failing both people and biodiversity. In: World Rainforest Movement. [online].[cit. 2022-03-07] Dostupné na internete: <<https://www.wrm.org.uy/bulletin-articles/protected-areas-in-the-congo-basin-failing-both-people-and-biodiversity>>

a Kamerun na 149.mieste. Len pre porovnanie Slovenská republika sa umiestnila na 60. mieste.

Dopady odlesňovania na ekosystém a samotnú planétu možno pozorovať už dnes. Veľké množstvo ohrozených druhov živočíchov žije v pralese Konžskej panvy a zrýchľujúce sa tempo odlesňovania má na ich existenciu fatálny dopad. Ťažba stromov nemá negatívny dopad len na ľudstvo, živočíchy a rastliny, ale aj na klímu. Uvoľňovanie CO₂ do ovzdušia má za následok otepľovanie planéty a zvyšovanie teploty na odlesnených územiach. Síce vplyv straty lesa na klímu nie je dostatočne preskúmaný, už teraz možno pociťovať dôsledky zmeny klímy. Teploty sa zvyšujú, čo predstavuje dlhšie suchá a intenzívnejšie horúčavy v mestách. Prietok vody v riekach klesá. Konkrétne dopady deforestácie na ľudstvo a prírodu sme podrobnejšie popísali v prvej kapitole. Profesor z Technickej univerzity vo Zvolene poznamenal, že Konžská panva je jedna z kľúčových oblastí tropických pralesov, ktorých produkcia O₂ je v prebytku, preto sa označujú regióny tropických lesov ako pľúca planéty. Vedec z CIFOR poznamenal, že zničený prales má dopad aj na vodný cyklus, ktorý má vplyv na celý kontinent, nie len na územie Strednej Afriky, a aj preto je potrebné Konžskú panvu ochraňovať.

Podľa doterajších poznatkov sme presvedčení o tom, že kľúčové riešenia na spomalenie odlesňovania v Konžskej panve sú v zmene a riešení politickej situácie v krajinách. Ako sme uviedli v druhej kapitole, krajiny Strednej Afriky majú za sebou bohatú minulosť plnú konfliktov a nepokojov. V krajinách sa nachádzajú etnické skupiny, ktoré nemajú žiadne spoločné znaky. Na vysokých politických postoch a v miestnych vláдах prebieha korupcia a úplatky. Krajiny sú slabo rozvinuté a potrebujú zlepšovať infraštruktúru, zvýšiť gramotnosť obyvateľstva a zlepšiť ekonomickú situáciu obyvateľov. Až po týchto zmenách môže dôjsť k udržateľnému hospodáreniu so zdrojmi a kľúčovým faktorom bude implementácia ochrany lesa do legislatívy. Faktom je ale to, že lesný ekosystém Konžskej panvy má významnú biodiverzitu užitočnú pre obyvateľstvo, a preto je potrebné ho ochraňovať.

Záver

Cieľom záverečnej práce bolo preskúmať prales Konžskej panvy, identifikovať kľúčové príčiny a následky odlesňovania, ako aj určiť a zosumarizovať riešenia na spomalenie tempa odlesňovania. Za hlavné príčiny, kvôli ktorým dochádza k odlesňovaniu v danom regióne sme identifikovali **rozširovanie plôch pre pôdu na poľnohospodárske účely**. V Strednej Afrike narastá populácia rapídny tempom, čím sa zvyšuje dopyt po potravinách a poľnohospodárskych produktoch. Ďalším hlavným dôvodom odlesňovania je **záujem o palivové drevo, ťažba nerastných surovín a dreva**. Tropické drevo je lákadlom pre spotrebiteľov. V pralese Konžskej panvy pôsobí veľa čínskych spoločností, ktoré ťažia vzácne tropické stromy. Za posledné desaťročia sa zvýšil dopyt po nábytku z tropického dreva v USA a Európe, a preto **zahraničné ťažobné spoločnosti s prevahou čínskych majú taktiež podiel na zrýchľujúcom sa tempe odlesňovania**. Deforestácia má negatívne dopady na ekosystém ako aj na život samotného obyvateľstva. Zaberanie pôdy má za následok vysťahovanie vidieckeho obyvateľstva, ktorých percentuálny počet je najvyšší v Afrike. Pri vyrubovaní lesných plôch sa **do atmosféry uvoľňujú z pôdy emisie CO₂, čo negatívne ovplyvňuje klímu a počasie, nie len v oblasti Strednej Afriky, ale aj celého kontinentu**. Odlesnené lesné plochy sa **oteplujú a ovplyvňujú podnebie v regióne, menia klímu**. Odhaduje sa, že do roku 2050 sa pri terajšom tempe odlesňovania v Konžskej demokratickej republike uvoľní do atmosféry vyše 30 miliárd ton CO₂, čo sa rovná emisiám CO₂ v UK za posledných 60 rokov. Riešenia na spomalenie systematického výrubu stromov vidíme v iniciatívach, ktoré prezentujú zahraničné organizácie pôsobiace v Konžskej panve.

V druhej kapitole prezentujeme historický a ekonomický vývoj v štátoch na území Konžskej panvy, čo nám viac pomohlo porozumieť súčasnej situácii a problematike. Všetky krajiny boli kedysi kolonizované európskymi mocnosťami. Po dekolonizácii v druhej polovici minulého storočia, fungoval v krajinách autoritársky režim. Viedli sa vojenské operácie a genocídy, pretože ešte počas čias kolonizácie Európania nakreslili hranice štátov bez toho, aby poznali tamojšie pomery, jazyk, zvyky, kultúru a etnické zloženie. Práve kvôli tomu sú dodnes na niektorých územiach, ako napríklad v Konžskej demokratickej republike, ozbrojené konflikty a nevraživosť medzi určitými etnickými zoskupeniami. Aj tieto **spoločenské nepokoje a nestabilita vlád krajín mala a má za následok nedostatočný ekonomický rozvoj krajín a ochranu prírody**.

V diplomovej práci sme si stanovili vedeckú otázku: „*Podieľajú sa krajiny, na ktorých sa rozprestiera Konžská panva na zmiernení odlesňovania?*“ Na základe

preštudovanej vedeckej literatúry, vypracovania záverečnej práce a po odbornej diskusii so zahraničnými profesormi sme došli k záveru, že **krajiny majú záujem o zmiernenie odlesňovania, avšak ich snaha nie je postačujúca**. Je potrebné si uvedomiť, že štáty, na ktorých území sa nachádza Konžská panva patria do skupiny rozvojových, a okrem toho veľa obyvateľov žije pod hranicou chudoby. Tieto **krajiny sužujú problémy v oblasti ekonomického rozvoja, zdravotníctva, vzdelávania, slabo rozvinutej infraštruktúry, nestabilných vlád, štátnych inštitúcií a podobne. Korupcia je taktiež súčasťou fungovania určitých sektorov. V niektorých štátoch pretrvávajú konflikty a nepokoje**. Napriek týmto problémom majú štáty snahu odlesňovanie spomaliť. Doposiaľ však viedli formu len pasívnej ochrany pralesa. Preto by malo byť hlavne v ich záujme ochraňovať prales, ekológiu a hlavne biodiverzitu v ňom, nakoľko sú za to zodpovední. Krajiny sa chcú ekonomicky rozvíjať, ale chcú aj ťažiť, preto je **dôležité nastaviť určité pravidlá pri výrube stromov a dodržiavať medzinárodné dohody**. V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že mnoho zahraničných iniciatív, ktoré sú spustené v pralese Konžskej panvy sú iba v začiatkovej fáze, ale už teraz môžeme vidieť výsledky, ktoré sme uviedli v tretej kapitole. Krajiny sa zameriavajú hlavne na stabilizáciu prirodzeného lesného porastu. Napríklad Gabon sa snaží vybudovať plán rozvoja na zníženie emisií CO₂, a tiež sa zaviazal k zachovaniu 98% súčasnej lesnej pokrývky. Rôzne medzinárodné a zahraničné organizácie, ktoré v krajinách pôsobia sa orientujú na vidiecke obyvateľstvo. Učia tamajšiu populáciu ako funguje udržateľný spôsob v poľnohospodárstve. Ak je pôda menej úrodná, nie je potrebný dodatočný výrub stromov, postačujúce je zmeniť vysádzaný druh plodiny. Okrem poľnohospodárstva pomáhajú medzinárodné organizácie obyvateľom sadiť akácie. Je to druh tropického stromu, ktorý rastie rýchlejšie ako ostatné typy stromov v tomto regióne, a tým pádom majú domáci obyvatelia skôr k dispozícii palivové drevo, čím znižujú tlak na zalesnené územie. Programy REDD+, ktoré sú iniciované v Kamerune, Konžskej demokratickej republike, Gabone a Konžskej republike pomáhajú krajinám profitovať z finančných výnosov, a to nie len na zníženie odlesňovania, ale aj na podporu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. V záverečnej práci sme si stanovili aj hypotézu „*Medzinárodné dohody sú účinné natoľko, že pomáhajú znižovať mieru odlesňovania*“. Platnosť tejto hypotézy sme vyvrátili dátami z FAO, ktoré sme prezentovali v Tabuľke 2.

Územia s pokrývkou lesa sa každým rokom zmenšujú vo všetkých krajinách Konžskej panvy. Ako príklad môžeme uviesť KDR, kde v roku 1990 pokrýval les územie 150 629 000 ha a v roku 2020 to bolo už len 126 155 000 ha. Ako nedostatok pri písaní diplomovej práce považujeme nedostatočné dáta o odlesnených územiach za posledné desaťročia. Myslíme si,

že publikované informácie sú nepostačujúce, a že niektoré krajiny neaktualizujú údaje o svojich odlesnených a zalesnených plochách.

Myslíme si, že **do budúca by mali krajiny Konžskej panvy prikladať väčšiu pozornosť tejto problematike** a viac sa jej venovať. Základom k nejakému viditeľnému výsledku pri spomalení tempa odlesňovania Konžskej panvy je **zmena legislatívy štátov, spolupráca rôznych sektorov v otázke ochrany pralesa, zavedenie kvót a zabezpečenie legálnej ťažby stromov**. Bolo by prosperujúce, ak by vyzbierané financie z vyťažených stromov pripravených na export, putovali na zveľaďovanie krajiny, vznik **vládných programov a iniciatív na udržateľnosť ťažby dreva, používanie alternatív dreveného paliva a výsadba nových stromov**. Potrebné je riešiť aj zaberanie pôdy, ktoré má častokrát za následok vystaňovanie domorodých obyvateľov a malých farmárov z ich príbytkov. Je **potrebná určitá refundácia v podobe prístupu k prírodným zdrojom** na ich územiach, ktoré sú často jediným zdrojom príjmu pre rodiny. Podľa profesorov, ktorých výpovede uvádzame v diskusii, **súčasný stav odlesňovania v Konžskej panve nie je momentálne alarmujúci, avšak tempo odlesňovania sa zrýchľuje**. Dôkazom sú aj údaje, ktoré prezentujeme v Tabuľke 3. Napríklad v Gabone v období roku 2000 až 2010 predstavovala čistá ročná zmena rozlohy lesa -0,02%. Medzi rokmi 2010 až 2020 sa čistá ročná zmena zalesneného územia v Gabone zvýšila na -0,05%. Preto je potrebná spolupráca medzi vládami štátov, medzinárodnými organizáciami a zahraničnými iniciatívami. Ak bude viditeľná snaha zabezpečenia lesného územia, biodiverzity a ekológie na strane regionálnych a miestnych vlád, a medzinárodnej komunity, tak by malo dôjsť k zachovaniu pralesa. **Výzva ich čaká v hľadaní rovnováhy medzi potrebami miestnych komunit, ktoré majú nedostatok kvalitnej technológie, neefektívny štýl agrolesníckej schémy a sadenia, zahraničnými spoločnosťami, ktoré v týchto sektoroch podnikajú a medzi vládami krajín**. Vlády by mali v prvom rade klásť dôraz na **udržateľnosť v lesnom hospodárstve a monitorovanie zalesneného územia**.

Zoznam použitej literatúry

1. Advancing Sustainability in China's Engagement in the Congo Basin – CBFP. In: CPFP. [online].[cit. 2021-11-20] Dostupné na internete: <<https://pfbc-cbfp.org/news-partner/China-CongoBasin.html>>
2. Agriculture. In: Central African Forests Initiative.[online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/what-we-do/topics/agriculture>>
3. Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Royal Geography Society.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://rgs-2ibg-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0mv03b6.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1111/area.12469>>
4. BARUNGI C. The COP26 Deforestation Pledge Alone Won't Save the Congo Basin. In: New Internationalist. online.[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://newint.org/features/2021/11/08/cop26-deforestation-pledge-alone-save-congo-basin>>
5. BELL J.P. a kol. A process-based investigation into the impact of the Congo basin deforestation on surface climate. In: Advancing Earth and Space Science. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete: <<https://agupubs-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0a609fb.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1002/2014JD022586>>
6. Biography of President Paul BIYA. In: Presidency of the Republic. online.[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.prc.cm/en/the-president/biography>>
7. BRANDT J.S. Deforestation and timber production in Congo after implementation of sustainable forest management policy. In: Science Direct.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <<https://www-1sciencedirect-1com-1yxqzhlmv03ad.hanproxy.cvtisr.sk/science/article/pii/S0264837715003919>>
8. BUTLER A.R. Deforestation in the Congo Basin. In: Rainforests.Mongabay. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://rainforests.mongabay.com/congo/deforestation.html>>
9. CAFI. At a glance. In: Central African Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org>>
10. Cameroon Corruption Rank. In Trading Economics. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/cameroon/corruption-rank>>
11. Cameroon Population (live). In: Worldometers. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/world-population/cameroon-population/>>
12. Cameroon. In: In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cmr>>

13. Cameroon. In: National Geographic Kids. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete:
<<https://kids.nationalgeographic.com/geography/countries/article/cameroon>>
14. CANNON J., Study links US demand for Chinese furniture to deforestation in Africa. In: ProQuest. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete:
<<https://www.proquest.com/docview/2253050675/3D7097D136B94FB0PQ/14?accountid=59680>>
15. Central Africa Regional Program for the Environment. In: United States Agency International Development. [online].[cit. 2022-02-05] Dostupné na internete:
<https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1860/CARPE_Factsheet_Final%20Print_0.pdf>
16. Central Africa World Heritage Forest Initiative. In: World Heritage Centre UNESCO. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:
<<https://whc.unesco.org/en/cawhfi/>>
17. Central African Republic Corruption Bank. In: Trading Economics. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/central-african-republic/corruption-rank>>
18. Central African Republic. In: Nations online. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.nationsonline.org/oneworld/central_african_republic.htm>
19. Central African Republic. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete:
<<https://oec.world/en/profile/country/caf>>
20. Combating Deforestation in the Congo Basin. In: Agence Francaise de Developpement. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<<https://www.afd.fr/en/actualites/combating-deforestation-congo-basin>>
21. Congo (The). In: UN-REDD Programme. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.unredd.net/regions-and-countries/africa/congo-the.html>>
22. Congo Basin Forest Partnership. In: Sustainable Development. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete:
<<https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=1503>>
23. Congo Basin Forest. In: WWFEU. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete:
<https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/congo_forest_cc_final_13nov07.pdf>
24. Congo Corruption Rank. In: Trading Economics. [online].[cit. 2022-01-13] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/congo/corruption-rank>>

25. Deforestation and forest degradation in the Congo Basin: State of knowledge, current causes and perspectives. In: The Center for International Forestry Research. [online] 2020. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/5894>>
26. Democratic Republic of the Congo Population (LIVE). In: World Ometer. [online]. [cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/world-population/democratic-republic-of-the-congo-population/>>
27. Democratic Republic of the Congo. In: EUREDD Facility. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.euredd.efi.int/drc>>
28. Democratic Republic of the Congo. In: The Observatory of Economic Complexity. [online]. [cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cod>>
29. DR Congo Country profile. In: BBC News. . [online]. [cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13283212>>
30. DRC conflict: Facts, FAQs, and how to help. In: World Vision. [online]. [cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldvision.org/disaster-relief-news-stories/drc-conflict-facts>>
31. DSPA ecotourism programme. In: WWF. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <https://www.wwf-congobasin.org/where_we_work/central_africa_republic/ecotourism_programme/>
32. Equatorial Guinea Corruption Rank. In: Trading Economics. [online]. [cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://tradingeconomics.com/equatorial-guinea/corruption-rank>>
33. Equatorial Guinea. In: Nations Online. [online]. [cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/equatorialguinea/overview>>
34. Equatorial Guinea. In: Nations Online. [online]. [cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <https://www.nationsonline.org/oneworld/equatorial_guinea.htm>
35. Equatorial Guinea. In: The Observatory of Economic Complexity. [online]. [cit. 2022-01-03] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/gnq>>
36. Fact Sheet: Mai Ndombe Redd1 Initiative in DRC. In: The World Bank. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/drc/brief/fact-sheet-mai-ndombe-redd-initiative-in-drc>>
37. Fact Sheet: Mai Ndombe Redd1 Initiative in DRC. In: The World Bank. [online]. [cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/drc/brief/fact-sheet-mai-ndombe-redd-initiative-in-drc>>

38. FULLER T.L., Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Research Gate. 2018. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete:
<https://www.researchgate.net/publication/326036300_Assessing_the_impact_of_China%27s_timber_industry_on_Congo_Basin_land_use_change>
39. FULLER T.L., Assessing the impact of China's timber industry on Congo Basin land use change. In: Royal Geographical Society. [online].[cit. 2021-11-18] Dostupné na internete:
<<https://rgs-2ibg-1onlinelibrary-1wiley-1com-1baoij0a609fb.hanproxy.cvtisr.sk/doi/10.1111/area.12469>>
40. Gabon Demographics. In: Worldometers. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldometers.info/demographics/gabon-demographics/>>
41. Gabon. In: Business Info. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://www.businessinfo.cz/navody/gabon-souhrnna-teritorialni-informace/2/>>
42. Gabon. In: Nations Online. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nationsonline.org/oneworld/gabon.htm>>
43. Gabon. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/gab>>
44. GALFORD. G.L. Will Passive Protection Save Congo Forests? 2015. In: Plos One. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0128473>>
45. GALFORD. G.L. Will Passive Protection Save Congo Forests? 2015. In: Plos One. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0128473>>
46. Global Forest Resources Assessment 2020 Main report. In: Food and Agriculture Organization of the United Nations. s.137-138 ISBN 978-92-5-132974-0 [online].[cit. 2022-02-15] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/3/ca9825en/ca9825en.pdf>>
47. GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.425. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <http://regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>
48. GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.469-471. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2022-01-03] Dostupné na internete <http://regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>
49. GURŇÁK D. a kol., Geografia Afriky. Univerzita Komenského v Bratislave. s.474-477. ISBN 978-80-223-5126-3 [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <http://regionalnageografia.sk/publikacie/pub/GA/GAf_cela.pdf>

50. HARVEY M., Mountain gorilla. In: WWF-Congo Basin. [online].[cit. 2022-01-02]
Dostupné na internete: <https://www.wwf-congobasin.org/mountain_gorilla/>
51. Holly Secon. The Congo River Basin: Home of the deepest river of the world. In: Live Science. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.livescience.com/congo-river.html>>
52. Implementing REDD+ and adaptation to climate change in the Congo Basin: Review of projects, initiatives and opportunities for synergies. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/5341/>>
53. KENGOU M.-SONWA D.J. The context of REDD+ in the Democratic Republic of Congo. Drivers, agents and institutions 2nd edition. In: CIFOR. S.48. ISBN 978-602-387-137-7
54. KLEINFELD P. UPDATED: Congo-Brazzaville's hidden war. In: The New Humanitarian. [online].[cit. 2022-01-13] Dostupné na internete <<https://www.thenewhumanitarian.org/2018/06/18/updated-congo-brazzaville-s-hidden-war>>
55. KLEINSCHORTH F., LAPORTE N., LAURANCE W.F., GOETZ S.J., GHAZOUL J., Road expansion and persistence in forests of the Congo Basin. In: Nature Sustainability.[online].[cit. 2021-11-06] Dostupné na internete: <[https://www-nature-com-15xv2ygm0435.hanproxy.cvtsr.sk/articles/s41893-019-0310-6](https://www.nature.com/articles/s41893-019-0310-6)>
56. LABARRE J., Congo Land Grabs Affect Nearly Seventeen Villages in Equateur Province. In: Rainforest Journalism Fund. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://rainforestjournalismfund.org/stories/congo-land-grabs-affect-nearly-seventeen-villages-equateur-province-french>>
57. Land area (sq.km) – Gabon. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-14] Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2?locations=GA>>
58. Land area (sq. km) – Gabon, Equatorial Guinea. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2?locations=GA-GQ>>
59. Landmark USD 500 M Agreement Launched at COP26 to protect the DR Congo's Forest. In: United Nations Development Programme. [online].[cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <<https://www.undp.org/press-releases/landmark-usd-500-m-agreement-launched-cop26-protect-dr-congos-forest>>
60. Leveraging Legality. In: Traffic. [online].[cit. 2021-11-20] Dostupné na internete: <<https://www.traffic.org/what-we-do/projects-and-approaches/promoting-sustainable-trade/leveraging-legality-along-chinas-timber-supply-to-reduce-deforestation/>>

61. Logging concessions-2021. In: Global Forest Watch. [online].[cit. 2021-11-06]
Dostupné na internete: <<https://bit.ly/3j5dHwI>>
62. Logging in Congo's Rainforests. A „Carbon Bomb“ about to be primed by the Government of Norway? In: Rainforest Foundation UK. [online].[cit. 2021-11-18]
Dostupné na internete: <<https://www.rainforestfoundationuk.org/media.ashx/drc-carbon-bomb-briefing-2017.pdf>>
63. MEGEVAND C., Deforestation Trends in the Congo Basin: Reconciling Economic Growth and Forest Protection. The World Bank Washington, D.C. 3 s. ISBN 978-0-8213-9742-8
<https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=GysyXKzQPsQC&oi=fnd&pg=PP2&dq=deforestation+in+congo+basin+&ots=LUMfTZYKIJ&sig=pNyLrZrUFoT87RG7ByqV2UIPcoM&redir_esc=y#v=onepage&q=energy&f=false>
64. MEGEVAND C., Deforestation Trends in the Congo Basin: Reconciling Economic Growth and Forest Protection. The World Bank Washington, D.C. 8-9 s. ISBN 978-0-8213-9742-8
<https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=GysyXKzQPsQC&oi=fnd&pg=PP2&dq=deforestation+in+congo+basin+&ots=LUMfTZYKIJ&sig=pNyLrZrUFoT87RG7ByqV2UIPcoM&redir_esc=y#v=onepage&q=energy&f=false>
65. Methodology for Carbon Accounting for Mosaic and Landscape-scale REDD Projects. In: VERRA. [online].[cit. 2022-02-09] Dostupné na internete: <<https://verra.org/wp-content/uploads/2018/03/VM0006-REDD-Mosaic-Methodology-v2.2.pdf>>
66. Mining concessions-2021. In: Global Forest Watch. [online].[cit. 2021-11-06]
Dostupné na internete: <<https://bit.ly/3NM20ZT>>
67. Multi-sector Programme n Equateur Province. In: Central African Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/countries/democratic-republic-congo/rural-development-equateur-province>>
68. Natural World Heritage in the Congo Basin. In: World Heritage Centre UNESCO. [online].[cit. 2022-02-05] Dostupné na internete: <<https://whc.unesco.org/en/conservation-congo-basin/>>
69. PALLERES G. DRC: A Polluting Palm Oil Business is Shaming European Development Banks. In: Info Congo. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://infocongo.org/en/drc-a-polluting-palm-oil-business-is-shaming-european-development-banks/>>
70. PERRONE T., What is land grabbing and why land acquisitions are destroying the planet. In: Lifegate. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://www.lifegate.com/land-grabbing>>

71. Population, total . Equatorial Guinea. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02]
Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=GQ>>
72. Programmes approved by the National REDD+ Fund. In: United Nations Development Programme. [online].[cit. 2022-02-10] Dostupné na internete: <<https://www1.undp.org/content/cafi/en/home/partner-countries/democratic-republic-of-the-congo/drc-fonaredd-programmes.html>>
73. Protected Areas in the Congo Basin: Failing both people and biodiversity. In: World Rainforest Movement. [online].[cit. 2022-03-07] Dostupné na internete: <<https://www.wrm.org.uy/bulletin-articles/protected-areas-in-the-congo-basin-failing-both-people-and-biodiversity>>
74. REDD+ hits the road in Democratic Republic of the Congo. In: Food and Agriculture Organization of the United States. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/redd/news/detail/en/c/1267051/>>
75. REDD+ Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation. In: Food and Agriculture Organization of the United Nations. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.fao.org/redd/overview/en/>>
76. REDD+ Technical Secretariat. Self-assessment of the REDD+ readiness phase by stakeholders. In: Forest Carbon Partnership. [online].[cit. 2022-02-08] Dostupné na internete: <https://www.forestcarbonpartnership.org/system/files/documents/Cameroon%20R-Package%20%20%20review_25-2-19.pdf>
77. REISINGER U., Land Grabbing in Sub Saharan Africa. A Human Rights Framework to adress State and Extraterritorial Obligations: The case of China in the D.R. of the Congo. In: Deusto Journal of Human Rights No. 8 Year 2021. ISSN: 1885 – 298X. 123-134s. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://djhr.revistas.deusto.es/?>>
78. Republic of the Congo. In: EUREDD Facility. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.euredd.efi.int/roc>>
79. Republic of the Congo. In: The Observatory of Economic Complexity. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://oec.world/en/profile/country/cog>>
80. Rivers of the Green Heart in Africa. In: World Wide Fund for Nature – Congo Basin. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <https://www.wwf-congobasin.org/congo_basin_at_a_glance/area/ecosystems/rivers/>
81. Saving Forests at risk. In: WWF Living Forests Report: Chapter 5. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete:<http://awsassets.panda.org/downloads/living_forests_report_chapter_5_1.pdf>

82. Self-assessment of the REDD+ readiness phase by stakeholders. In: Forest Carbon Partnership. s. 45, [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.forestcarbonpartnership.org/system/files/documents/Cameroon%20R-Package%20%20%20review_25-2-19.pdf>
83. Simply REDD. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <https://www.cifor.org/publications/pdf_files/media/MediaGuide_REDD.pdf>
84. SHAPIRO A.C. a kol. Forest condition in the Congo Basin for the assessment of ecosystem conservation status. In: Science Direct. [online] 2020. [cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X20312085>>
85. SONWA D.J., Living under a Fluctuating Climate and q Drying Congo Basin. In: Multidisciplinary Digital Publishing Institute. [online].[cit. 2021-11-19] Dostupné na internete: <<https://www-1mdpi-1com-158yblea60a38.hanproxy.cvtisr.sk/2071-1050/12/7/2936/htm>>
86. Stredoafrická republika: základní informace o teritoriu. In: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <https://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/stredoafricka_republika/index.html>
87. TESSA B., EYANG E.M., Equatorial Guinea Increases Protected Forests by 63 Percent, Shows New Atlas. In: World Resources Institute. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.wri.org/insights/equatorial-guinea-increases-protected-forests-63-percent-shows-new-atlas>>
88. The bold plan to save Africa's largest forest. In: BBC. [online].[cit. 2021-10-17] Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/future/article/20210107-congo-basin-a-bold-plan-to-save-africas-largest-rainforest>>
89. Tree cover loss 2001-2020. In: Global Forest Watch. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.globalforestwatch.org/map/?map=eyJjZW50ZXIiOmsibGF0IjotMS45ODk3MDgzMTc1MzU5Mzc2LjJsbmciOjM0LjIzMzY1MjAyMzM0ODU1fSwie m9vbSI6My4xNTg5OTA0NTA0ODM3MDQ3fQ%3D%3D&mapPrompts=eyJvc GVulJp0cnVILCJzdGVwc0tleSI6InN1YnNjcmlhZVRvQXJIYSJ9>>
90. The Congo Basin Rainforest. In: The Congo Basin-Go Conscious Earth. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.gcearth.org/congo-basin>>
91. The Congo Basin. In: Norway's Interational Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>
92. The Congo Basin. In: Norway's Interational Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-02-07] Dostupné na internete: < <https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>

93. The Congo Basin. In: Norway's International Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>
94. The Congo Basin. Norway's International Climate and Forest Initiative. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.nicfi.no/partner-countries/the-congo-basin/>>
95. The context of REDD+ in the Democratic Republic of Congo: Drivers, agents and institutions. In: CIFOR. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://www.cifor.org/knowledge/publication/7793/>>
96. The Republic of Congo (Congo-Brazzaville). In: Congressional Research Service. [online].[cit. 2022-01-13] Dostupné na internete: <<https://sgp.fas.org/crs/row/IF11301.pdf>>
97. The World Bank in Central African Republic. In: The World bank. [online].[cit. 2022-01-15] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/centralafricanrepublic/overview#1>>
98. The World Bank in DRC. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/drc/overview#1>>
99. The World Bank in the Republic of Congo. In: The World Bank. [online].[cit. 2022-01-02] Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/congo/overview#1>>
100. Uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2020 s odporúčaniami Komisie o právnom rámci EÚ. In: Európsky Parlament. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0285_SK.html>
101. What is Ecotourism?. In: The International Ecotourism Society. [online].[cit. 2022-01-05] Dostupné na internete: <<https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>>
102. What is REDD+? In: United Nations Framework Convention on Climate Change. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <<https://unfccc.int/topics/land-use/workstreams/redd/what-is-redd>>
103. Why Central African Forests?. In: Central African Forests Initiative. [online].[cit. 2021-09-22] Dostupné na internete: <<https://www.cafi.org/who-we-are/why-central-african-forests>>
104. WUNDER. REDD+ in Theory and Practice: How Lessons From Local Projects Can Inform Jurisdictional Approaches. In: Researchgate. [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: [online].[cit. 2022-02-06] Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/figure/Conceptual-model-of-REDD-as-a-multi-level-PES-scheme-Source-Angelsen-and_fig1_339411468>

Zoznam príloh

Príloha A: Dôvody odlesňovania v Konžskej panve

Príloha B: Príčiny odlesňovania v Konžskej panve

Príloha C: Povolenie spoločnostiam na plantáže palmy olejnej v Afrických krajinách

Príloha D: Expanzia palmového oleja v Konžskej panve od roku 1961 do roku 2019

Príloha E: Pôvodní obyvatelia v pralese v Stredoafrickej republike v rezervácii Dzanga Sangha Ndoki

Príloha F: Tlejúce rašelinisko po požiaroch v Gabone

Príloha G: Erózia pôdy v Stredoafrickej republike

Príloha H: Vyhorený kus lesa v centrálnej časti Konžskej panvy

Príloha I: Oblasť odlesneného tropického lesa severovýchodne od Kamerunu

Príloha J: Opustené miesto v Kamerune po ťažení nerastných surovín. Pozemky boli kedysi pokryté lesmi, dnes sa tam nachádzajú umelé jazerá pokryté bahnom

Príloha K: Rieka Kongo

Príloha L: Vzácny poddruh africkej antilopy Bongo v Konžskej panve

Príloha M: Gorila Nížinná Západná v Konžskej panve

Príloha N: Lesné byvoly v Konžskej panve

Príloha A: Dôvody odlesňovania v Konžskej panve

Konžská panva

Konžská panva - kľúčové údaje	
Krajiny	Kamerun, KDR, Konžská republika, Stredoafrická republika, Gabon
Krajiny s najväčším odlesňovaním	KDR, Kamerun, Rovníková Guinea
Odlesňovanie (plánové) 2010-2030	12 miliónov hektárov
Hlavné dôvody	samozásobiteľské poľnohospodárstvo, palivové drevo

View of Minkébé Forest, Gabon

Konžská panva - dôvody odlesňovania

	Jedna z hlavných príčin odlesňovania v regióne, spôsobeného najmä presunom pestovania; obdobie kedy sa do pôdy nesadí, aby sa zregenerovala. Toto obdobie sťažuje odhady celkového odlesňovania.
	Palivové drevo ohrozuje odhadom 90% ťažby dreva v Konžskej panve.
	Rozvoj veľkých poľnohospodárskych plantáží sa pravdepodobne stane dôležitejším, vrátane palmového oleja. Od roku 2009 boli oznámené projekty na ploche 1,6 miliónov hektárov, pričom 4 spoločnosti sa v súčasnosti snažia zaisťiť 180 000 hektárov pre palmový olej na juhu Kamerunu a v KDR. Na význame naberá aj kaučuk a sója.
	Veľká časť drevárskeho priemyslu je neefektívna a pravdepodobne neudržateľná. Existuje podozrenie, že nezákonná ťažba dreva je rozšírená a predstavuje až polovicu ťažby dreva, ktorá smeruje do Číny, ale časť aj do EU napriek existencii kontrol. Ak región zažije výrazný ekonomický rast, domáci trh by mohol vyvinúť tlak aj na lesné zdroje.
	Baníctvo ale aj remeselná ťažba je dôležitá. Uskutočňuje sa čínskymi a austrálskymi spoločnosťami. Baníctvo je často vykonávané v chránených územiach. Povoľenia na ťažbu sa niekedy prekrývajú s chránenými územiami. Napríklad v Kamerune bolo za posledné dva roky vydaných viac ako 120 povolení na prieskum s prekrývajúcimi sa povoleniami na ochranu a ťažbu. Podobná operácia v KDR tiež vyvolala obavy.
	Nárast populácie a rozvoj infraštruktúry sú dôležitými sekundárnymi príčinami odlesňovania. Rastúca populácia vedie k rozširovaniu mestských oblastí a ohrozuje lesy v blízkosti veľkých miest a v iných rozvojových oblastiach. Realizáciou v súčasnosti plánovanej a financovanej dopravnej infraštruktúry v regióne sa predpokladá až trojnásobné zvýšenie odlesňovania.
	Hovädzí dobytok sa môže stať významnejším, ak sa klíma stane suchšou, ako sa predpokladá. Chov už v súčasnosti obmedzuje mucha tse-tse.

 Primárna príčina straty lesov a/alebo vážnej degradácie

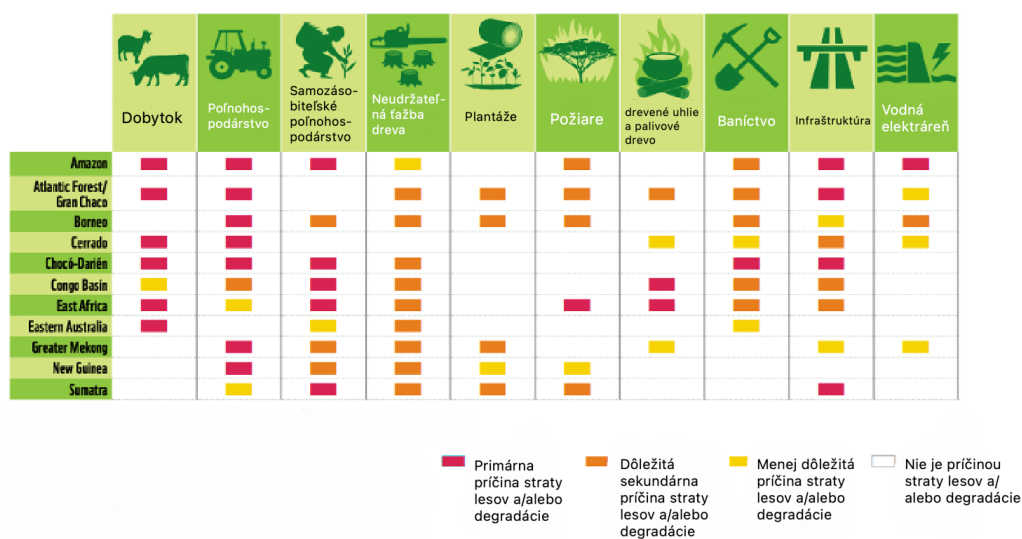
 Dôležitá sekundárna príčina straty lesov a/alebo vážnej degradácie

 Menej dôležitá príčina straty lesov a/alebo vážnej degradácie

Prameň: Saving Forests at Risk. In: WWF Living Forest Report 2015: Chapter 5. s.30. [online]. [cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <https://files.worldwildlife.org/wwfcmprod/files/Publication/file/5k667rhjnw_Report.pdf>

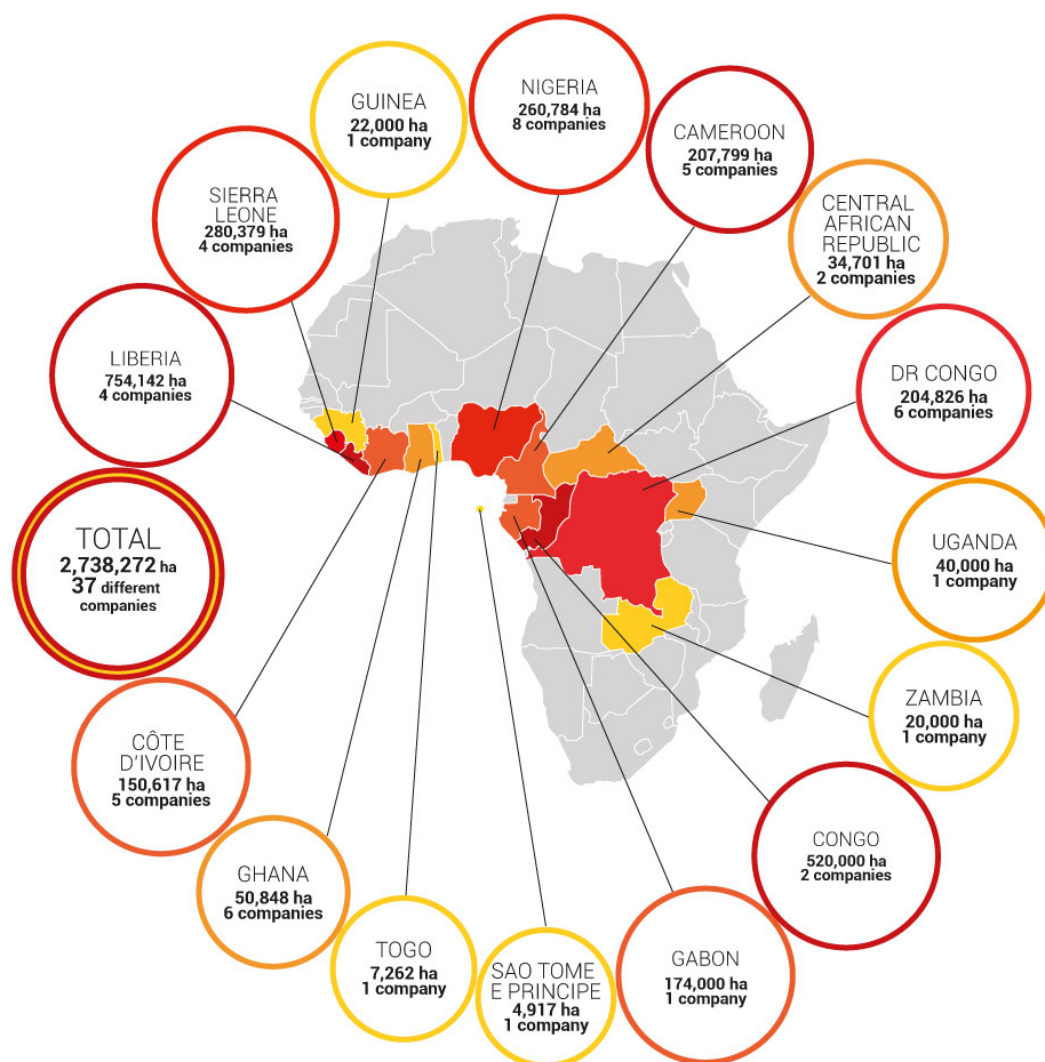
Príloha B: Príčiny odlesňovania v Konžskej panve

Príčiny odlesňovania

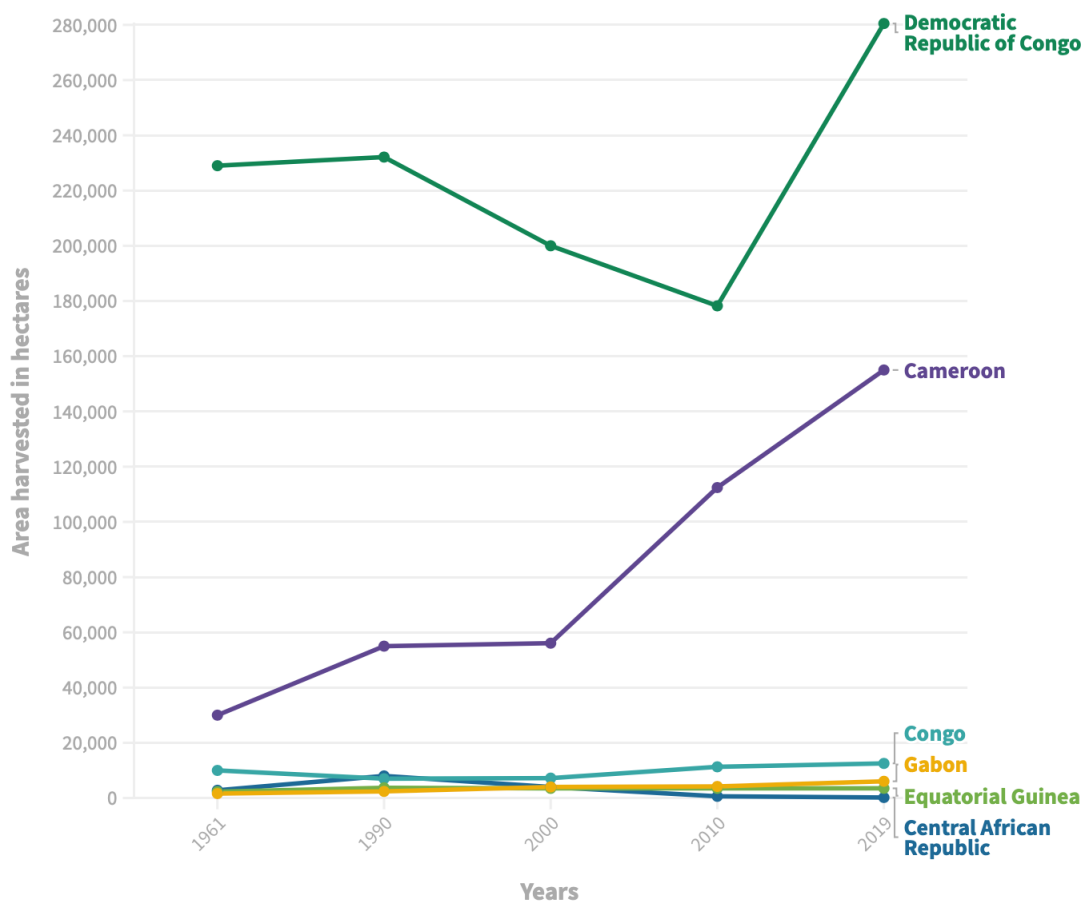
Prameň: Saving Forests at Risk. In: WWF Living Forest Report 2015: Chapter 5. s.5. [online]. [cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <https://files.worldwildlife.org/wwfcmssprod/files/Publication/file/5k667rhjnw_Report.pdf>

Príloha C: Povolenie spoločnostiam na plantáže palmy olejnej v Afrických krajinách

Prameň: Communities in Africa fight back against the land grab for palm oil. In: GRAIN. [online].[cit. 2022-03-09] Dostupné na internete: <<https://grain.org/en/article/6324-communities-in-africa-fight-back-against-the-land-grab-for-palm-oil>>

Príloha D: Expanzia palmového oleja v Konžskej panve od roku 1961 do roku 2019

Prameň: DRC: A Polluting Palm Oil Business is Shaming European Development Banks.
In: Info Congo.

[online].[cit. 2022-03-08] Dostupné na internete: <<https://infocongo.org/en/drc-a-polluting-palm-oil-business-is-shaming-european-development-banks/>>

Príloha E: Pôvodní obyvatelia v pralese v Stredoafrickej republike v rezervácii Dzanga Sangha Ndoki

Prameň: BUTLER R.A., People of the Congo Rainforest - the "Pygmies". In: Mongabay. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete:
<https://rainforests.mongabay.com/congo/congo_people.html>

Príloha F: Tlejúce rašelinisko po požiari v Gabone

Prameň: AFP. Gabon to be first African nation paid to fight deforestation. In: The Guardian. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <<https://guardian.ng/news/gabon-to-be-first-african-nation-paid-to-fight-deforestation/>>

Príloha G: Erózia pôdy v Stredoafrickej republike

Prameň: Soil erosion in Central African Republic. In: WWF. [online].[cit. 2022-03-06]
Dostupné na internete: <<https://www.worldwildlife.org/photos/soil-erosion-in-central-african-republic>>

Príloha H: Vyhorený kus lesa v centrálnej časti Konžskej panvy

Prameň: LEUVEN K. Burnt-Down Patch of Forest in Congo Basin. In: EurekaAlert. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <<https://www.eurekaalert.org/multimedia/635463>>

Príloha I: Oblasť odlesneného tropického lesa severovýchodne od Kamerunu

Prameň: Cameroon Rainforest Deforestation. In: Earth ESA. [online].[cit. 2022-03-06]
Dostupné na internete: <https://earth.esa.int/web/earth-watching/change-detection/content/-/asset_publisher/uVGd1tmK0C7Q/content/cameroon-rainforest-deforestation/>

Príloha J: Opustené miesto v Kamerune po ťažení nerastných surovín. Pozemky boli kedysi pokryté lesmi, dnes sa tam nachádzajú umelé jazerá pokryté bahnom

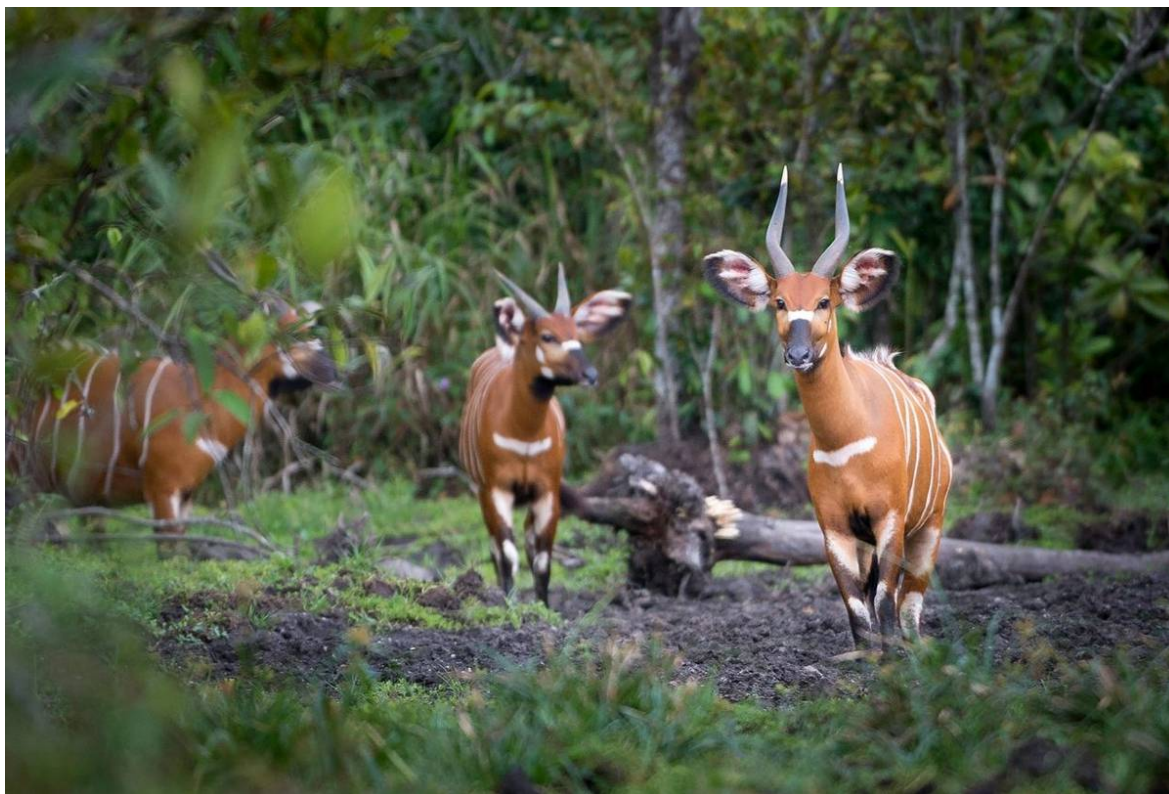
Prameň: NGEUNGA M. In the Congo rainforest, gold mining is killing forests and communities. In: Info Congo. [online].[cit. 2022-03-05] Dostupné na internete: <<https://infocongo.org/en/in-the-congo-rainforest-gold-mining-is-killing-forests-and-communities/>>

Príloha K: Rieka Kongo

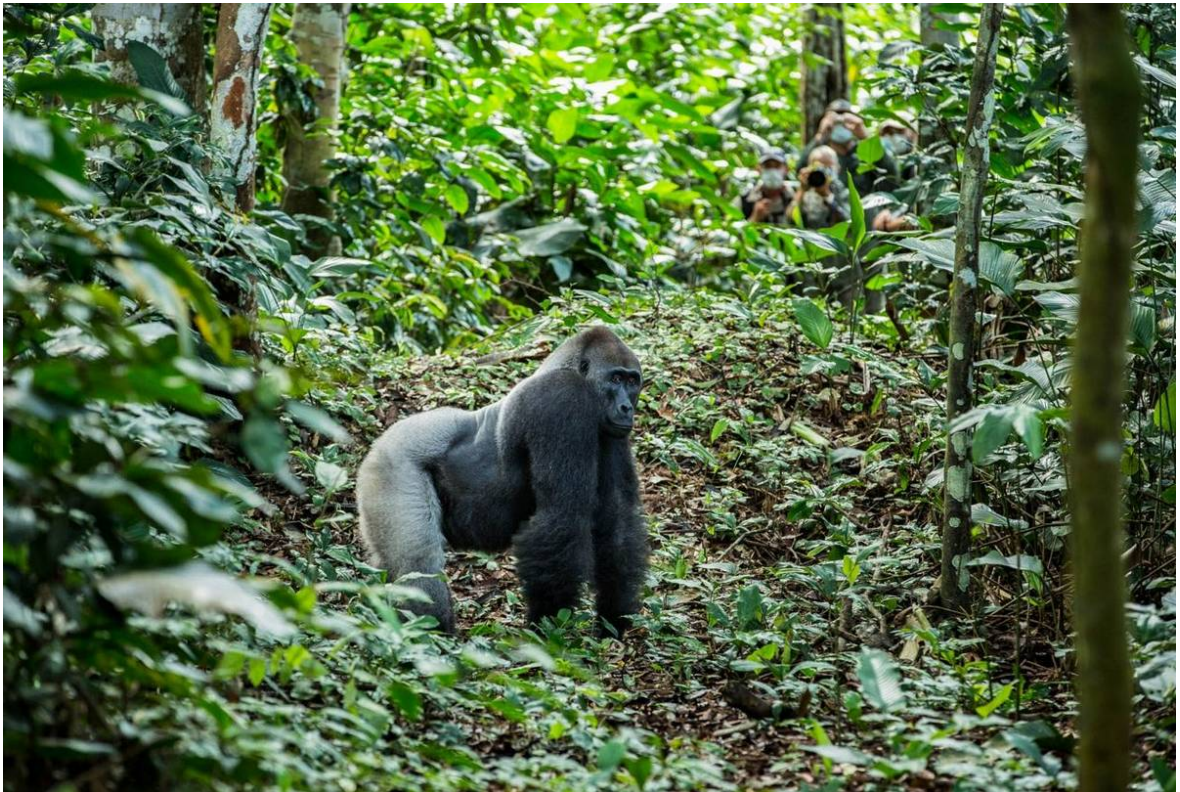
Prameň: The Congo River Basin, Africa (with Map & Photos). In: Tour Counsel. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete:
<<https://www.tourcounsel.com/2021/08/congo-river-africa.html>>

Príloha L: Vzácný poddruh africkej antilopy Bongo v Konžskej panve

Prameň: The Congo - Rainforest Wildlife of Africa's Hidden Heart. In: Nature Trek. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <<https://www.naturetrek.co.uk/tours/congo-the-wildlife-of-africas-dark-heart>>

Príloha M: Gorila Nížinná Západná v Konžskej panve

Prameň: The Congo - Rainforest Wildlife of Africa's Hidden Heart. In: Nature Trek. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <<https://www.naturetrek.co.uk/tours/congo-the-wildlife-of-africas-dark-heart>>

Príloha N: Lesné byvoly v Konžskej panve

Prameň: The Congo - Rainforest Wildlife of Africa's Hidden Heart. In: Nature Trek. [online].[cit. 2022-03-06] Dostupné na internete: <<https://www.naturetrek.co.uk/tours/congo-the-wildlife-of-africas-dark-heart>>